

Yeisu wasana namwanamwana

Luka ana lelelele

Walo bagubagunana

Bukine bwaite kana tolelelele iya Luka. Luka iya nige Yeisu ana apositologyao tuwelo kalikava yabo, yo iya nige Yudiya tomona. Luka iya Giliki tomona, yo ana paisowa doketa iya towoiwoisi. Iya mekanakava Paulo sitakitakikili yo paisowa sibaibaiwa sipaisowaili kabo Luka wasana namwanamwana ikatai-namwanamwai kabo buki bwaite ilele Giliki tomonliyao kaiweli. Luka iya iyakenayagila Yeisu iya tomo dudulaina yo iya Tolebolebo tomo Yudiya yo siya nige tomo Yudiya kaiweli. Ana buki kalona mena edeedede sibaibaiwa ieedeedede-yagili tobubutuma yo siya tomo sigite-lobiyegili Yeisu ikatekamkamna-yagili yo isaguili. Yo buki bwaite koina sinesineo ali paisowa edeededeli sibaibaiwa talobaili. Ginauli tupwaliyao kali nuwatu silalaki Luka ana edeedede kalona mena bwaite kawanoi mumugana, Yaluyaluwa Tabuna ana paisowa, yaliyaya yo Yaubada ala pwanoli inuwatu-pwaikili.

1 ¹⁻²Ae taubala Tiopilo. Saugana Yeisu imiyamiya yanuwa yaulina mena tomeli tupwali luwamai mena ana paisowa meuloina sigitai manli mena. Ana boita mulina mena wasana siyawayasan yo sikawa-yawasosiyon kolimai. Na tomo sibaibaiwa wasanane silele-lobiyenako. ³⁻⁴Na yau Luka tabe wasanane edeededeliyao meuloili yaloyaloyaili na yatano-gogonagilima. Edeededeliyaone iyatubuya ana kabi koina ilau yo kanasiga ana sae bulibuli mena na mesabana kali lau sidudulai yo inamwanamwa. Koinaele yanuwatui inamwanamwa tem yalele-lobi-yegili kowa tomo lalakina Tiopilo kaiwem, na mesabana ukwatai tawae tomeliwo siyakayakatai-yanako koliwo bwaimwana walo yawasosi. Mwa bukine bwaite yalele ilalaowa koliwo.

**Anelose iyawatagili Sakalaiya koina kabo
Elisabeti Yoni Toyababitaiso ikabiyan**

⁵Saugana kin Elodi dedei Yudiya iloiloianayan na topwaoli yabo iya esana Sakalaiya iya imiyamiya topwaoline Abaidiya ana boda kalona mena, wainena esana Elisabeti, iya tabe ilaomaya Eloni ana susu koina, na Eloni iya Mosese kanakava yo topwaoli bagubagunana. ⁶Yoli labuine ali miyamiya inamwanamwasosi Yaubada manna mena na Yaubada ana loina yo ana walo meuloina iyaele Buki Tabu beyabeyana koina simuliya namwanamwai. ⁷Elisabeti me wainena Sakalaiya silike. Nige natuli ipapagan kaiwena Elisabeti imiyayai.

⁸Sauga yabo Sakalaiya ana bodao ali sauga paisowa na Sakalaiya iya iyaele topwaoli ali paisowa ipaipaisowai Yaubada manna mena. ⁹Kabo veku mena venu yabo sivenuwan besiele topwaoli ali loina na mesabana tomo yabo sigitesipwai na ilusae Yaubada ana Nume Tabu kalona mena ginauli bwalaina namwanamwana inisensi igabu kaba gabugabu pwtana mena. Sakalaiya iya gitesipwa ilobai kabo iya ilusae Nume Tabu kalona mena. ¹⁰Na inisensi sauga gabuna koina, totapwalolo boda lalakina siyaele gana muli mena sikawakawanoi.

¹¹Sakalaiya iyaele Nume Tabu kalona mena kabo Yaubada ana anelose yabo iyawatagili inisensi kaba gabugabuna dedei ulaulana mena. ¹²Saugana Sakalaiya anelosene igitai kabo katena ipitali yo imatausi. ¹³Na anelosene iwalo koina iba, “Sakalaiya, tabu kumamatausi, am kawanoi Yaubada ibenalanako. Koinaele wainem Elisabeti natum tauna kani ikabiyan kabo esana kupei Yoni. ¹⁴Iya kani nuwamiu ikabinamwanamwaili yo kwayaliyaya yo tomo sibaibaiwa naga kani siyaliyaya ana yawatagili kaiwena, ¹⁵kaiwena iya esana kani ilalaki Yaubada manna mena. Tabu wain yo waila kaikaiwena inunuma. Saugana tem sinana ikabi kani Yaluyaluwa Tabuna iloyapowon yo tabe besiele ana lalaki koina Yaluyaluwa Tabuna iloyapowon. ¹⁶Siya Yudiya, bwaimwa boda Isileli, sibaibaiwa kani ikele-yapileyoili silaoma Yeoba ali Yaubada koina. ¹⁷Yoni mumugana yo ana kaiwe besiele palopita Ilaitiya yo iya ibagunama kabo muli mena Guyau iyawatagili. Yo iya kani tomo iyanuwabuili, na tamaliyao yo natuliyao ikele-yapileyoilima siyamala boda kaigeda, yo siya togamwapanapanawa nige Yaubada siyakasisiyan ikele-yapileyoili nuwatu namwanamwana sikalai besiele siya todudulai ali nuwatu na mesabana tomo ikatububunagili Guyau ana laoma kaiwena.”

¹⁸Kabo Sakalaiya iwalo anelosene koina iba, “Toisabo kilakilala kani kupaisowai na yakatai am walone iyamala yawasosi? Kaiwena yau yalikeko yo wainegu tabe besiele ilike.” ¹⁹Anelosene Sakalaiya kainana iyamaisa iba, “Yau Gabeliela, sauga meuloina yatotolo

Yaubada manna mena, iya iyawasayau yalaoma yaedeede koliwo yo wasa namwa-namwana bwaite yayawasayan koliwo. ²⁰Na nige yagu walo kumemeliyan koinaele kani kilakilala bwaite yapaisowai. Kani nige kainam ipapagan kanasiga kaliyatenane koina yagu waloyameli yawalowenako koliwo iyamala yawasosi.”

²¹Siya totapwalolone siyaele sisanasana Sakalaiya kaiwena, yo sinuwapwanopwano gubesi na imiya-mamalawe Nume Tabu kalona mena. ²²Saugana iyawatagilima nige sowana iedeede, nimanamo iyapaisowa kolili, kabo tomo meuloili sikatai yakato yakenayan yabo iyawatagili koina Nume Tabu kalona mena. ²³Sakalaiya ana sauga pwaoli paisowana imwawasi, kabo ipileyo ana yanuwa mena. ²⁴Kabo wainena Elisabeti isiuma. Sauganane isiuma waikena valigigi kalona mena nige iyawatagili mayale mena imiyamiyaya nume mena kaiwena siya Yudiya mumugali. ²⁵Kabo Elisabeti iba, “Yaubada yagu miyayaine mwalimwalinena ikele-gabaen tomo manli mena. Mwa sauga bwaite koina isaguiyau.”^a

²⁶⁻²⁷Saugana Elisabeti isiuma ana waikena sikisi (6) Yaubada ana anelose Gabeliela iyawasa sine nuwanuwabolana koina esana Meli, iya imiyamiya Nasaleta Galili dedeina mena. Iya ikawakawalulu tomo esana Yosepa koina Deibida ana susu koina. ²⁸Anelosene ilaoma koina yo iba, “Daumwali koliwo. Yaubada imulolo lalakina koliwo yo iya mekamkava.” ²⁹Na iyamo Meli me ana katewakaka imatausi anelosene ana walo kaiwena. Meli inuwawatu, “Tawae walone bwaite kana katai?” ³⁰Kabo anelosene iwalo koina iba, “Meli, tabu kumamatausi, kaiwena Yaubada imulolo koliwo. ³¹Kani kusiuma yo ukabi natum tauna na esana kupei Yeisu. ³²Iya kani tokaiwe, yo tomo kani siyogayani Yaubada Tomiyasaesosi Natuna. Yeoba ala Yaubada kani lolina kaikaiwena iwolena besiele beyabeyana iwolena tubuna Kin Deibida koina. ³³Yo Isileli tomoliyao, Yakobo ana bodao, kani iloinayagili, nige ana kaba mwawasi.” ³⁴Meli anelosene kainana iyamaisa iba, “Gubesi kani ana yawa-yawatagili? Yau nuwanuwabolagu.” ³⁵⁻³⁷Kabo anelosene iwalo Meli koina iba, “Yaubada ginauli meuloina sowasowana ipaisowaili. Yaluyaluwa Tabuna kani ilobima koliwo yo Tomiyasaesosi ana kaiwe mena kusiuma. Kabo melumelune esana kani sipei Yaubada Natuna kaiwena iya tabutabuna. Kubenali sauga bwaite. Elisabeti, am susu iya ikedukeduluma. Na tabe iya besiele isiuma natuna tauna. Tomo meuloili sibatoko kani nige melumelu ilolobai, na iyamo iya isiuma kabona ana waikena sikisi (6).” ³⁸Mwa Meli iba, “Yau Yaubada ana topaisowa. Besimo na tawae kuwaloweni iyawatagilima koliyau.” Kabo anelose Meli ilogabaeni.

a 1:25 Yudiya ali nuwatu yakato tem sine yabo nige natuna ipapagan bwaimwa ana kaba mwalimwaline.

Meli ilau Elisabeti iboeyani

³⁹Sauganane koina Meli itolo, ikatububu yo mwayamwayau ilau Yudiya yanuwana yabo, iyaele koya mena koina. ⁴⁰Saugana iyawatagili mwa ilau ilusae Sakalaiya ana nume mena yo ikawa-toki Elisabeti koina. ⁴¹Meli ana kawatoki Elisabeti ibenalani, kabo melumelune Guyau sinana kainana ikilala mwa imwasali diyana mena. Elisabeti Yaluyaluwa Tabuna iloyakalapowoni, ⁴²kabo kainana lalakina mena iwalo Meli koina iba, “Yaubada imuloloiwo, kam mulolo sine meuloili kali mulolo ilalaki-gabaegili. Yo melumelu bwaimwa kani ukwabiyani Yaubada imuloloi tabe. ⁴³Gubesi kowa yagu Guyau sinana na kuyakasisi-yagau lalakina na kulaoma ugiteyau? ⁴⁴Saugana am kawatoki yabenalani ilusae tenagu mena, kabo melumelu iyaliyaya yo imwasali diyagu mena. ⁴⁵Yaubada imuloloiwo, kaiwena kumeli yakato kani iginauli besiele ana walo koliwo.”

Meli Yaubada itobalani

⁴⁶Kabo Meli iba, “Kategu Yeoba itobalani, ⁴⁷yo yaluyaluwagu iyaliyaya Yaubada yagu Tolebolebo koina. ⁴⁸Na yatobalani kaiwena bwagana yau ana topaisowa nige yagu namwanamwa ipapagani iya ikatekamkamna-yagau na sauga bwaite yo sauga ilalaoma yaso yo yaso kani siedeede kaiwegu siwaloba, ‘Yaubada imuloloi.’ ⁴⁹Yatobalani kaiwena Yaubada Tokaiwesosi ginauli lalakili ipaisowai kaiwegu. Esanane yakayakasisina. ⁵⁰Yaso yo yaso kolili siya siyakasisiyani ana katekamkamna imiyamiya kolili. ⁵¹Nimana koina ginauli lalakili ipaisowailiko yo siya siboma sipei-seyagili yo sinuwatui yakato esaline silalaki, na iyamo ali boda itatagwaligwali. ⁵²Toloina lalakili ali kaba miya kolili ikalaili yo ipei-yataluli, na siya esali kikiuli ipei-seyagili. ⁵³Ginaulti namwanamwali isoiyagiliko toguliyam kolili sikalapowoni, na towasawasa iyawasali silau nima gaibuli. ⁵⁴Ana topaisowao boda Isileli isaguiliko, nige inunuwa-mwatainagili na ikatekamkamna-yagili yo isaguili, ⁵⁵besiele ana waloyameli tubulao kolili, besiele ana waloyameli Abelamo yo tubunao yaso yo yaso kolili.” ⁵⁶Na Meli naga imiyamiya Elisabeti koina sauga kana mamalawe besiele waikena yayiona, kabo muli mena ipileyoi ana dedei mena.

Yoni Toyababitaeso ana yawatagili wasana

⁵⁷Elisabeti ana kabi kana sauga ilobai kabo ikabi natuna tauna. ⁵⁸Ana eliyamwao yo totounao wasa sibenalani yakato Yaubada Elisabeti imulolo lalakina koina, kabo mekalikava siyaliyaya toyawa. ⁵⁹Melumelu ana kaliyate eit (8) ilobai kabo silaoma na nigwenigwe mumugana signauli koina. Kabo muli mena yakato tamana Sakalaiya esana sipei-panaisan

koina. ⁶⁰Na sinana iba, “Imiyawa. Esana kwapei Yoni.” ⁶¹Na siwalo koina siba, “Am susuwo luwali mena nige yabo esa besiele bwaite.” ⁶²Kabo nimali mena sieedeede Sakalaiya koina sineliyan toisabo esa sipei melumelune koina. ⁶³Sakalaiya kaba lelelele yabo ikawanoiyen kolili, kabo ilele iba, “Iya esana Yoni.” Kabo meuloili kateli ipitali. ⁶⁴Sauganane koina Sakalaiya kainana ipei yo memenana imalamalae yo sowasowana iedeede, kabo iyatubu iedeede yo Yaubada itobatobalan. ⁶⁵Na ali elieliyamwao meuloili ginauli kaba nuwapwanopwano bwaite sigitai kabo simatausi lalakina. Yo wasa bwaite idebalala ilau yanuwa meuloili siya simiyamiya Yudiya dedeina mena yo koya kolili. ⁶⁶Tomo meuloili siya wasana sibenalani sinuwawatu yo sineli siba, “Nuwana bwaliga melumelu bwaite kani iyamala tomo lalakina yabo?” Siwalo besiele kaiwena sigitai Yaubada ana kaiwe koina imiyamiya.

Sakalaiya Yaubada itobalani

⁶⁷Yoni tamana Sakalaiya Yaluyaluwa Tabuna iloyakalapowoni kabo ipalopisai Yaubada ana walo iwaloweni iba, ⁶⁸“Yaubada tatobalani iya Isileli ala Yaubada iya ilaoma kita ana tomoyao isaguila yo ilivasila. ⁶⁹Ana topaisowa Deibida tubunao luwali mena Tolebolebo kaikaiwena yabo iyatolo kaiwela, ⁷⁰besiele bagubagunana ana waloyameli palopitao yakayakasisili siwaloweni. ⁷¹Tolebolebone iya kani ileboila kala tokalomagigili meuloili kolili. ⁷²Kabo tubulao ikatekamkamna-yagili yo ana waloyameli bwaite iya iboma iginauli inuwatu-kalatani. ⁷³Iwaloyameli tubula Abelamo koina, ⁷⁴⁻⁷⁵yakato ileboila kala tokalomagigili kolili, kabo tabu tamamatausi, na me ala katepatu tapaisowa koina, yo sauga meuloina mumugala sidudulai yo sinamwanamwa manna mena. ⁷⁶Na kowa natugu, kani tomo siba, ‘kowa Tomiyasaesosi ana palopita yabo’ kaiwena kubagunama yo kulau kamwasa ukwatububunan Guyau kaiwena, ⁷⁷⁻⁷⁸yo ana tomoyao kani kuyanuwapeili mumugali naenaeli kolili sinuwabui. Guyaune mumugana ibiga yo ala Yaubada ana katekamkamna koina iloyakalapowon, nuwanuwana tomo ali pwanoli inuwatu-pwaikili na lebo silobai. Lebo mayalena kani itunsae kolila, ⁷⁹kabo siya boniboniyai yo boita dedeina koina simiyamiya mayale silobai. Yo kabo meuloila ibaguna-yagila nuwa-daumwali kana kamwasa koina.”

⁸⁰Melumelu ilalalaki yo Yaluyaluwa Tabuna iloyakalapowon. Kabo ilau imiya-suwala dedei leleyanna yo wedowedoli koina. Yoni imiyamiya bwaine koina kanasiga iyawatagili tomo Yudiya (Isileli) manli mena kabo iguguye kolili.

Yaisu ana kabi (Madiu 1:18-25)

2 ¹Elisabeti ikabiko kabo Sisa Ogosito lolina iyawasa tomo meuloili kolili siya simiyamiya Loma ana kaba lolina yaulina mena. Loinane

iba tomo meuloili silau na esaliyao sileleli loina bukina koina.^{b 2} Bwaite sensisi bagubagunana iyawatagili saugana Kuliniyasi iya Siliya dedeina ali gavana.³ Mwa meuloili silau ali yanuwa mena na mesabana esaliyao sileleli.⁴ Kabo Yosepa Nasaleta ilogabaen Galili dedeina mena yo ilau yanuwa Bedeliema bwaimwa dedei Yudiya. Bwaite yanuwane wasana ilalaki kaiwena Deibida ana yanuwa. Na Yosepa Deibida ana susu koina ilaoma mwa ilau Bedeliema.⁵ Yosepa mekanakava Meli silau na esali silele kaiwena iya ikawakawalulu Meli koina yo tabe kikiunamo Meli ikabi.⁶⁻⁷ Saugana Yosepa te Meli simiyamiya Bedeliema Meli ana sauga ilobai kikiunamo ikabi. Bedeliema kalona mena kaba kaiyawasi siloyaloyai na nige yabo silobai. Na ebaebai ali kaba keno numena silobai kabu koina Meli ikabi natuna tauna, iya natuna tobagubaguna. Meli melumelune isuma kaleko tupwatupwali kolili yo ibui ebaebai ali kaba kekan koina.

⁸ Boniyainane koina sipi togitekalatan tupwaliyao simiyamiya dedeinane koina, bubu mena ali sipi sigitegite-kalatagili.⁹ Kabo Yaubada ana anelose iyawatagili kolili. Yo ana wasawasa mayalena imayale-takikilagili mwa simatausi lalakina.¹⁰ Yo anelosene iwalo kolili iba, “Tabu kwamamatausi, wasa namwanamwana yakalayama kolimiu kani tomo meuloili ali kaba yaliyaya.¹¹ Kabona kami tolebolebo Mesaiya sikabi Deibida ana yanuwa mena.¹² Ami kaba kataina bwaite besiele. Ebaebai ali kaba keno numena kalona mena melumelune kani kwalobai sisuma kaleko tupwatupwali kolili na sibui ebaebai ali kaba kekan koina ikenokeno.”¹³ Kabo mwayamwayau mena anelose bodaliyao silobima bulibuli mena yo mekalikava anelose bagubagunana siyaboda kaigeda. Meuloili Yaubada sitobatobalani siwaloba,¹⁴ “Yaubada bulibuli mena tatobalan. Na yanuwa yaulina mena daumwali ilau siya analiyao Yaubada iyaliyaya kolili.”

¹⁵ Kabo aneloseyao sipi togitekalatani silogabaegili yo sipileyo bulibuli mena. Na sipi togitekalatan sibomayoi siedeede, siba, “Tala Bedeliema na tagitai tawae bwaite ginauline iyawatagili, bwaine Yaubada ana walo-masala kolila anelosene gamwana mena.”¹⁶ Mwa sipi togitekalatan mwayamwayau mena silau yo silobaili Meli te Yosepa ebaebai ali kaba keno numena kalona mena. Tabe sigitai melumelune ebaebai ali kaba kekan koina ikenokeno.¹⁷ Imwawasi silau yo wasana siyawasa tomo kolili tawae anelose ana walo melumelune kaiwena.¹⁸ Tomo meuloili kateli sipitali yo sisiliyata saugana sipi togitekalatan ali walo sibenalan.¹⁹ Na Meli nuwatu meuloina iwadamli katena mena, na inuwatu-kalatagili sauga meuloina.²⁰ Yo sipi togitekalatani sipileyo me ali yaliyaya yo me ali tobali yo Yaubada sikawakawatoki koina tawae sigitaiyako yo sibenalan, tawae anelose ana walo kolili.

b 2:1 Kaina Dimdim siba ‘Sensisi’ (Census)

Melumelune esana sipei

²¹Saugana melumelune ana kaliyate eit (8) ilobai, kabo nigwenigwe mumugana siginauli koina besiele Yudiya mumugali. Imwawasi esana sipei Yeisu, besiele esa bwaite tauna kona anelose iwalowen-bagunayan muli mena kabo sinana isiuma.

Silau Nume Tabu Yelusalema koina

²²⁻²⁴Meli ana sauga mogi imwawasi kabo Meli yo Yosepa nuwanuwali silau Nume Tabu Yelusalema koina na mesabana Meli kana kawa-namwanamwa ikalai yo besiele tabe Yeisu kana walo-mulolo ikalai. Meli kana kawa-namwanamwa kaiwena kani man sikalaili sipwaoli-yagili Yaubada koina besiele Mosese ana loina iba ‘Bunetutu labui o nuwana bunebune labui sikalailima.’ Na Yeisu kana walo-mulolo kaiwena kani silawan Nume Tabu Yelusalema koina sabi olenayanna Yaubada koina besiele Yaubada ana loina silele Buki Tabu kalona mena iba, ‘Tobagubaguna melumelu tataoliyao meuloili kwayakasisi-yagili Yaubada koina.’ Kabo Yosepa yo Meli mekalikava melumelune silau Yelusalema paisowane bwaite kaiweli.

²⁵Tomo yabo imiyamiya Yelusalema esana Simioni, mumugana idudulai yo imeli yawasosi Yaubada koina yo Yaluyaluwa Tabuna imiyamiya koina yo isanasana Isileli ali Tolebolebo kaiwena. ²⁶Yaluyaluwa Tabuna ana yawatagili koina iyanuwapei kani nige iboboita kanasiga Mesaiya bwaite Yaubada iwaloyameli igitai manna mena. ²⁷Na Yosepa yo Meli siyaele Nume Tabu kalona mena sisanasana topwaoli yabo kaiwena yakato tem ilaoma na melumelune iwalo-yakasisiyan Yaubada koina besiele Mosese ana loina. Kabo sauganane koina Yaluyaluwa Tabuna Simioni iyakenayan ilau ilusae Nume Tabu kalona mena. ²⁸Kabo Simioni ilusae ilobaili melumelune ikalai nimana mena isapwali yo Yaubada itobalan, ²⁹iwaloba, “Yaubada, sauga bwaite ilonamwayan am topaisowa kutalamwagau daumwali koina yaboita, besiele beyabeyana kuwaloyameli kolyau. ³⁰Kaiwena yaboma mangu mena am lebo tomona yagitai, ³¹bwaimwana ukwatububunan tomo meuloili kaiweli na sigitai. ³²Iya mayale, kabo siya nige Yudiya tomoliyao imayale kolili na am kamwasa sikatai, yo kai am tomoyao Isileli ikabi-wasawasa-yagimai.”

³³Na Meli yo Yosepa kateli ipitali Simioni ana walo-tobali kaiwena bwaite iwaloweni melumelune kaiwena. ³⁴Kabo Simioni iwalo-muloloili yo iwalo Meli koina iba, “Kubenali, melumelune bwaite Yaubada igitasipwai boda Isileli sibaibaiwa ikeleyatololi lebo silobai yo sibaibaiwa tabe iya kaiwena sibeku nae silobai. Yaubada ipei iya ana kilakilala, na tomo sibaibaiwa sikawa-naenaeyani, ³⁵kabo ali nuwatu wadawadamna ipei-yawatagilagili mayale mena. Na kowa kamkamna kamnana besiele kaleya kelepana kani katem isakona.”

³⁶Kwabukwabuli yabo iya palopita esana Ana, Penuweli natuna ana susu Aseli na iya ikedukeduluma. Beyabeyana ikasole me wainena simiyamiya bolime kana baibaiwa seben, ³⁷kabo wainena iboita yo ikatububun. Na sauga bwaite ana bolime kana baibaiwa eiti powa (84). Iya sine yakayakasisina kaiwena sauga ibaibaiwa imiyamiya Nume Tabu koina, boniyai yo kaliyate kawanoi kaiwena me kana guliyam ikalakisiyeyan. Ikawakawanoi yo itapwatapwalolo Yaubada koina. ³⁸Sauganane koina iyawatagilima Nume Tabu kalona mena ilau Meli yo Yosepa kolili kabo melumelune igitai yo ikawatoki Yaubada koina melumelune kaiwena. Imwawasi iedeede tomo meuloili kolili siya siyaele Nume Tabu kalona mena melumelune kaiwena. Siya meuloili Ana ana edeede sibenabenalan sisanasana Mesaiyane iya yakato Yelusalema ileboi Loma ali lina koina. ³⁹Melumelune Yeisu kana walo-mulolo sibenalan kabo Yosepa yo Meli pwaoli sigabu Meli ana kawa-namwanamwa kaiwena besiele Yaubada ana lina koina. Imwawasi kabo mekalikava melumelune sipileyoi silau ali yanuwa mena Nasaleta dedei Galili koina. ⁴⁰Yo melumelune me ana kaiwe ilalaki isaesae yo sonoga ikalpowoni yo Yaubada ana katekamkamna imiyamiya koina.

Yeisu silobai Nume Tabu kalona mena

⁴¹Bolime kaigeda kaigeda Yeisu tamana yo sinana silaulau Yelusalema mwalelikwa soina kaiwena. ⁴²Saugana Yeisu ana bolime kana lalaki tuwelo, kabo me tamana yo sinana silau soine kaiwena besiele tamana yo sinana signaginawali. ⁴³Soine imwawasi, Meli yo Yosepa yo tomo meuloili sipileyoi ali yanuwa mena. Na gamene Yeisu silogabaen Yelusalema, na tamana yo sinana nige sikakatai. ⁴⁴Ali nuwatu yakato iya iyaele boda luwali mena mekalikava silolo toyawa, kabo kaliyate meuloina silaulau. Yo tabe siloyaloyai totouliyao yo ali elieliyamwao kaloli mena. ⁴⁵Na nige silolobai, kabo sipileyoi tabe silau siloyai Yelusalema. ⁴⁶Na kaliyate yaiyona koina kabo silobai Nume Tabu kalona mena mekanakawao lina kana toyakayakataiwo simiyasio yo siedeede iya ali edeede ibenabenalan yo inelineli-yagili. ⁴⁷Siya analiyao ana walo sibenalani, kateli sipitali kaiwena me ana katai yo toyakayakatai ali neline iyamaisa-yadudulaili. ⁴⁸Saugana tamana yo sinana sigitai kateli sipitali. Mwa sinana iwalo koina iba, “Natugu, gubesi mumuga bwaite uginawali kolimai? Yau yo tamam kanuwanuwatu lalakina yo kaloyaloya kaiwem.” ⁴⁹Kainana iyamaisa iba, “Gubesi mwa kwaloyaloyaiyau, sowasowana wakatai yau yamiyamiya Tamagu ana nume mena.” ⁵⁰Na ana walo kana dudulai nige sikakatai. ⁵¹Kabo mekanakawao tamana yo sinana sipileyoi silau Nasaleta yo ali walo iobigaili. Kabo sinana ginawali bwaite iyawatagili inuwatu-kalatan namwanamwai yo ipei katena mena. ⁵²Na Yeisu ana bolime yo ana katai ilalaki ilaulau, yo besiele tabe Yaubada yo tomo siyaliyaya lalakina kaiwena.

Yoni Toyababitaizo ana guguye

(Madiu 3:1-8; Yoni 1:19-28)

3 ¹Saugana bwaite Sisa Taibiliya ana sauga loina kana bolime piptin (15) koina Pontio Pailato igavana dedei Yudiya koina, Elodi iloina dedei Galili koina, kanakava Pilipi iloina dedei Ituliya yo Tilakoniti kolili, yo Lisanas iloina dedei Abilini koina, ²yo Anasa mekanakava Kaiyapa siya topwaoli lalakili kali tobagunao. Na sauganane Yoni Sakalaiya natuna imiyamiya ule mena dedei leleyanna koina kabo Yaubada kainana iyawatagili koina. ³Mwa ilau Waila Yolidan dedeina mena, yo iguguye tomo kolili iba, “Mumugamiu naenaeli kolili kwanuwabui na kwababitaizo kabo Yaubada ami pwanoli inuwatu-pwaikili.” ⁴Iywatagili besiele tabe palopita Aiseya ilelelele ana buki kalona mena, “Tomo yabo iyogayoga ule bwagabwaga mena, iba, ‘Guyau ana kamwasa kwasepa, wakatubun yo kwayasapusapu, ⁵kalokaloli meuloili kwayabanasili yo koyakoyali meuloili wakeli-sapusapuli, kamwasa loloyouyoli wakeli-yadudulaili yo mala vekuvekuli kwayasapusapuli. ⁶Kabo tomo meuloili Yaubada ana lebo sigitai.’” ⁷Boda lalakina^c silaoma Yoni koina yakato iyababitaizoli kabo iwalo kolili iba, “Komiu besiele weso. Yaiya iwalo kolimiu yakato sowasowamiu Yaubada ana munamunai iya ilalaomane kwayabubu-gabaen? ⁸Ilonamwayagimiu tem mumugamiu naenaeli kwasikotanagili na uwe namwanamwana iyawatagili yawasimiu koina. Tabu kwanunuwatui yakato kwaba, ‘Kai tubumai Abelamo, mwa koina kai Yaubada ana tomoyao gitegite-sipwaimai.’ Na yawalo kolimiu, bwaite mwakota kaiwena Yaubada iya sowasowana veku ikalaili yo kolili Abelamo tubunao iyamayaleli. ⁹Yaubada ana kilam ivakiliyako yakato mayau meuloili siya nige siuweuwe namwanamwa yaili mena ikoili siguli na igabae-luseyagili mayau wedowedolina koina.”

¹⁰Na boda sineli Yoni koina siba, “Kabo tawae kani kaginauli?”

¹¹Kainali iyamaisa iba, “Yaiya tem kana kabobo labui, yabo iyauyan iya nige kana kabobo ipapagan koina, yo yaiya tem mekana tabe iginauli besiele bwaite.” ¹²Takesi kana totano tupwaliyao silau yakato iyababitaizoli, kabo sineli koina siba, “Toyakayakatai, temga tawae kaginauli?” ¹³Mwa ali neli iyamaisa iba, “Tabu takesi kwatatano-likwai tomo kolili, na kana lalaki bwaite loina iwalowen besiele wakalai.” ¹⁴Tokaleyayao tupwali sineli koina siba, “Na gubesi kai, tem tawae kaginauli?” Mwa ali neli iyamaisa iba, “Tabu tomo kwayayadidigali na ali mane siyeyawa yo tabu kwayayakewa-mwakomwakota na

c 3:7 Luka ana nuwatu yakato bodane bwaite luwali mena Palisiyao yo loina kana toyakayakataiwo simiyamiya. Wagitai Luka 7:30. Na Madiu ana nuwatu siya Palisiyao yo Sadusiyao wagitai Madiu 3:7

siyayamaisamiu, na besi maisamiu bwaite wakakalaine koina kwamiyamiya.” ¹⁵Na tomo Yudiya Mesaiya ana laoma kaiwena sisanasana, kabo kateli mena sinuwanuwatu yo sineli siba, “Yoni iya Mesaiya o nigele?” ¹⁶Kabo Yoni iwalo meuloili kolili iba, “Yau yayababitaismiu waila koina na yabo iya ilalaoma iya esana ilalakisosi, yau esagu nige ilalalaki, yau nige yagu namwanamwa ipapagan yakato sowasowagu kaena kana suma kana maina yakele-gabaegili. Na iya kani iyababitaismiu Yaluyaluwa Tabuna yo mayau koina. ¹⁷Ana sabolo iyaele ikabikabi-kalatan nimana mena, na iyayatubu ana witi kanna mekanakava mosomosona itanoi kabo kanna yawasosi ikelegogon ipeili ana lakawa mena, yo mosomosona igabu mayau koina, bwaite nige sauga yabo iboboita.” ¹⁸Na Yoni kabiyakaiwe besiele tabe sibaibaiwa iwalowegili, kabo koina tomo ikabiyakaiweli yo wasa namwanamwana iguguyeyan kolili.

¹⁹Yoni iguguguguye tomo kolili kanasiga Elodi ipei nume pan mena. Na Elodi dedei Galili kali toloina iya kanakava wainena Elodiyasa ikwayai yo mumuga naenaena sibaibaiwa tabe ipaisowaili mwa kaiwena Yoni iyokoiyan. ²⁰Kabo Elodi imunamunai yo mumugana naenaena ietulanyoi yo Yoni ipan ipeiluseyan nume pan mena.

Yoni Yesu iyababitaizo
(*Madiu 3:13-17; Malika 1:9-11*)

²¹Saugana Yoni tomo meuloili iyababitaizoli kabo Yesu tabe iyababitaizo. Na Yesu iyaele ikawakawanoi kabo bulibuli itasoke, ²²mwa Yaluyaluwa Tabuna kana koleya besiele bunetutu ikaisuluma koina, kabo kaina yabo ilobimaya bulibuli mena iba, “Kowa natugu yamulolo lalakina koliwo yo yayaliyaya lalakina kaiwem.”

²³Saugana Yesu ana bolime nuwana besiele teti (30) kabo ana paisowa iyatubu. Na tomo sibatoko yakato Yesu tamana Yosepa. Yosepa tamana Eli, ²⁴Eli tamana Madati, Madati tamana Libai, Libai tamana Meleki, Meleki tamana Yanai, Yanai tamana Yosepa, ²⁵Yosepa tamana Madatiyasi, Madatiyasi tamana Emosi, Emosi tamana Neyama, Neyama tamana Esili, Esili tamana Nagai, ²⁶Nagai tamana Madi, Madi tamana Madatiyasi, Madatiyasi tamana Semeina, Semeina tamana Yoseki, Yoseki tamana Yoda, ²⁷Yoda tamana Yowanani, Yowanani tamana Lesa, Lesa tamana Selubabela, Selubabela tamana Salatieli, Salatieli tamana Neli, ²⁸Neli tamana Meleki, Meleki tamana Adi, Adi tamana Kosami, Kosami tamana Elimadami, Elimadami tamana Eli, ²⁹Eli tamana Yosuwu, Yosuwu tamana Eliesa, Eliesa tamana Yolima, Yolima tamana Madati, Madati tamana Libai, ³⁰Libai tamana Simioni, Simioni tamana Yuda, Yuda tamana Yosepa, Yosepa tamana Yonami, Yonami tamana Eliyakim, ³¹Eliyakim tamana Meliya, Meliya tamana Mena, Mena tamana Matada, Matada tamana Netan, Netan tamana Deibida, ³²Deibida

tamana Diyese, Diyese tamana Obedi, Obedi tamana Bowasa, Bowasa tamana Salimoni, Salimoni tamana Nason, ³³Nason tamana Aminadaba, Aminadaba tamana Adamina, Adamina tamana Anai, Anai tamana Esiloni, Esiloni tamana Pelesi, Pelesi tamana Yuda, ³⁴Yuda tamana Yakobo, Yakobo tamana Aisake, Aisake tamana Abelamo, Abelamo tamana Tela, Tela tamana Naoli, ³⁵Naoli tamana Selugi, Selugi tamana Leu, Leu tamana Pelegi, Pelegi tamana Ebeli, Ebeli tamana Sila, ³⁶Sila tamana Kenana, Kenana tamana Apakisadi, Apakisadi tamana Semi, Semi tamana Nowa, Nowa tamana Lemeki, ³⁷Lemeki tamana Metusela, Metusela tamana Inoke, Inoke tamana Yeledi, Yeledi tamana Malaleli, Malaleli tamana Kenana, ³⁸Kenana tamana Inosi, Inosi tamana Seti, Seti tamana Adama, Adama tamana Yaubada.

Seitani Yeisu iwoyai

(Madiu 4:1-11; Malika 1:12-13)

4 ¹Yeisu waila Yolidan ilogabaen Yaluyaluwa Tabuna iloyakalapowoni, kabo ikalai ilawan ule mena dedei leleyanna koina. ²Yo kaliyate poti kaloli mena Seitani Yeisu iwoyawoyai. Kaliyateliyaone kolili Yeisu nige kan yabo ikakan, na kaliyate mwawamwawasina koina kabo iguliyam lalakina. ³Kabo Seitani Yeisu itonani iwalo koina iba, “Tem walo yawasosi kowa Yaubada Natuna kuwalo vekune bwaite koina iyamala beledi.” ⁴Yeisu Seitani kainana iyamaisa iba, “Buki Tabu iwaloba, ‘Nige yakato tomo kanmo koina sikekan na yawasili silobai.’” ⁵Kabo Seitani Yeisu iyoganyoi sikawasae koya mamalawena koina yo sauga kubwakubwana koina kaba loina meuloina yanuwa yaulina mena iyakenayan. ⁶Kabo iwalo koina iba, “Kaiwe meuloina yaeyawa koliwo na kaba loina meuloina yo wasawasana meuloina kuloinayagili. Kaiwena Yaubada iyeyama koliyau, yo tem nuwanuwagu sowasowana bwaite yaolena yabo koina. ⁷Na tem kupwalou koliyau ginauli bwaite meuloina kani yaeyawa.” ⁸Yeisu Seitani kainana iyamaisa iba, “Buki Tabu iwaloba, ‘Kupwalou Yeoba am Yaubada koina, iya kaigedamo koina kupaisowa.’” ⁹Tabe Seitani Yeisu iwoyai yoi silau Yelusalema yo sisae Nume Tabu kewa molosina mena yo iwalo itolo. Kabo iwalo koina iba, “Tem yawasosi kowa Yaubada Natuna, ukwapusele lobi bwaite koina. ¹⁰Kaiwena Buki Tabu iba, ‘Yaubada kani iwalo aneloseyao kolili sigitekalatan-namwanamwaiwo, ¹¹yo nimali koina sikabi-kalatagiwo, kabo kani nige kaem yabo kuyayatupan veku koina.’” ¹²Kabo Yeisu Seitani kainana iyamaisa iba, “Buki Tabu iba, ‘Tabu Yeoba ami Yaubada kutonatonan.’” ¹³Seitani ana woya iyemwawasi Yeisu koina kabo ilogabaen yo isanasana sauga yaboyoi kaiwena.

Tomo Nasaleta Yeisu sisikotanan

(Madiu 4:12-17; 13:53-58; Malika 1:14-15; 6:1-6)

¹⁴Yaluyaluwa Tabuna ana kaiwe imiyamiya Yeisu koina kabo ipileyoi ilau Galili yo wasana idebalala dedei meuloina kolili. ¹⁵Ilau ali nume

tapwalolo kolili iyakayakatai, kabo tomo meuloili sitobalan. ¹⁶Kabo Yeisu ilau Nasaleta, dedeine bwaine koina iya ilalakiya, kabo kaliyate Sabati koina ilau ilusae nume tapwalolo mena besiele mumugana Sabati kaigeda kaigeda iginaginauli. Itolo Buki Tabu sabi yasilina, ¹⁷kabo palopita Aiseya ana buki moumouna siwolena koina. Bukine ikalai ikala yo ana lelelele ilobai yo iwalo bwaite besiele, ¹⁸“Yaubada Yaluyaluwana imiyamiya kolyau kaiwena igitesipwaiyau yo iyaoloi-yau na wasa namwanamwana yaguguyeyan tobubutuma kolili. Iyawayayau yalau siya panpanli kolili yawalo livasi silobai yo tomangibugibu kolili yawalo manli siyalalali. Iyawayayau yalau siya simiyamiya loina kolokololona yaulina mena kolili yalivasili, ¹⁹yo yawalo tomo kolili yaba, sauga bwaite iyawatagiliko yo Guyau ana tomoyao ileboili.”

²⁰Kabo Yeisu ana yasili iyemwawasi bukine imouyoi yo iwolena-yapileyoi buki kana togitekalatan koina kabo imiyasio sabi yakayakatai. Mwa tomo meuloili nume tapwalolo kalona mena manli ilau sigitagitai. ²¹Kabo Yeisu iwaloilau kolili iba, “Aiseya ana walo Buki Tabu mena yayasiliyako kwabenabenalanwa kaliyate kabona iyamala walo yawasosi.” ²²Tomo meuloili Yeisu sitobalan yo nuwali iyai ana edeedede namwanamwali kaiweli. Na iyamo siba, “Na bwaite iya Yosepa natuna, wa?” ²³Yeisu iwaloilau kolili iba, “Yakatai kani kwawalo kolyau kwaba, ‘Doketa, kubomayoi kuwoisiwo.’ Kani walone bwaite kwawalowen kolyau kaiwena yagu paisowa kaikaiwena yapaisowailiko Kapeneomi koina wasali kwabenalagiliko na nuwanuwamiu yapaisowaiyoili tabe bwaite koina yagu yanuwane koina na tem wakawa-yawasosi yakato yau towoiwoisi yabo. ²⁴Yawalo yawasosi kolimiu, nige palopita yabo ana yanuwa tomonliyao siyayaliyaya kaiwena. ²⁵Kani kaba gite labui yawalowegili kolimiu kabo wakatai yakato komiu tomo Yudiya Yaubada isikotanagimiuko. Palopita Ilaitiya ana sauga koina kwabukwabuliwo sibaibaiwa simiyamiya Isileli kalona mena yo meuloili sikamkamna kaiwena bolime yaiyona yo tupwana nige galewa itatalu mwa gulyam lalakina iyawatagili yanuwane dedeina meuloina koina. ²⁶Na Yaubada nige Isileli kwabukwabuli yabo isasagui. Na Yaubada Ilaitiya iyawasa ilau kwabukwabuli yabo, iya nige Isileli sinena besi, iya imiyamiya dedei Salepati yanuwana Saidoni dedeina mena. ²⁷Yo besiele tabe palopita Ilaisa ana sauga koina, tolepelo sibaibaiwa simiyamiya Isileli kalona mena na Ilaisa nige yabo iwowoisi na Neiman dedei Siliya tomona iya mwa iwoisi.”

²⁸Tomo meuloili nume tapwalolo mena saugana walone bwaite sibenalan kabo simunamunai lalakina. ²⁹Mwa sitolo yo Yeisu siniuli-yawatagilan yanuwa dedeina mena, yo sikalai silawan koya malanaenaena bwaine yanuwane sikabi pwatana mena. Ali nuwatu yakato situbali-kalai ilobi iboita, ³⁰na ilosola boda luwali mena mwa ilau.

Yeisu yaluyaluwa biki yabo itao-yawatagilan
(*Malika 1:21-28*)

³¹Kabo Yeisu Nasaleta ilogabaen ilau Kapeneomi bwaimwa Galili ana kaba loina dedeina yabo, yo kaliyate Sabati koina ilau nume tapwalolo mena yo iyakayakatai tomo kolili. ³²Meuloili kateli sipitali ana yakayakatai kaiwena, kaiwena iedeedede me ana kaiwe. ³³Na tomo yabo iyaele nume tapwalolo kalona mena yaluyaluwa biki ilusae koina, kabo yaluyaluwa biki iula-edeedede mwa iyogayoga kainana lalakina mena iba, ³⁴“Ei. Yeisu game Nasaleta, gubesi mwa kulaoma kolimai? Yakato nuwanuwam me yagu bodao kusibayanaemai? Yakataiwo, kowa Yaubada ana tomo yakayakasisina.” ³⁵Yeisu iyokoiyan iba, “Kumwanou yo kuyawatagili koina.” Kabo yaluyaluwa bikine tomone igabae-lobiyen bwatano mena tomo meuloili manli mena, muli mena yaluyaluwa bikine iyawatagili tomone koina na iyamo tomone nige isisilae. ³⁶Tomo meuloili kateli sipitali kabo sinelineli kalikavao kolili siba, “Gubesi ana yakayakatai tomone koina me ana kaiwe iedeedede yaluyaluwa biki kolili kabo silu-yawatagili.” ³⁷Mwa Yeisu wasana idebalala dedeinane koina.

Yeisu tomo sibaibaiwa iwoisili
(*Madiu 8:4-17; Malika 1:29-34*)

³⁸Yeisu nume tapwalolo ilogabaen ilau Saimon Pita ana nume mena. Saimon bwasiyana keduluma ikasiebwa, yona iwedowedoli lalakina, mwa sikawanoi Yeisu koina tem isagui. ³⁹Kabo ilau itolo salina mena yo me ana walo kaiwe iba, “Kasiebwa kulowasi.” Mwa yona wedowedolina imwawasi, kabo sauganane koina kedulumane itolo yo kan ipaisowai kaiweli. ⁴⁰Dabwelo isusugu kabo tomo siya analiyao kali kasiebwa uloili uloili meuloili sikalaili silawagilima Yeisu koina na nimana ipeili kaigeda kaigeda yoli mena kabo meuloili kali kasiebwa simwawasi. ⁴¹Besiele tabe yaluyaluwa biki itao-yawatagilagili siyawatagilima tomo sibaibaiwa kolili yo siyoga siwaloba, “Kowa Yaubada Natuna.” Na Yeisu yaluyaluwa bikine iyokoiyagili yo nige itatalamwagili siedeedede, kaiwena sikatai yakato iya Mesaiya.

Yeisu iyawatagili ilau iguguye yanuwa tupwaliyao kolili
(*Malika 1:35-39*)

⁴²Malala kikiuna, Yeisu yanuwane ilogabaen ilau dedei yabo koina siya nige tomo simiyamiya. Tomo siloyaloya Yeisu kaiwena, mwa sauganane silobai kabo sitonan tem siwalo-nuwai na imiyamiya kolili na tabu ilologabaegili. ⁴³Na iwalo kolili iba, “Yaubada ana kaba loina wasana namwanamwana kani yayakayakatai-yani yanuwa tupwaliyao tabe kolili, mwa kaiwena Yaubada iyawasayau yalaoma na paisowane yapaisowai.”

⁴⁴Kabo ilau tomo Yudiya siya simiyamiya dedei kaigeda kaigeda kolili iyakayakatai ali nume tapwalolo kolili.

Yeisu iwalo Saimon Pita iyamala tomo kali togomana
(*Madiu 4:18-22; Malika 1:16-20*)

5 ¹Kaliyate yabo koina Yeisu itotolo kalita Genasaleta busu galagalana mena, kabo tomo meuloili sietubatubali-yagili kaiwena nuwanuwali silau Yeisu salina mena na tem Yaubada ana walo sibenalan. ²Na Yeisu togomana ali waga labui igitaili magu mena silogabaegili yo silau ali yagida sideudeulili. ³Kabo ilau imwalisae waga yabo koina bwaite Saimoni Pita ana waga yo iwalo koina iwose-yawatagilan nige kana mwayaga imamamalawe magu mena. Kabo imiyasio waga mena yo iyakayakatai tomo kolili. ⁴Saugana ana edeedede imwawasi, mwa iwalo Saimoni koina iba, “Waga kuwose-yawatagilan ilau didiu mena ami yagida wagabae-lobiyegili na iye kwayakonali.” ⁵Saimoni Yeisu kainana iyamaisa iba, “Taubala, boniyai malamalawena kakaiwe-boita nige iye yabo kayayakona, na am walo kaiwena yagida kani yagabae-lobiyegili.” ⁶Saugana siginauli bwaite besiele mwa iye sibaibaiwa sikona masa kikiunamo yagida sitaigali. ⁷Kabo silokaloi kalikavao kolili siya simiyamiya wagane labuinane koina na silaoma sisaguili. Saugana kalikavao siyawatagili kolili mwa waga labui sitauli-yakalapowonli yo kikiunamo sisalili. ⁸⁻¹⁰Saimoni mekanakavao kateli sipitali iye bwaite siyakonali kali baibaiwa kaiwena. Besiele Saimoni kanakavao labui, Yemesa yo Yoni, Sebedi natunao, kateli sipitali. Saimoni nuwana imayale bwaite kaba nuwapwanopwanone kaiwena kabo tutulina italusakonayani Yeisu manna mena yo iba, “Guyau kulogabaegau kaiwena yau tonaenaena.” Yeisu iwalo Saimoni koina iba, “Tabu matausi. Sauga bwaite yo sauga silalaoma komiu kani kwayamala tomo kali togomana.” ¹¹Kabo silau sikosae ali waga siniuli-seyagili yo ginauli meuloina silogabaegili yo Yeisu simuliya.

Tolepele ana meli Yeisu koina mwa woisi ilobai
(*Madiu 8:1-4; Malika 1:40-45*)

¹²Saugana Yeisu iyaele yanuwa yabo koina tomo yabo imiyamiya bwaine koina, iya kasiebwa lepele yona meuloina isibayanayanae. Saugana tomone Yeisu igitai, kabo ilau tutulina italu-sakonayan yo ipwalou koina yo ikawanoi samasamalulu koina iba, “Guyau, tem nuwanuwam kuwoisiyau.” ¹³Yeisu nimana iyagayan tomone ikabitonan, mwa iba, “O, nuwanuwagu. Yom inamwanamwa.” Kabo sauganane koina kana lepele imwawasi. ¹⁴Mwa Yeisu iwalo kaiwe koina iba, “Tabu tomo yabo ana wasa kuwowolena, na kulau topwaoli koina yo yom kuyakenayan. Kulau kupwaoli Yaubada koina am woisi kaiwena besiele Mosese ana loina, kabo

tomo sikatai walo yawasosi yom inamwanamwako.” ¹⁵ Bwagana iwalo yakato tabu tomo yabo ana wasa iwowolena na iyamo Yesu ana paisowa wasana idebalala, kabo tomo sibaibaiwasosi silaolaoma koina na ana walo sibenabenalan yo iwoisili ali kasiebwa kolili. ¹⁶ Na sauga ibaibaiwa boda ilogabaegili yo ilau dedei paepaeli bwagabwaga mena ikawakawanoi.

Tokewa ali meli kaiwena Yesu ali tokasiebwa iwoisi
(Madiu 9:1-8; Malika 2:1-12)

¹⁷ Kaliyate yabo koina Yesu iyakayakatai tomo kolili. Palisiyao yo loina kana toyakayakataiwo siya siyaele simiyasio, silaomaya Galili dedeina meuloina kolili, yo silaoma Yelusalema taon koina yo Yudiya dedeina meuloina kolili. Kabo Yaubada ana kaiwe imiyamiya Yesu koina na tokasiebwa iwoiwoisili. ¹⁸ Tomo tupwaliyao totawalololi yabo imiyamiya ana kaba keno mena sikewai sikalaiyama sitonan yakato siluseyan nume kalona mena yo sipei-yatalu Yesu manna mena. ¹⁹ Na nige sowasowali sikewa-luseyan, kaiwena tomo sibaibaiwasosi. Kabo simwalisae nume pwatana mena yo nume bwakoina sisoke-lapan. Mwa me ana kaba keno siyadalolo-lobiyenama boda luwaluwalili mena Yesu manna mena. ²⁰ Saugana ali meli Yesu igitai kabo iwalo totawalololi koina iba, “Yagu eliyam, am pwanoli Yaubada manna mena yanuwatu-pwaikiliko.”

²¹ Loina kana toyakayakataiwo yo Palisiyao sibomamo sinuwanuwatu bwaite besiele, “Gubesi, yaiya tomone bwaite iya iwalo-bwagabwaga mwa Yaubada ilikwai? Nige tomo yabo sowasowana pwanoli inuwatu-pwaikili, Yaubada ibomamo sowasowana.” ²² Ali nuwatu Yesu ikataiyako, kabo iwalo kolili iba, “Tawae kaiwena ginauli bwaite kwanuwanuwatuili katemiu mena? ²³ Imalamalae tem totawalololi koina yawalo, ‘Am pwanoli yanuwatu-pwaikili’ kaiwena bwaimwa nige mwalimwaline koliyau tem nige itotolo. Na iyamo tem yawalo koina, ‘Kutolo am kaba keno ukwalai yo kulau’ na nige itotolo kani yamwalimwaline lalakina. ²⁴ Nuwanuwagu wakatai Tomo Natuna me ana kaiwe yanuwa yaulina mena sowasowana tomo ali pwanoli inuwatu-pwaikili.” Kabo Yesu iwalo totawalololi koina iba, “Yawalo koliwo, kutolo am kaba keno ukwalai yo kupileyoi am nume mena.” ²⁵ Kabo mwayamwayau itolo tomo meuloili manli mena yo ana kaba keno iya koina ikenokenowa ikalai kabo Yaubada itobatobalan ipileyoi ana nume mena. ²⁶ Tomo meuloili kateli sipitali, kabo Yaubada sitobatobalan yo me ali matausi siba, “Ginauli bwaite kaliyate kabona tagitai iyamala uloi molosina.”

Tonaenaeli siya sinuwabui nuwanuwali Yesu
(Madiu 9:9-13; Malika 2:13-17)

²⁷ Mulina mena Yesu ilogabaegili ilalauyoi kabo takesi kana totano yabo esana Madiu, esana labuina Libai, igitai ana kaba paisowa mena

imiyasio imiyamiya. Kabo iwalolau koina iba, “Kumuliya koliyau.”
²⁸Kabo Madiu itolo yo ginauli meuloina ilogabaegili na imuliya koina. Silau Madiu ana nume mena, ²⁹kabo Madiu iwalo kan lalakina sikatububunan Yeisu kaiwena. Yeisu iyaele ikekakekani takesi kana totano yo tomo tupwaliyao sibaibaiwa simiyamiya mekalikavao Yeisu me ana tobenaliyao sikekani toyawa. ³⁰Na Palisi tupwaliyao yo loina kana toyakayakatai tupwaliyao, siya tabe simiyamiya boda Palisi luwali mena, sibalabalamumu ana tobenaliyao kolili siwaloba, “Tawae kaiwena mekamikavao takesi kana totano yo ali tali tonaenaeli tupwaliyao wakekan yo kwanuma toyawa?” ³¹Yeisu kainali ibenalan kabo iyamaisa iba, “Tonamwanamwa nige nuwanuwali towoiwoisi, tokasiebwaomo siya nuwanuwali. ³²Yalaoma nige yakato siya siba ‘kai todudulai’ yayoganli na yalaoma tolopwanoli yayoganili kabo ali naenaena koina sinuwabui.”

Neli guliyam kana kalakisiye kaiwena. Yeisu ana yakayakatai yo Yudiya mumugali nige sitotoyatoyawa.
(Madiu 9:14-17; Malika 2:18-22)

³³Tomo tupwali siwalo Yeisu koina siba, “Yoni ana tobenaliyao sauga sibaibaiwa guliyam sikalakisiyeyan yo sikawakawanoi. Tabe Palisi ali tobenaliyao sipaipaisowai besiele bwaite. Na kowa am tobenaliyao simiyamiya kankan yo simiyamiya numanuma.” ³⁴Yeisu kainali iyamaisa iba, “Tem kasole soina sipaisowai kani nige sowana tokasole tauna ana eliyamwao guliyam sikalakisiyeyan, saugana iya iyaele mekalikava. ³⁵Na saugana tokasole taunane sikele-gabaen luwali mena, mwa kaliyatenane koina kani guliyam sikalakisiyeyan.” ³⁶Yeisu walo kobwaibwaili mena iwalowen kolili iba, “Nige sowana tomo yabo kaleko waluwaluna tupwatupwana kwama beyabeyana koina ibwalui. Tem iginauli besiele, kaleko waluwaluna itabelulun kaleko beyabeyana koina na taigalina ilalaki. ³⁷Tabe, nige sowana tomo yabo wain waluwaluna isuwai kwapi kaba suwe beyabeyali kolili. Tem iginauli besiele, kani wain waluwaluna isese isae na koina wain kwapi kaba suwene iyugali yo wainne yo kwapi kaba suwene sisibayanaeli. ³⁸Bwaite nigele. Wain waluwaluna sisuwai kwapi kaba suwe waluwaluli kolili. ³⁹Na tomo siya simanasam wain beyabeyana kamnana koina, genuwali wain waluwaluna. Kani siwaloba, ‘Wain beyabeyana inamwanamwa.’ ”

Yeisu iya Sabati kana guyau
(Madiu 12:1-8; Malika 2:23-28)

6 ¹Kaliyate sabati yabo koina Yeisu ilusae witi kana tano mena. Ana tobenaliyao siguliyam kabo witi kanna sikibwali, nimali mena sikopali na silolo-kekakekan. ²Na saugana Palisi sigitaili kabo siwalo Yeisu koina, “Tawae kaiwena sabati kana loina kwalikwai?” ³⁻⁴Yeisu

kainali iyamaisa iba, “Saugana Kin Deibida me ana eliyamwao siguliyam silusae Yaubada ana nume mena kabo Deibida beledi yakayakasisina ikalai yo ikan yo siya mekanakavao beledine tupwana iwolegili. Walo yawasosi Mosese ana loina ilikwai kaiwena loinane iwalo yakato topwaolimo kali lonamwa sikan na Yaubada Deibida nige ikakawanaenaeyani. Nuwana Deibida edeededena nige kwayayasili yo nige kwanunuwatu-kalatan.”⁵ Kabo Yeisu iwalo kolili iba, “Tomo Natuna iya sabati kana Guyau.”

Tomo yawasina ginauli lalakina kabo muli mena Sabati kana loina
(*Madiu 12:9-14; Malika 3:1-6*)

⁶Sabati yabo koina Yeisu ilusae nume tapwalolo mena yo tomo iyakayakataili. Na nume tapwalolone koina tomo yabo iyaele imiyamiya nimana belubeluna. ⁷Palisiyao yo loina kana toyakayakataiwo Yeisu simanman-kulakulai kaiwena nuwanuwali Yeisu kaba yakewaina yaina yabo silobai na koina siyakewai. Mwa koina sigitegite-namwanamwai tem tomone iwoisi Sabati mena. ⁸Na ali nuwatu ikatailiko kabo iwalo tomo nimana belubelunane koina iba, “Kulaoma kutolo bwaite koina.” Yo iginaulti besiele. ⁹Kabo Yeisu iwalo Palisiyao yo loina kana toyakayakataiwo kolili iba, “Toisabo paisowa ilonamwayagila Sabati koina, namwanamwa tapaisowai o nae tapaisowai? Tomo yawasina talebo o taunuyamate?” ¹⁰Yeisu manna ilau tomo kaigeda kaigeda igitaili kabo tomone koina iwalo lau iba, “Nimam kutu.” Kabo nimana iutu yo inamwanamwa. ¹¹Na Palisi bodaliyaone me ali munamunai lalakina mwa sibomamo siedeedeede tem tawae siginaulti Yeisu koina.

Yeisu yoli tuwelo igitesipwaili
(*Madiu 10:1-4; Malika 3:13-19*)

¹²Sauganane koina Yeisu isae koya mena ikawakawanoi Yaubada koina kanasiga yanuwa ilayan. ¹³Dabwelo imwalisae kabo ana tomuliyayao iyoganli silaoma koina yo yoli tuwelo igitesipwaili yo iwalo kolili, iba, “Esamiyao apositolo.” Na esa bwaite apositolo kana katai tosagenawasa. ¹⁴Siya igitesipwailiko yoli tuwelone esaliyao bwaite, Saimoni iya esana ipei Pita, Anidulu iya Saimoni kanakava, Yemesa mekanakava Yoni, yo Pilipi, Batolomiu, ¹⁵yo Madiu yo Tomasi, yo Yemesa yabo Alipio natuna yo Saimoni iya ilaomaya boda Selot^d ¹⁶yo Yudasa Isikaliota iya naga Yeisu iwalo-masalan yo italamwan toloinao nimali mena yo tabe Yudasa yabo iya tamana esana Yemesa.

d 6:15 Yudiya tomonliyao kaloli mena boda yabo imiyamiya esali Selot na bodane nuwanuwali Loma tomoliyao sitawoili Yudiya kalona mena na sibomamo siloinayagili.

Yeisu tomo sibaibaiwa iwoisili
(*Madiu 4:23-25*)

¹⁷Kabo Yeisu me ana tobenaliyao yoli tuwelo silobi yo itolo dedei mala bakubakuna koina yo tomuliyayao sibaibaiwa yo tabe boda lalakina silaoma simiya-takikilan na ana edeedede sibenabenalan. Sibaibaiwa silaoma yanuwa kikiuli Yudiya kalona mena, besiele Yelusalema taon koina, yo tupwaliyao silaomaya Taiya yo Saidoni kolili bwaimwa kalita Mediteleiniya dekawana mena. Meuloili nuwanuwali iwoisili ali kasiebwa kolili. ¹⁸Tabe siya me ali nuwapolowe kaiwena yaluyaluwa biki imiyamiya kolili, meuloili iwoisili. ¹⁹Boda lalakinane nuwanuwali Yeisu sikabitanan kaiwena sigitai kaiwe lalakina iyawatagili koina yo tomo meuloili iwoisili.

Tomo siya Yaubada imuloloili
(*Madiu 5:1-12*)

²⁰Yeisu manna ilau siya simulimuliya koina kabo iwalolau kolili iba, “Komiu tobubutuma, Yaubada imuloloimiu kaiwena ana kaba loina imiya kolimiu. ²¹Komiu sauga bwaite waguliyam Yaubada imuloloimiu kaiwena kani iloya-kalapowonmiu. Komiu sauga bwaite kwavalam Yaubada imuloloimiu, kaiwena iya kani ikabi-yaliyaya-yagimiu. ²²Yaubada imuloloimiu tem tomo sikalomagigi-lagimiu yo sipei-kaisulu-wagimiu ali nume tapwalolo mena yo sikawa-naenae-yagimiu yo sisikotanagimiu ami meli Tomo Natuna koina kaiwena. ²³Tem polowene bwaite kwalobalobaili, sauganane koina kwayaliyaya yo kwaselo kaiwena maisamiu lalakina iyaele bulibuli mena isanasana. Kwanuwatu-kalatan, beyabeyana Yudiya tubuliyao mumuga naenaenane bwaite siginauli palopitao kolili. ²⁴Na komiu towasawasa kateguwao komiu, bwaliga kwasilae, kaiwena ami miya namwanamwana kwalobaiyako imwawasiko. ²⁵Komiu bwaite sauga wakekan diyasese bwaliga kwasilae, kaiwena kani waguliyam. Komiu sauga bwaite totalatalawasi, bwaliga kwasilae, kaiwena kani kwavalam nuwanuwanae molosi. ²⁶Komiu towalo-sonoga mwakomwakotali sauga meuloina tomo ami mwakota mena sitobatobalanagimiu, bwaliga kani kwasilae. Kwanuwatu-kalatan bwaite, beyabeyana Yudiya tubuliyao palopitao mwakomwakotali sitobatobalanagili.”

Kami tokalomagigiliwo kwamulolo kolili
(*Madiu 5:38-48; 7:12a*)

²⁷Yeisu iwaloyoi iba, “Komiu bwaite kwabenabenali kolyau na yawalo kolimiu, kami tokalomagigiliwo kwamulolo kolili. Siya sikalomagigi-lagimiu mumugamiu inamwanamwa kolili, ²⁸siya sikawa-naenae-yagimiu

kwamulolo kolili yo siya siyakamkamnamiu wakawanoi kaiweli. ²⁹Tem tomo yabo papalim gegebam iunui kutagelakeile papalim ulaulam kuwolenayoi na tabe iunuiyoi. Tem tomo yabo kam kwama tulutulu ikalai, tabu kumumunamunai na kutalamwan ikalai yo tabe kuetulan kwama yaboyoi kuwolena. ³⁰Yaiya tem ginauli yabo ikawanoi koliwo kuwolena mowoi, yo tem tomo yabo am gogo yabo ikalai tabu kuwawalo samasamalulu am gogone kaiwena. ³¹Mumuga bwaite nuwanuwamiu tomo siginuli kolimiu, komiu tabe waginuli kolili. ³²Tem kumulolo am eliyam koina kaiwena imulolo koliwo na nige kumumulolo kam kaleya koina bwaite nige maisam imiyamiya bulibuli mena. Kaiwena tomo meuloili yo tabe tonaenaeli ali tomomo simulolo kolili, bwaite mumugane nige maisana imiyamiya bulibuli mena. ³³Tem mumugam inamwanamwa am eliyam koina kaiwena mumugana inamwanamwa koliwo na nige mumugam inamwanamwa kam kaleya koina bwaite nige maisam imiyamiya bulibuli mena. Kaiwena tomo meuloili yo tabe tonaenaeli mumugali sinamwanamwa ali tomomo kolili, bwaite mumugane nige maisana imiyamiya bulibuli mena. ³⁴Tem ginauli yabo kuwolena am eliyam koina kaiwena kani iyamaisa-yavivila koliwo na nige kuwowolena kam kaleya koina bwaite nige maisam imiyamiya bulibuli mena. Kaiwena tomo meuloili yo tabe tonaenaeli siyauya ali tomomo kolili, bwaite mumugane nige maisana imiyamiya bulibuli mena. ³⁵Na komiu ilonamwayagimiu kami tokalomagigiliwo kwamuloloili yo mumugamiu inamwanamwa kolili. Tem ginauli yabo kwaogili tabu ami nuwatu yakato kani siyamaisa-yavivilayoiyama kolimiu. Tem waginuli besiele bwaite naga kabo maisa lalakina wakalai yo komiu kwaemala Tomiyasaesosi natunao. Kaiwena Yaubada tomo naenaeli yo tabe siya nige sikakawatoki koina imuloloili. ³⁶Tomo meuloili wakatekamkamnagili, besiele Tamamiu ikatekamkamnagili.”

Kawanaenae walona

(Madiu 7:1-5)

³⁷Iwaloyoi iba, “Tabu kamikavao ali pwanoli kwaloyaloyaili kisi Yaubada ami pwanoli iloyaloyaili. Tabu kwaba, ‘Siya tomo naenaeli’, kisi Yaubada iwalo besiele bwaite kaiwemiu. Kamikavao ali pwanoli kwanuwatu-pwaikili, na Yaubada ami pwanoli inuwatu-pwaikili. ³⁸Kwayauya kamikavao kolili, kabo Yaubada iyauya kolimiu. Kaiwena iya bosa itauli meuloina ikalapowon masumasuwe kabo iyeyawa kolimiu. Na liyene bwaite kwaolena kamikavao kolili bwaimwa iya kani liyene wakalai tabe besiele.” ³⁹Yeisu walo bwaite iwalowen kolili iwaloba, “Wagite-kalatagimiu yaiya mulina mena kwalalau. Nige sowasowana tomangibugibu yabo ana tali tomangibugibu iyogan. Tem iginauli besiele, kani yoli labuine sibeku gula mena. ⁴⁰Tosikulu nige sowasowana

ana toyakayakatai ilalaki-gabaen, na kaigeda kaigeda tem ana sikulu meuloina iyemwawasi, ee iya kani besiele ana toyakayakataine. ⁴¹Gubesi tem mayau tasilina kumankulakulai kamkava manna mena na kowa sapalele lalakinane iyaele manim mena nige kunuwanu watu kaiwena? ⁴²Tem sapalele lalakinane nige ugigitai iyaele kowa manim mena, gubesi mwa nuwanuwam kuwalo kamkava koina kuba, ‘Kaukava, mayau tasilinane yakele-gabaen manim mena.’ Tomwakomwakota kowa. Baguna naga sapalele lalakinane manim mena ukwele-gabaen kabo manim imayale, ee kani sowasowam mayau tasilinane ukwelegabaen kamkava manna mena.”

Mayau namwanamwana yo mayau naenaena kanli walona
(*Madiu 7:16-20; 12:33-35*)

⁴³“Nige sowasowana mayau namwanamwana iuwe kanna naenaena ipei. Besiele tabe, nige sowasowana mayau naenaena iuwe kanna namwanamwana ipei. ⁴⁴Mayau kaigeda kaigeda kanli tagitaili kabo takatai toweya mayau namwanamwana yo toweya mayau naenaena. Nige sowana bosibosi kanna takibwa samasamali koina, yo nige sowana oine kanna takibwa mayau boiboitana koina. ⁴⁵Tem tomo mumugana namwanamwana ikalapowon katena mena uwena namwanamwana kani iyawatagili. Tem tomo mumugana naenaena ikalapowon katena mena uwena naenaena kani iyawatagili. Tawae tem katela mena ikalapowon iya bwaimwa iyawayawatagilimaya gamwala mena.”

Tokabi-nume yoli labui
(*Madiu 7:24-27*)

⁴⁶Kabo Yeisu iwaloyoi iba, “Tawae kaiwena kwawalo koliyau, ‘Guyau, Guyau,’ na nige yagu walo waginauli? ⁴⁷⁻⁴⁸Yaiya tem ilaoma koliyau yo yagu walo ibenalan yo isanapuwan, iya besiele tonume-kabi namwanamwana. Iya bwatanone ikeli-lobiyen yauli mena veku kaikaiwena koina kabo ana numene iyatolo vekune koina. Saugana yalubwasi ididi, ilau numene iunui na nige sowasowana numene inukui, kaiwena tomone numene ikabi-namwanamwai imatuwa. ⁴⁹Na yaiya yagu walo ibenalan mowoi na nige isanapuwan ee iya besiele tonume-kabi naenaena. Iya ana nume iyatolo bwagabwagai dekawa pwatana mena. Saugana yalubwasi ididi yo nume iunui mwayamwayau numene iguli, yo ana guline daguguna ilalakisosi.”

Loma tokaleya ali tobaguna ana meli Yeisu koina ilalakisosi
(*Madiu 8:5-13*)

7 ¹Saugana Yeisu ana edeedede boda kolili iyemwawasi kabo ilau yanuwa Kapeneomi. ²Na Loma tokaleya ali tobaguna yabo iyaele

bwaine koina. Ana topaisowa yabo iya imulolo lalakina koina ikasiebwa kikiunamo iboita. ³Saugana tobagunane Yeisu wasana ibenalan, kabo Yudiya ali tautaubalao lalakili tupwaliyao iyawasali silau koina yakato sikawanoi ilau ana topaisowa ikabi-namwanamwai. ⁴Saugana tautaubalaone silau siyawatagili Yeisu koina mwa sikawanoi samasamalulu siwaloba, “Tobagunane iya tomo namwanamwana sowasowanamo tem kusagui. ⁵Kita Yudiya imulolo kolila mwa ama nume tapwalolo ikabiyako.” ⁶Kabo Yeisu mekanakavao silau kikiunamo siyawatagili tobagunane ana nume mena, kabo tobagunane ana elieliyamwao iyawasali silau kainana siwalowen siba, “Guyau, imiyawaya tabu kuboma kuyayapoloweo. Yau nige yagu namwanamwa ipapagan na tem yayoganwo kulaoma yagu nume mena. ⁷Bwaite kaiwena mwa nige sowaswana yalaowa koliwo kaiwena nige yagu namwanamwa ipapagan. Tem kuwalomo na yagu topaisowa inamwanamwa. ⁸Yakatai sowasowam uginauli besiele, kaiwena yau yamiyamiya yagu tautaubalao lalakili ali lona yaulina mena, yo yauligu mena yagu tokaleyayao simiyamiya. Tem yawalo yabo koina ‘kulau’ kani ilau, yo tem yawalo yaboyoi koina ‘kulaoma,’ kani ilaoma. Na tem yawalo yagu topaisowa koina ‘bwaite uginauli,’ kani iginauli. Mwa kowa sowasowam am walomo koina kasiebwane kumalimaliuwan.” ⁹Saugana Yeisu walone bwaite ibenalan kabo katena ipitali, mwa itagelakeile iwalolau boda siya simulimuliya koina iba, “Yawalo kolimiu, nige tomo yabo yalolobai Isileli kalona mena ana meli kana lalaki besiele tomone bwaite. Mwa tobagunane ana topaisowa woisi ilobaiyako.” ¹⁰Kabo ana elieliyamwaowa tobagunane iyawasali silau Yeisu koina, sipileyoi silau ana nume mena, kabo sigitai ana topaisowa inamwanamwako.

Yeisu kwabukwabuli yabo natuna tauna ikele-yatoloyoi boita mena

¹¹Nige sauga mamalawena Yeisu ilau yanuwa yabo esana Neini. Kabo me ana tobenaliyao yo boda lalakina mekalikavao silau. ¹²Saugana siyawatagili yanuwa kaba lusalusaena dedeina mena, tomo tupwaliyao silobaili, toboita yabo sikewai siyayawatagilanama. Toboitane sinana kwabukwabuli yo natunane tauna kaigedamo. Na boda lalakina mekalikava sinana silotoyawa silaulau. ¹³Saugana Guyau Yeisu sinene igitai katena ikamkamna mwa iwalolau koina iba, “Tabu valam.” ¹⁴Kabo ilau toboitane kana nabwanabwau ikabitonan, na siya tokewa silaulau sitolo. Iwalolau toboitane koina iba, “Game, yawalo koliwo kutolo.” ¹⁵Kabo yawasina ipileyoima itolo imiyasio yo iyatubu iedeedede. Mwa Yeisu gamene iwolena-yapileyoi sinana koina. ¹⁶Tomo meuloili simatausi yo nuwali ipwanopwano kabo Yaubada sitobatobalan siba, “Palopita esana lalakina yabo bwaite iyawatagili kolila. Yaubada ilaomako kita ana tomoyao isaguila.” ¹⁷Mwa Yeisu ana paisowa bwaite wasana siyadebalala dedei meuloina kolili yo dedei tupwaliyao tabe kolili.

Yoni ana nuwalabulabui Yeisu kaiwena
(Madiu 11:2-19)

¹⁸Yoni Toyababitaizo ana tobenaliyao ana wasa siwolena ginauli meuloina kaiweli bwaite Yeisu ipaipaisowailine. Kabo yoli labui iyoganli, ¹⁹yo iyawasali na tem silau Guyau Yeisu koina sineli siba, “Gubesi, kowa tomonaele Yoni iwalowalowewigiwowa iyaele kulaomane, o naga kasanasanai tomo yaboyoi kaiwena?” ²⁰Saugana yoli labuine silau siyawatagili Yeisu koina kabo siwalolau koina siba, “Yoni Toyababitaizo iyawasamai mwa bwaite kalaomane nuwanuwamai kaneli tem kowa tomonaele iwalowalowewigiwowa iyaele kulaomane, o naga kasanasanai tomo yaboyoi kaiwena?” ²¹Sauganane koina Yeisu tomo sibaibaiwa kali muya uloili uloili simiyamiya ikabi-namwanamwaili, yaluyaluwa biki itao-yawatagilagili yo manli gibugibuli meuloili manli silala. ²²Yoli labuine Yoni iyawasali kainali Yeisu ibenalan iba, “Kwapileyoi Yoni ana wasa kwaolena tawae iyawatagili wagitaiyako yo kwabenalanako. Toman gibugibu manli silalako yo kaeli naenaeli silokeikeileko, tolepelo yoli sinamwanamwako, totenakola walo sibenalanako, toboita sitoloyoiko, yo tobubutuma wasa namwanamwana kana yakayakatai sibenalanako. ²³Siya nige sinunuwa-labulabui kaiwegu Yaubada imuloloili.”

²⁴Yoli labuine sipipileyoi kabo Yeisu iyatubu iedeedele boda kolili Yoni kaiwena. Iwaloba, “Tauna kona Yoni Toyababitaizo ule bwagabwaga mena imiyamiya tomo iyabayababitaizoli yo komiu kwalau koina. Na sauganane koina tawae nuwanuwamiu wagitai? Nige kwalalau yakato tomo dabedabeuna wagitai. Kaiwena tomo dabedabeuna iya besiele lei liguna yaumai iyuiyui-kalakalai. Na Yoni iya nige besiele, wa? ²⁵Tem nigele, kabo tawae nuwanuwamiu wagitai? Nuwana tomo yabo kaleko namwanamwana ilikwa? Nigele, kaiwena siya kaleko namwanamwali silikwali simiyamiyaya kin ali nume mena. ²⁶Na tawae nuwanuwamiu wagitai? Nuwana palopita yabo? Yawalo kolimiu, walo yawasosi Yoni iya palopitao bagubagunali ilalaki-gabaegili. ²⁷Yoni kaiwena mwa Yaubada iwalo-masalan palopita gamwana mena iba, ‘Yagu tosagenawasa kani yayawasa-bagunayan na iya am kamwasane ikatububun kaiwem.’

²⁸Yawalo yawasosi kolimiu, yanuwa yaulina kana tomiya bagubagunali yo kanasiga kabona meuloili Yoni Toyababitaizo ilalaki-gabaegili. Na iyamo yaiya tem imeli yakato yau Mesaiya iya imiyamiya Yaubada ana kaba loina koina yo Yoni Toyababitaizo ilalaki-gabaen.”^e ²⁹Boda mekalikavao takesi kali totano Yeisu ana walo bwaite sibenalan kabo siba, “Yaubada ana walo idudulai”, kaiwena siya bwaite beyabeyana Yoni

e 7:28 Bwaite koina Yeisu Yoni Toyababitaizo ipeiyatalu kaiwena ana katai Mesaiya kaiwena ikikiu.

iyababitaisoli. ³⁰Na Palisiyao yo loina kana toyakayakataiwo Yaubada ana nuwatu kaiweli sisikotanan, kabo nige sitatalamwagili yakato Yoni iyababitaisoli.

Yeisu Yudiya toloinao ikawa-yauyaule-yagili

³¹Yeisu iwalo Yudiya toloinao kolili iwaloba, “Gubesi na komiu mumugamiu yo ami tali Yudiya mumugali? Kaba gite bwaite kani yawalowen ami nuwamayale kaiwena. ³²Gagagiliwo simiyasio kaba gimwala mena siyogayoga kalikavao kolili siba, ‘Kasole kana igo kayui na komiu nige kwaseselo, boita walina kawaliyan na komiu nige kwavavalam.’ Mumugamiu besiele gagagili mumugali kaiwena nuwanuwamiu lalakina tem mumugamiu yau me yagu tobenaliyao kamuliya. Na saugana mumugamiu nige kamumuliya wakawanaenaeyagimai. ³³Komiu tomwakomwakota kaiwena Yoni ilaoma yo guliyam ikalakisiyeyan kawanoi kaiwena yo wain nige inunuma. Iya todudulai na komiu wakawa-kabaleya-yani. ³⁴Yo yau Tomo Natuna yalaoma yakekan yo yanuma kabo komiu kaiwegu kwaba, ‘Tomone bwaite iya token kalakalabili yo tonuma kalakalabili, iya takesi totano yo tonaenaeli ali eliyam.’ ³⁵Na yau yawalo kolimiu yakato sonoga yawasosi ilaomaya Yaubada koina yo naga uwena tagitai kabo sonogane takawa-yawasosiyam.”

Sine ganaganawalina ana mulolo Yeisu koina ilalakisosi kabo Palisi yabo ana mulolo

³⁶Palisi yabo esana Saimon ikawanoi Yeisu koina tem ilau yo mekanakava sikekan. Kabo ilau Saimon ana nume mena ilusae imiyasio yo ikekan. ³⁷Yo sine ganaganawalina yabo imiyamiya yanuwane koina. Wasa ibenalan yakato Yeisu iyaele ikekakekan Saimon ana nume mena kabo olo bwalaina namwanamwasosina botolina ikalaiyama. ³⁸Yeisu iyaele ikekakekan kabo sinene ilau ilusae itolo Yeisu salina mena yo ivalavalam matalilona ididilobi kaena mena yo kaena ibuta mwa itona koina kaena isau yo kaena inisoili yo olo bwalaina namwanamwana isuwe-lobiyen kaena mena yo iyaoloi. ³⁹Saugana Saimon sinene ana paisowane igitai, kabo inuwanuwatu bwaite besiele, “Yabatoko tomone bwaite Yeisu iya palopita yabo na nuwana nigele. Tem iya palopita yabo kani ikatai yakato sinene bwaite iya sine ganaganawalina yo itawoi, na nigele, nige ikakatai, kaiwena italam na sinene bwaite yona ikabitonan.” ⁴⁰Yeisu Saimon ana nuwatu ikataiyako kabo iwalo koina iba, “Saimon, edeedede yabo nuwanuwagu yawalowen koliwo.” Mwa Saimon italam iba, “Besiele. Toyakayakatai kuwalowen na yabenalan.” ⁴¹Kabo Yeisu edeededene iwalowen koina iba, “Tomo labui mane sibuki taubala yabo koina, yabo kana buki siliba kana baibaiwa paibi andeledi na yabo kana buki siliba kana baibaiwa pipti. ⁴²Kabo siya yoli

labuine nige sowasowali kali bukine siyamaisa kabo taubalawa kali bukiwa isoke-gabaegili iwaloba, ‘Yanuwatu-pwaikimiu kami bukine kaiweli.’”
 Yesu ana edeedede iyemwawasi kabo ineli Saimon koina iba, “Yoli labuine kolili, yaiya kani imulolososi taubalane koina?”⁴³ Kabo Saimon kainana iyamaisa iba, “Yagu nuwatu nuwana tomo bwaite kana buki lalakinane iya imulolososi taubalane koina kabo muli mena kana buki kikiunane, kaiwena ana taubala ana nuwatu-pwaikinane kaiwena mwa iyaliyaya lalakina ana taubalane koina.” Mwa Yesu iba, “O, walo yawasosi.”

⁴⁴ Kabo Yesu itagelakeile manna ilau sinene koina, kabo iwalo Saimon koina iba, “Tabu sinene ugigitai tawae iginaginauline koliyau? Saugana yalaoma am nume mena nige waila kuleleguyama na kaegu yadeuli na iya matalilona koina kaegu iyabuta yo itona koina isauli.”⁴⁵ Kabona nige kuninisoiyau yagu lusaemane koina, na sine bwaite saugana ilusaema iyatubu kaegu inisonisoi yo nige ilolopei.⁴⁶ Nige olo ukwakalayama na itogu kuyayaoloi na iya olone bwalaina namwanamwana isuwai kaegu kolili na iyaololi.⁴⁷ Kabo yawalo koliwo, sinene kana buki lalakinane bwaimwa kana katai ana pwanoli ibaibaiwa ganawali koina Yaubada isoke-gabaegiliko mwa kaiwena sinene ana mulolo koliyau ilalakisosi. Na kowa Saimon kam buki kikiuna Yaubada isoke-gabaenako na bwaimwa nige ginauli lalakina koliwo mwa kaiwena am mulolo koliyau nige ilalalaki.”⁴⁸ Kabo Yesu iwalolau sinene koina iba, “Am pwanoli Yaubada manna mena inuwatu-pwaikiliko.”⁴⁹ Siya mekanakavao simiyagogo sikekakekan sibalabalamumu siba, “Toisabo tomo bwaite yakato pwanoli inuwatu-pwaikili?”⁵⁰ Kabo Yesu iwalo sinene koina iba, “Am meli ikabinamwanamwaiwo. Kulau me am nuwa-daumwali.”

Sinesineo mekalikava Yesu

8 ¹ Mulina mena Yesu ilotakikili yanuwa lalakili yo kalo kikiuli kolili, Yaubada ana kaba lona wasana namwanamwana iyakayakataiyan tomo kolili. Yesu me ana tobenaliyao yoli tuwelo,²⁻³ yo sinesineo sibaibaiwa mekalikavao sitakitakikili. Na kaloli mena yoli yaiyonamo siya tauna kona me kali kasiebwa yo yaluyaluwa biki imiyamiya kolili na Yesu iwoisiliko. Siya esaliyao bwaite. Meli iya siba Magidala, iya tauna kona yaluyaluwa biki kali baibaiwa seben Yesu itao-yawatagilagili koina, yo Susana yo tabe Yowana, iya wainena Kusa iya bwaimwana Elodi ana nume kana topaisowa lalakina. Sinesineo sibaibaiwa siboma ali mane yo ali gogo sitalamwagili kabo kolili Yesu me ana tobenaliyao sigitegite-kalatagili.

Patu toyasulu kana walo kobwaibwaili

(Madiu 13:1-9; Malika 4:1-9)

⁴ Tomo sibaibaiwa silaoma dedei uloi uloi kolili yo silogogoma silaoma Yesu koina kabo ieedeedede kolili walo kobwaibwaili mena iba,⁵ “Tomo

yabo ilau tano mena patu iyasululi sabi kuma. Saugana patu iyasululi, tupwali sitalu-suwala silau kamwasa mena yo tomo situyapatuli kabo man sieva-talu yo sikanli. ⁶Tupwali sitalu-suwala silau malavekuveku mena. Mwayamwayau sikin na iyamo bwatanone nige ibabalubalu, nige waila kabo kinne siweweka. ⁷Tupwali sitalu-suwala silau kawasi naenaeli luwali mena. Na kawasi naenaeli mwayamwayau sikin-saema yo sipanli simomosi-yamateli. ⁸Na patu tupwali sitalu-dudulai bwatano namwanamwana koina kabo sikin-lalaki yo siuwe yo sidibubu kanli wan andeledi (100).” Yeisu ana walo iyemwawasi yo iyoga kainana lalakina mena iba, “Tem metenamiu, ilonamwayagimiu walone bwaite kwabenalan yo kwanuwatu-kalatan.” ⁹Yo saugana Yeisu ana tobenaliyao sineliyan walo kobwaibwailine kana bui kaiwena, ¹⁰iba, “Yaubada ana kaba loina kana nuwatu wadawadamna yalivasiyako kolimiu kabo nuwamiu sidudulai na siya tomo uloili nigele. Walo kobwaibwaili mena yaedeede kolili na mesabana simanman-kulakulamo na nige sigigitai, yo sibenabenalimo na nige sikakatai.”

Yeisu patu toyasulu kana kobwaibwaili ikabiyamayale
(*Madiu 13:18-23; Malika 4:13-20*)

¹¹Yeisu iwaloba, “Patu toyasulu ana walo kobwaibwaili kana dudulai bwaite besiele. Patune Yaubada ana walo. ¹²Patu toyasulu iyasululi na sitalu-suwala kamwasa mena bwaimwa siya tomo Yaubada ana walo sibenalan kabo Seitani ilaoma yo walone kateli mena ikele-gabaen na tabu simemeli yo lebo silolobai. ¹³Patu toyasulu iyasululi na sitalu-suwala malavekuveku mena bwaimwa tomo siya walone sibenalan yo mwayamwayau me ali yaliyaya sipeili kateli mena. Na ginauli kaigeda walone nige sinuwanuwatu dudulai kateli mena, lamli nige silolobi namwanamwa kabo ali meli nige imamamalawe. Saugana tem woaya o polowe silobai mwayamwayau yaluyaluwali sibui yo sisikote. ¹⁴Patu toyasulu iyasululi na sitalu-suwala kawasi naenaeli luwali mena, bwaimwa tomo siya walone sibenalan mowoi, na yanuwa yaulina kana yaliyaya yo kana wasawasa kaiwena sinuwanuwatu, kabo walone bwaite sipan-yamate, nige kannna ipapagan. ¹⁵Patu toyasulu iyasululi na sitalu-dudulai bwatano namwanamwana koina, bwaimwa tomo siya walone sibenalan yo sikabi-kalatan kateli mena. Kateli sikalapowon nuwatu dudulaina yo namwanamwana yo sikalakisiye kanasiga uwena iyawatagili.”

Yeisu iya ala mayale kabo nige sowasowana ala meli Yeisu koina tawadam
(*Malika 4:21-25*)

¹⁶Yeisu iwaloyoi kolili iwaloba, “Tem mayale tagabu, gubesi, tapei gulewa yaulina mena o kaba keno yaulina mena? Nigele. Tapei kaba

peina mena na mesabana tomo meuloili numene koina silusae na mayalene sigitai. ¹⁷Tawae tomo siwadam kateli mena Yaubada kani iyamayale na tomo meuloili sikatai. ¹⁸Tawae kwabenalan kwanuwatu namwanamwa kaiwena. Yaiya me ana katai Yaubada kaiwena Yaubada kani ietulan. Yaiya iboma ana nuwatu mena yo ana katai mena Yaubada kani ikelegabaen.”

Analiyao siya Yeisu ana susuwo?
(*Madiu 12:46-50; Malika 3:31-35*)

¹⁹Yeisu sinana yo kanakavao silaoma sabi gitaina na nige sowasowali silau salina mena kaiwena boda ilalakisosi. ²⁰Kabo tomo yabo ana wasa iwolena iba, “Sinam yo kamkavao siyaele bwaite sitotolo gana muli mena, nuwanuwali siedeedede koliwo.” ²¹Yeisu kainana iyamaisa, iba, “Siya Yaubada ana walo sibenalan yo sipaisowai ali miyamiya koina siya mwa sinaguwao yo kaukavao.”

Yeisu yaumai yo wowoli iloinayagili
(*Madiu 8:23-27; Malika 4:35-41*)

²²Kaliyate yabo koina Yeisu me ana tobenaliyao waga yabo koina simwalisae kabo iwalo kolili iba, “Takuke talopanaisi dedei yabo mena.” Kabo sikuke silau. ²³Sikalakalau na Yeisu ikenokeno. Yo wowoli lalakina silobai yo tabe bagolu isuwesuwe-likwa waga mena masa kikiunamo waga ipowon yo isalili. ²⁴Ana tobenaliyao silau koina siyanoi siba, “Taubala, Taubala, kutolo masa kikiunamo tasalili.” Kabo Yeisu itolo yo yaumai yo bagolu iyokoiyagili. Yo yaumai ilopei yo sowasowaga idaumwali. ²⁵Yo iwalo kolili iba, “Tomalaele naga kwamemeli.” Kabo kateli sipitali yo simatausi lalakina yo sienelineli-yagili siba, “Toisabo tomo bwaitete? Ginauli meuloina kainana sibenalan yo tabe besiele yaumai yo bagolu.”

Yeisu tokabaleya yabo iwoisi
(*Madiu 8:28-34; Malika 5:1-20*)

²⁶Yeisu me ana tobenaliyao silopanaisi siulisi Gelasa. Na dedei Gelasa bwaimwa Galili na iyamo dedei yabo mena. ²⁷Saugana Yeisu ikaisuluma waga mena tomo yabo yaluyaluwa biki imiyamiya koina igitai. Na tomone sauga meuloina mekowakowana nige ana nume ipapagan na imiyamiya salai luwaluwalili mena. ²⁸⁻²⁹Saugana yaluyaluwane imiyamiya koina nige sowana yabo ipan-kalatan bwagana tem seni koina sipan. Sauga tupwana nimana yo kaena sipanli seni mena na iyamo nimana mena iutusili yo seni kaena mena igoluli yo yaluyaluwane ana kaiwe koina iyabubu ilau dedei paepaeli bwagabwaga mena. Tomone Yeisu igitai kabo iwui yo ilaoma koina, manna mena tutulina italu-

sakonayan yo ipwalou. Yo Yeisu iwalo yaluyaluwa biki koina iba, “Kowa yaluyaluwa biki tomone bwaite koina kuyawatagilima.” Kabo yaluyaluwa bikine iyoga kainana lalakina mena iba, “Yeisu, Yaubada Tomiyasaesosi Natuna, tawae nuwanuwam uginauli koliyau? Tabu kuyayakamkamnayau.” ³⁰Yo Yeisu ineli koina iba, “Kowa esam?” Kabo kainana iyamaisa iba, “Yau esagu Boda”. Iwalo besiele kaiwena yaluyaluwa biki sibaibaiwa tomo bwaite kalona mena simiyamiya.

³¹Kabo sikawanoi samasamalulu Yeisu koina tabu igagabae-yataluli gula kaba silae kalona mena bwaimwa Giyena koina. ³²Na putete salina mena polo baibaiwali sidumudumuli. Kabo yaluyaluwa bikine sikawanoi Yeisu koina tem silusae polone kolili. Yeisu italam, ³³kabo yaluyaluwa bikine siyawatagili tomone koina yo silau silusae polone kolili. Kabo polo gwauli sisagena silobi mala naenaena mena sibeku na sigalomwasi kalita mena.

³⁴Saugana polo togitekalatan sigitai sisagena silau yanuwa lalakili yo yanuwa kikiuli kolili na ginauli meuloina siwalo-masalagili tomo kolili. ³⁵Kabo tomo meuloili silaoma na tem manli mena sigitai tawae iyawatagiliko. Saugana siyawatagilima Yeisu koina, tokabaleyane silobai yo sigitai, iya baguna yaluyaluwa biki bodaliyao silusae koina, imiyasio Yeisu kaena mena, imiyamiya mekana kwama yo kulukuluna idudulaiko kabo meuloili simatausi me ali nuwa pwanopwano. ³⁶Siya Yeisu ana paisowa sigitaiyako kalikavao tomuliyama ali wasa siwolegili tokabaleyane gubesi Yeisu ana woiwoisina. ³⁷Kabo tomo meuloili Gelasa koina sikawanoi Yeisu koina tem ali dedeine ilogabaen kaiwena meuloili me ali matausi lalakina. Mwa Yeisu ipileyoi wagane koina yakato ikukeyoi ilau. ³⁸Ana sauga mwalisae tokabaleyane ilau koina ikawanoi tem mekanakava sikuke silau. Na Yeisu nige itatalam yo iba, ³⁹“Kuvivila kulau am susuwo ali wasa kuwolegili tawae Yaubada ipaisowai kaiwem.” Na tokabaleyane ilau itakikili yanuwane tomoliyao kolili iedeededede tawae Yeisu ipaisowaiyako koina.

Yeisu sinesineo labui iwoisili
(*Madiu 9:18-26; Malika 5:21-43*)

⁴⁰Yeisu me ana tobenaliyao sikuke silopanaisiyoima siulisi. Saugana Yeisu ikaisulu boda lalakina silaoma me ali yaliyaya siyogan kaiwena sisanasanai. ⁴¹Kabo tomo yabo esana Yailo, iya tapwalolo kana tobaguna yabo, ilaoma. Sauganane Yeisu igitai, manna mena tutulina italu-sakonayan, na ikawanoi samasamalulu tem ilau ana nume mena, ⁴²kaiwena nige natuna yaboyoi, natunane bwaite kaigedamo sinena ana bolime tuwelo ikasiebwa lalakina masa kikiunamo iboita. Kabo Yeisu mekanakava silau. Yo boda lalakina simulimuliya na siyetubatubali. ⁴³Na bodane luwali mena sine yabo me ana kasiebwa, kwasine ididididi bolime tuwelo na iyamo naga medidina. Tomo sibaibaiwa sitonan tem siwoisi

na nige sowasowali. ⁴⁴Sinene ilau Yeisu dagelana mena kana kaleko sopana ikabitonan. Mwayamwayau kwasine ana didi ilopei. ⁴⁵Kabo Yeisu iba, “Yaiya ikabitonagau?” Meuloili siwaloba, “Nigele”. Yo Pita iba, “Taubala, boda lalakina siyatakikilagiwo silaulau yo siyetubatubali mwa situpaiwo.” ⁴⁶Na Yeisu iba, “Yakatai yabo ikabitonagau kaiwena yalotonan yagu kaiwe tupwana iyawatagili kolyau.” ⁴⁷Sinene ikatai nige sowasowana ikeno-wadam kabo me ana matausi yo me ana tabubu ilaoma italumiyasio Yeisu manna mena yo iba, “Yau yakabitonagiwo kaiwena nuwanuwagu woisi yalobai. Kam kaleko sopana yakabitonan kabo mwayamwayau woisi yalobai.” Tomo meuloili sinene ana walo sibenalan. ⁴⁸Yeisu iwalolau sinene koina iba, “Natugu, am meli iwoisiwo, kulau me am nuwa-daumwali.”

⁴⁹Yeisu iyaelemo iedeede kabo tomo yabo Yailo ana nume mena wasa ilawanama iba, “Natum iboitako. Nige sowana toyakayakatai ana sauga kuyavenuwau.” ⁵⁰Yeisu tomone ana walo ibenalan na iwalolau Yailo koina iba, “Tabu ukakatewakaka na kumelimo kolyau na natum inamwanamwa.” ⁵¹Saugana silaoma siyawatagili Yailo ana nume mena Yeisu bodane ikausili tabu silulusae bwaimwanamo Pita, Yoni yo Yemesa yo gamasinene tamana yo sinana. ⁵²Bodane meuloina sivalavalam koyasili gamasinene kaiwena na iba, “Valam besi. Kaiwena gamasinene nige iboboita ikenokenomo.” ⁵³Ali nuwatu iboitako mwa Yeisu ana walo kaiwena simalumaluwan. ⁵⁴Yeisu gamasinene nimana mena ikabilau iba, “Gamazine, kutolo.” ⁵⁵Kabo gamasinene boita mena itoloyoi, yaluyaluwana ipileyoima, manna ilala yo ana kaba keno mena itolo yo imiyasio. Yeisu iwalo kana siwolena yo ikekan. ⁵⁶Sinana yo tamana kateli sipitali siyaliyaya na iwalo kaiwe kolili iba, “Tabu yaiya yabo koina kwawawalo-masala yagu paisowa bwaite kaiwena.”

Yeisu tobenaliyao iyawasali siyawatagili

(Madiu 10:5-15; Malika 6:7-13)

9 ¹Yeisu tobenaliyao yoli tuwelo iyoganlima simiyagogo, kabo kaiwe yo loina iwolegili kolili na yaluyaluwa biki sitao-yawatagilagili yo tomo siya mekali kasiebwa sikabi-namwanamwaili. ²Kabo iyawasali siyawatagili silau Yaubada ana kaba loina wasana siyakayakatai-yani yo tokasiebwa sikabi-namwanamwaili. ³Sauga kikiunamo kabo silau na kali loina iwolegili, iwalo kolili iba, “Tabu ginauli yabo kwalolokalai ami laune kaiwena, tem sige, tem kaleko kana tobwa, tem kan o tem mane. Yo tem kami kwama tabu labui. ⁴Tem kwalusae yanuwa yabo koina yo tomo yabo iyoganmiu, kwamiyamiya ana nume mena kanasiga yanuwane kwalogabaen. ⁵Tem yanuwa yabo tomonliyao nige siyayaliyaya kaiwemi, kaemi dekadekawana wakotatai-yani, kabo sikatai yakato kali maisa kani silobai. Imwawasi kabo yanuwane kwalogabaen.” ⁶Mwa tobenaliyaone siyawatagili silotakikili

silau yanuwa yo yanuwa kolili, kabo yanuwa meuloili kolili wasana namwanamwana siyakayakatai-yani yo tokasiebwaos sikabi-namwanamwaili.

Elodi nuwana ipwanopwano Yesu kaiwena
(*Madiu 14:1-12; Malika 6:14-29*)

⁷Elodi, iya dedei Galili kana gavana, ginauli meuloili bwaite Yesu ipaisowaili wasana ibenalan. Kabo nuwana ipwanopwano yo inuwanuwatu lalakina kaiwena tomo tupwaliyao siwaloba, “Tomone bwaite iya Yoni Toyababitaiso boita mena itoloyoima.” ⁸Tupwaliyao siwaloba, “Bwaimwa Ilaitiya iyawatagilimayoi.” Yo tabe tupwaliyaoyoi siba, “Palopitao bagubagunali yabo itoloyoima boita mena.” ⁹Na Elodi iba, “Beyabeyana yawalo Yoni galogalona sitomyako, na tomone bwaite yaiya iya na tomo meuloili ana paisowa meuloina kaiweli siedeede?” Kabo Elodi nuwanuwana lalakina tem Yesu gitai.

Yesu ginauli kaba nuwapwanopwano ipaisowai tomo paibi tausani iyakanli
(*Madiu 14:13-21; Malika 6:30-44; Yoni 6:1-14*)

¹⁰Kabo tobenaliyao yoli tuwelo esali ipeili apositoloyao sipileyoima Yesu koina yo ali paisowa meuloina wasana siwalowen koina. Kabo siyamo ikalaili mekanakavao silau yanuwa yabo esana Betesaida. ¹¹Na boda lalakina Yesu ana laune wasana sibenalan kabo siyamuli-kusuli. Yesu iyaliyaya kolili mwa iyoganlima, kabo iedeede kolili Yaubada ana kaba loina kaiwena yo siya sikasiebwa yo nuwanuwali namwanamwa silobai iwoisili. ¹²Kabo kikiunamo dabwelo isugu, tobenaliyao yoli tuwelo silau Yesu koina siwaloba, “Bodane kuyawasali silau kalo lalakili yo kalo kikiuli kolili dedei salili mena, kabo kali yo kaba keno siloya kaiwena dedei bwaite paepaeli bwagabwaga.” ¹³Kabo Yesu kainali iyamaisa iba, “Komiu kan kwaolegili sikekan.” Kabo tobenaliyao siwalo-talawasi koina siba, “Bwaite tawae kolimai imiyamiyane bwaimwa beledi paibi yo iye labui. Gubesi, nuwanuwam kalau na kan kayamaisa bodane bwaite kaiweli?” ¹⁴Na bodane bwaite kaloli mena tatao kali baibaiwa besiele paibi tausani. Yesu iwalo ana tobenaliyao kolili iba, “Tomo kwayakasali boda kaigeda pipti yo boda kaigeda pipti na kwawalo simiyasio.” ¹⁵Mwa tobenaliyao signauli besiele, kabo tomo meuloili simiyasio. ¹⁶Yo Yesu beledi paibi yo iye labui ikalaili isakaisae bulibuli mena yo iwalo-mulololi Yaubada koina kabo itabekivikivili, iwolegili ana tobenaliyao kolili yo siya siyauyan tomo kolili. ¹⁷Tomo meuloili sikekan diyali sisu, kabo ali kantele tobenaliyao sitano-gogon sitauli kodo mena kodo kana baibaiwa tuwelo.

Pita iwalo-masala Yesu iya Mesaiya
(*Madiu 16:13-28; Malika 8:27-9:1*)

¹⁸Kaliyate yabo Yesu ibomamo ikawakawanoi na ana tobenaliyao siya siyaele mekanakavao kabo ineli kolili iba, “Boda siwaloba yakato

yau yaiya?” ¹⁹Kainana siyamaisa siwaloba, “Tupwaliyao siba kowa Yoni Toyababitaiso, tupwaliyao siba kowa Ilaitiya yo tupwaliyao siba kowa palopitao bagubagunali yabo itoloyoima boita mena.” ²⁰Kabo Yeisu iba, “Na komiu, kwawalo yakato yau yaiya?” Pita kainana iyamaisa iba, “Kowa Mesaiya iya Yaubada iwaloyameliyako.” ²¹Kabo Yeisu ana tobenaliyao iyanuwapeili iba, “Tabu tomo yabo ana wasa kwaolena.” ²²Yo iwaloyoi kolili iba, “Tomo Natuna kani kamkamna meuloina ilobai, kabo Yudiya ali toloinao yo topwaoli lalakili yo loina kana toyakayakataiwo kani sisikotanan yo siunuyamate kabo kaliyate yaiyona koina kani itoloyoi.”

Yeisu kana muliya ipolowesosi

²³Kabo iwalo meuloili kolili iba, “Tem yabo nuwanuwana imuliya kolyau iboma ana namwanamwa isikotanan, kabo kaliyate kaigeda kaigeda kana kelose ikalai yo ikewai na imuliya kolyau. ²⁴Kaiwena yaiya tem nuwanuwana iboma yawasina ileboi kani yawasina igabaen, na yaiya tem yawasina igabaen kaiwegu ee kani yawasinane ileboi. ²⁵Tem tomo yabo yanuwa yaulina meuloina ikalai iloinayan na ibomayoi yaluyaluwana igabaen yo maisana naenaena ilobai, tawae kana namwanamwa? Nigele, awa? ²⁶Tem tomo yabo imwalimwaline-yagau yo yagu walo imwalimwalineyan ee yau Tomo Natuna kani yamwalimwaline-yani saugana tem yapileyoima me yagu wasawasa yo mekaukava Tamagu ana wasawasa yo mekaukava aneloseyao yakayakasisili ali wasawasa. ²⁷Yawalo yawasosi kolimiu, tomo tupwaliyao siyaele bwaite koina Yaubada ana kaba loina sigitai kabo muli mena kani siboita.”

Yeisu iya Yaubada ana gitesipwa tomona

(Madiu 17:1-8; Malika 9:2-8)

²⁸Yeisu walone bwaite iwalowen nuwana kaliyate eit (8) imwawasi kabo tobenaliyao yoli yaiyona ikalaili Pita, Yoni yo Yemesa mekanakavao silau sikawasae koya mena sabi kawanoi. ²⁹Iya iyaele ikawakawanoi na manna kana koleya ibui yo kana kaleko mayamayalesosina yo ipigapigabu. ³⁰Kabo tautaubalao labui Mosese yo Ilaitiya, ³¹sitolo-mayale Yeisu salina mena mayaleli ipigapigabu yo mekalikava Yeisu siedeede ana boita kaiwena, naga kani iboita Yelusalema koina besiele Yaubada ana nuwatu. ³²Pita mekanakavao manli ikenokeno mwa sikenomate na saugana sikeno-tolo kabo Yeisu ana wasawasa sigitai yo tabe tautaubalao labui sigitaili mekalikava sitotolo. ³³Tautaubalao labuine ali sauga logabaenna Yeisu, kabo Pita iwalo koina iba, “Taubala, inamwanamwa tem kita tamiyamiya bwaite koina. Kabo gwau yaiyona takabili, yabo kowa kaiwem, yabo Mosese kaiwena yo yabo Ilaitiya kaiwena.” Iwalo besiele

na nige ikakatai tawae kaiwena iwalowalone. ³⁴Saugana Pita iyaelemo iedeede yaloyaloi ilaoma meuloili iyakaboili kabo Pita yo kanakavao labui simatausi, kaiwena siya siyaele silusaeko yaloyaloi kalona mena. ³⁵Kabo kaina yabo ilaoma yaloyaloina koina iba, “Bwaite natugu iya yagitesipwai, kwabenali koina.” ³⁶Saugana kainane imwawasi mwa Yeisu ibomamo sigitai. Sauganane koina tobenaliyao simwanou yo nige tomo yabo ana wasa siwowolena ginauli bwaite sigigitaine kaiwena.

Yaubada ana kaiwe koina yaluyaluwa biki kaikaiwena gamene koina Yeisu itao-yawatagilan

(Madiu 17:14-18; Malika 9:14-27)

³⁷Yanuwa ilayan Yeisu me ana tobenaliyao yoli yaiyona silobima koya mena, kabo boda lalakina silaoma Yeisu mekalikava sielobelobe. ³⁸Tomo yabo bodane luwali mena iyoga-laoma iba, “Toyakayakatai, yakawanoi koliwo, natugu tauna ukwate-kamkamna-yani kaiwena iya natugune kaigedamo. ³⁹Sauga ibaibaiwa yaluyaluwa biki koina imiyamiya yo iwui yo ikikiwasi yo polu gamwana mena iyawayawatagili. Na yaluyaluwa bikine nige natugu ilologabaen kanasiga yona meuloina isibayanayanae. ⁴⁰Mwa yakawanoiko am tobenaliyao kolili yakato yaluyaluwane sitao-yawatagilan na nige sowasowali.” ⁴¹Kabo Yeisu iwalo tobenaliyao kolili iba, “Yogu ikwatakwata-yagimiu. Kaiwena komiu te yau tamiyamiya sauga imamalawesosi yo yakalakisiye-yagimiu na nuwana nige ami meli ipapagan na yaluyaluwa bikine kwatao-yawatagilan.” Kabo Yeisu itagelakeile yo iwalo tomone koina iba, “Natum ukwalaiyama koliyau.” ⁴²Na saugana gamene ilalaoma kabo yaluyaluwa bikine igabae-yatalu bwatano mena yo ikikiwasi. Yeisu iwalo yaluyaluwa bikine koina iyawatagili, kabo gamene ilogabaen yo inamwanamwa. Mwa Yeisu gamene iwolena-yapileyoi tamana koina. ⁴³Yo tomo meuloili kateli sipitali Yaubada ana kaiwe lalakina kaiwena. Tomo siya siyaele sinuwanuwatu ginauli meuloili bwaite Yeisu ipaipaisowaili kaiweli, mwa iwalo ana tobenaliyao kolili iba, ⁴⁴“Yagu walo bwaite kwabenalan-namwanamwai. Tomo Natuna sauga kubwakubwana koina kani sitalamwan tomo nimali mena.” ⁴⁵Na tobenaliyao nige nuwali imamayale Yeisu ana walone kaiwena. Matausi kaiwena nige sowasowali sineli koina ana walo kana dudulai kaiwena.

Yaiya esana yanuwa yaulina mena ipeiyatalu naga Yaubada kani ipeiseyan

(Madiu 18:1-5; Malika 9:33-40)

⁴⁶Tobenaliyao ali boda kalona mena siegamwagamwa-pakiki-yagili tem yaiya kaloli mena esana ilalaki. ⁴⁷Yeisu ali nuwatu ikataiyako kabo melumelu kikiuna yabo iyoganama yo iyatolo salina mena. ⁴⁸Kabo iwalo kolili iba, “Yaiya tem esagu mena melumelu kikiuna yabo isagui

bwaimwana iya isaguiyau, na yaiya tem isaguiyau ee iya kagu toyawasa tabe isagui. Yaiya tem luwamiu mena esana kwapeiyatalu ee iya esana ilalakisosi.” ⁴⁹Kabo Yoni iwalo Yesu koina iba, “Taubala, tomo yabo kagitai esam mena yaluyaluwa biki itao-yawatagilagili kabo kawalo-kausi tabu ipapaisowai yoi, kaiwena iya nige ala boda yabo.” ⁵⁰Yesu iwaloba, “Tabu kwawawalo-kausi kaiwena yaiya tem nige ikakalomagigi-lagimiu bwaimwa iya kamikava.”

Sameliya yanuwana yabo tomoliyao Yesu sisikotanan

⁵¹Yesu ana boita kana sauga ikelakubwamako mwa kani yanuwa yaulina ilogabaen na ipileyoi bulibuli mena kabo ana nuwatu iyakaiwe yakato ilau Yelusalema. ⁵²Tomo tupwaliyao iyawasa-bagunayagili silau dedei Sameliya yanuwana yabo koina na kaba miya sikatububunan Yesu mekanakavao kaiweli. ⁵³Na yanuwane tomonliyao nige Yesu koina siyayaliyaya tem ilusae ali yanuwa mena, kaiwena sikatai yakato ilalau Yelusalema kaiwena na siya Sameliya Nume Tabu Yelusalema koina sisikotanan. ⁵⁴Saugana tobenali Yemesa yo Yoni wasane bwaite sibenalan simunamunai mwa sineli Yesu koina siwaloba, “Taubala, nuwanuwam kalau kawalo mayau ilobima bulibuli mena yo igabuli siwedoli?” ⁵⁵Mwa itagelakeile manna ilau kolili kabo iyokoiyagili, ⁵⁶mwa Yesu me ana tobenaliyao silau yanuwa uloina koina.

Yesu kana muliya kaiwena sowasowana tatalam yawasosi (Madiu 8:19-22)

⁵⁷Yesu me ana tobenaliyao silalau kamwasa mena, kabo tomo yabo iwalolau koina iba, “Toisabo yanuwa koina kulalau, kani yamuliya koliwo.” ⁵⁸Yesu tomone kainana iyamaisa iwaloba, “Bwauwa ule mekali gula simiyamiya yo man sievaeva me kali noi simiyamiya, na yau Tomo Natuna nige yau kaba miya ipapagan na koina yakeno.” ⁵⁹Tabe iwalo tomo yaboyoi koina iba, “Kumuliya kolyau.” Na tomone Yesu kainana iyamaisa iwaloba, “Guyau, kutalamwagau na kusanasanaiyau tamagu iboita yalau yapei, kabo yamuliya koliwo.” ⁶⁰Kabo Yesu iwalo koina iba, “Toboita ali toboita sipei, na kowa kulaoma kulau Yaubada ana kaba loina wasana kuluwewasayani.” ⁶¹Yo tomo yaboyoi iwaloyoi Yesu koina iba, “Taubala, nuwanuwagu yamuliya koliwo na baguna kutalamwagau na yalau yakawa-kaiyoni totouguwao kolili.” ⁶²Na Yesu iwalo koina iwaloba, “Tem yaiya tomo nuwanuwana ipaisowa na sauga meuloina igitegite-pileyoi iya nige sowasowana Yaubada ana kaba loina kaiwena ipaisowa.”

Yesu tomo kali baibaiwa sebenti tu iyawasali siyawatagili (Madiu 11:20-24)

10 ¹Kabo muli mena Yesu boda uloili igitesipwaili tomuliyayao kaloli mena yo iyawasali kali baibaiwa sebenti tu sibaguna silau

yanuwa yo kalo meuloili iya kani ilau kolili. Ali lau koina yoli labui labui iyawasali. ²Kali lolina iwolegili iwaloba, “Tano ilalaki kanna simatuwa, na topaisowa nige sibabaibaiwa. Na sowasowana wakawanoi Guyau koina, iya tano tanuwagana, na tem topaisowao tupwaliyaoyoi iyawasali silaowa sisaguimiu ana tano kanna wakeli. ³Na kani yayawasamiu kwalalau besiele sipi silalau bwauwa sokasokali luwali mena. ⁴Tabu ami mane wakakalaili o tem ami gogo kana tobwa, o tem kaemiu kana suma kwalolokalaili. Tabu kwalolo-totolo kamwasa mena na tomo mekamikavao kwaedeede. ⁵Saugana tem kwamwalisae nume yabo koina baguna kwawalo kolili kwaba, ‘Nuwadaumwali Yaubada iyeyawa numene kana tomiya kolimiu.’ ⁶Tem tomo me ali nuwadaumwali simiyamiya, ami walo-mulolo nuwadaumwali kani imiyamiya kolili. Tem nigele, ami walo-mulolone kani ipileyoiwa kolimiu. ⁷Kwamiyamiya numene koina, kabo kan yo waila siya siyeliwa wakekan yo kwanuma kaiwena ilonamwayan bwaite topaisowa maisana. Tabu kwatatakikili nume yo nume kolili. ⁸Tem kwalusae yanuwa yabo koina na tomo siyoganmiu yo siyaliyaya kaiwemiu kanne sikakatububunanne kaiwemiu wakekan. ⁹Tokasiebwaone yanuwane koina wakabi-namwanamwaili yo ali wasa kwaolegili kwawaloba, ‘Yaubada ana kaba lolina ilaomako salimiu mena.’ ¹⁰Na tem kwalusae yanuwa yabo koina na tomo nige siyayaliyaya kaiwemiu, kwalau ali kamwasa mena kwawaloba, ¹¹‘Ami yanuwa kauna yo dekadekawana kaekaemai mena ipatu kakotatai-yani kolimiu na wakatai kani maisana naenaena kwalobai. Tabe kwanuwatu-kalatan yakato Yaubada ana kaba lolina ilaomako salimiu mena.’ ¹²Na yawalo kolimiu, yanuwane siya sisikotanagimiu yatala kana sauga koina kali maisa kani ilalakisosi sikalai kabo Sodoma.

¹³Oo tomo Yudiya kwamiyamiya yanuwa Kolasin yo Betesaida katekamkamnamiu, bwaliga kani kwasilae. Tauna kona ginauli kaba nuwapwanopwano yapaisowailiko luwamiu mena, na nige kwanunuwabui. Ginauli kaba nuwapwanopwanone nige yapapaisowaili Taiya yo Saidoni manli mena. Na tem yapaisowaili Taiya yo Saidoni manli mena kani mwayamwayau kwauya kwamana sikwamai yo kau koina simiyasio yo sinuwabui. ¹⁴Na siya Taiya yo Saidoni, Yaubada kani isikotanagili kaiwena siya toyauyaule yawasosi. Na yawalo kolimiu, yatala kana kaliyate koina, komiu Kolasin yo Betesaida, maisamiu ipolowesosi kabo muli mena Taiya yo Saidoni kali maisa. ¹⁵Gubesi komiu Kapeneomi? Nuwana ami nuwatu yakato Yaubada esamiu ikeleisinan bulibuli mena? Nigele. Kani ipeiyatalumiu kwalobi molosi toboitao ali yanuwa gunna mena.” ¹⁶Kabo Yeisu iwaloyoi yoli sebenti tune kolili iba, “Yaiya tem ami walo ibenalan yagu walo ibenalan. Yaiya tem isikotanagimiu, isikotanagau. Na yaiya isikotanagau bwaite iya kagu toyawasa isikotanan.” Yeisu ana walo bwaite sibenalan kabo meuloili silau yo sipaisowai besiele tawae Yeisu iwalowen kolili.

Tomo sebenti tune sipileyoima Yeisu koina
(*Madiu 11:25-27; 13:16-17*)

¹⁷Yoli sebenti tune sipileyoima me ali yaliyaya yo siwaloba, “Guyau, tomo meuloili ama walo sibenalan. Yo tabe besiele yaluyaluwa biki saugana esam mena kawalo kolili ama walo sibenalan simwasali siyawatagili.” ¹⁸Yeisu iyaliyaya ali paisowa kaiwena kabo kainali iyamaisa iba, “Yamanman-kulakula na Seitani yagitai ana kaiwe ibelu yo bulibuli mena ibekuma besiele pigabu. ¹⁹Ami kaiwe yaeyawa na sowasowana weso yo gasakilikili pwatali mena kwalau kwautu-yamateli yo kami tokalomagigili Seitani ana kaiwe wakaiwe-gabaen, nige sowasowana kwasilae. ²⁰Na tabu yakato yaluyaluwa biki ami walone sibebenalanne kaiwena kwayaliyaya. Na iyamo kwayaliyaya kaiwena esamiu Yaubada ilele-lobiyenako ana buki koina bulibuli mena.” ²¹Sauganane koina Yaluyaluwa Tabuna yaliyaya koina Yeisu iloyakalapowon kabo iwaloba, “Tamagu, bulibuli yo yanuwa yaulina ali Guyau, yatobalanagiwo kaiwena am kaba loina kana katai kuwadam tosonoga yo tokatai kolili yo kuyamayaleyako siya besiele gagagili kolili. Tamagu, yakawa-toki koliwo kaiwena am nuwatu kupaisowai besiele.”

²²“Katai meuloina Tamagu iyeyamako na yayamayale tomo kolili. Nige yabo ikakataiyau iyamo Tamagu yo nige yabo Tamagu ikakatai yaumo Natuna yo siya yagitesipwaili Tamagu yayamayale kolili.”

²³Yeisu itagelakeile manna ilau ana tobenaliyao yoli tuwelo sibomamo kolili iwalolau iba, “Walo yawasosi Yaubada iwalo-muloloimiu kaiwena tawae komiu wagitai tomo tupwaliyao nige sigigitai. ²⁴Na yawalo kolimiu, palopitao yo kin bagubagunali sibaibaiwa nuwanuwali lalakina tawae komiu wagitai siya tabe sigigitai, na nige sigigitai, yo nuwanuwali lalakina tawae komiu kwabenalan siya tabe sibenalan, na nige sibebenalan.”^f

Walo kobwaibwaili tomo Sameliya kaiwena

²⁵Sauga yabo koina loina kana toyakayakatai yabo itolo na Yeisu itonan ineliyan iwaloba, “Toyakayakatai, tawae yapaisowai na yawasi miyamiya yaina yalobai?” ²⁶Yeisu kainana iyamaisa iba, “Buki Tabu ana walo gubesi am yasiyasilina? Kana dudulai gubesi am kalakalaina?” ²⁷Mwa tomone iwaloba, “Yeoba am Yaubada kumulolo koina katem meuloina koina, yaluyaluwam meuloina koina, am kaiwe meuloina koina yo am nuwatu meuloina koina. Yo kamkava kumulolo koina besiele kuboma kumulolo koliwo.” ²⁸Yeisu iwalolau koina iwaloba, “Am walo idudulai. Kupaisowai besiele na yawasi miyamiya yaina ukwalai.” ²⁹Na loina kana

f 10:24 Yeisu iwalowalo ibomayoi kaiwena yo ana yakayakatai kaiweli.

toyakayakataine nuwanuwana iboma ipeiseyan yakato iya todudulai. Kabo iwalo Yeisu koina iwaloba, “Yaiya kaukava na yamulolo koina?” ³⁰ Ana walo Yeisu iyamaisa iwaloba, “Tomo yabo ilaomaya Yelusalema ilalau yanuwa Yeliko kaiwena kabo tokewali sikeno-wadam kamwasa mena, sikabikalatan kana kwama silolo yo ana gogo meuloina sikewalili na siunu-gwalagwalai kikiunamo iboita kabo silogabaen. ³¹ Na sauganane koina topwaoli yabo ilalau kamwasane kaigedana koina. Saugana tomone igitai ikenokeno kabo ilogege ilau papali yabo mena. ³² Besiele tabe tapwalolo kana topaisowa yabo susu Libai tomona, iyawatagilima dedeinane koina yo tomone igitai kabo ilogegeyo ilau kamwasa papali yabo mena. ³³ Na Sameliya tomona yabo imwalisae ana donki pwtana mena ilaulau yo iyawatagili dedeinane koina tomone igitai ikenokeno, kabo katena ikamkamna-yani. ³⁴ Kabo ikaisulu ilau olibe kanna mekanakava oine ikalaili kana gai kolili ipeili yo kaleko mena ipanli. Ipeiseyan ana donki pwtana mena yo ilawan yanuwa mena, kabo ilawan nume taumana yabo koina yo igitikalatan. ³⁵ Yanuwa ilayanyoi, kabo siliba labui iwolena nume taumana tanuwagana koina yo iwalolau koina iwaloba, “Tomone bwaite ugitekalatan na saugana tem yapileyoima tawae kusagui koina kani yayamaisa-yapileyo koliwo.” ³⁶ Kabo Yeisu ana edeedede iyemwawasi yo inelilau lolina kana toyakayakatai koina iwaloba, “Gubesi am nuwatu? Tomone yoli yaiyonane luwali mena yaiya tosilaene kanakava?” ³⁷ Lolina kana toyakayakataine neline iyamaisa iwaloba, “Iya ikatekamkamna-yani mwa isagui.” Kabo Yeisu iwalolau koina iwaloba, “Tabe kowa kulau kupaisowai besiele.”

Yeisu iyaele Mata yo Meli ali nume mena

³⁸ Yeisu me ana tobenaliyao ali laune koina siywatagili yanuwa yabo koina. Na yanuwane koina sine yabo esana Mata imiyamiya. Yo iya Yeisu iyoga-luseyan ana nume mena. ³⁹ Na Mata kanakava imiyamiya esana Meli iya ilau imiyasio Yeisu salina mena na ana edeedede ibenabenalan. ⁴⁰ Na Mata inuwanuwatu lalakina kan kana paisowa yo paisowa tupwaliyao kaiweli kabo ilau Yeisu koina yo iwaloba, “Guyau, gubesi am nuwatu paisowa meuloina yabomamo yaginaginali na kaukava Meli ilogabaegau iyaele mekamkava am edeedede ibenabenalan na nige isasaguiyau? Kuwalo na ilaoma isaguiyau.” ⁴¹ Guyau Mata kainana iyamaisa iba, “Mata, Mata, kunuwanuwatusosi ginauli meuloili kaiweli, ⁴² na ginauli kaigedamo kana nuwatu ilalaki. Bwaite Meli igitesipwai inamwanamwasosi, kabo tabu yaiya yabo ikakausi.”

Yeisu ana yakayakatai kawanoi kaiwena

(Madiu 6:9-13; 7:7-11)

11

¹ Sauga yabo Yeisu iyaele ikawakawanoi yanuwa yabo koina. Saugana ana kawanoi iyemwawasi, kabo ana tobenali yabo

iwalo koina iba, “Guyau, kuyakataimai na tem kakawanoi besiele Yoni ana tobenaliyao iyakataili.” ²Kabo Yeisu iwalo kolili iwaloba, “Saugana wakawanoi kwawalo bwaite besiele. Tamamai, esam siyakasisiyan, mumugam ilobima. ³Kaliyate kaigeda kaigeda kamai kuyelima kolimai. ⁴Ama naenaena kunuwatu-pwaikili, kaiwena kamakavao meuloili ali naenaena kolimai kanuwanuwatu-pwaikili. Tabu kulalawagimai woya koina.”

Takawanoi samasamalulu

⁵Kabo Yeisu iwalo yoi kolili iwaloba, “Kaba gite yabo bwaite. Tem yabo kolimiu boniyai luwaluwalina ilau ana eliyam ana nume mena yo iba, ‘Kaukava, beledi yaiyona kuyelima, ⁶kaiwena kagu taumana yabo ilaoma kamwasa mamalawena koina iyaele yagu nume mena, na nige kan yabo imiyamiya kolyau na yaolena koina.’ ⁷Tem ana eliyam kainana iyamaisa iwaloba, ‘Tabu kuyayanoiyau, gamwa yakausiyako yo menatuguwao kakenokeno nige sowasowana yatolo yo ginauli yabo yaeyawa.’ ⁸Na iyamo tomone ana kipisi-samasamalulu kaiwena kani ana eliyamne itolo na tawae nuwanuwana iwolena. ⁹Na yawalo kolimiu, wakawanoi kabo Yaubada iyeyawa, yo kwaloya kabo kwalobai, yo wakipisi kabo gamwa isoke kolimiu. ¹⁰Kaiwena tem yaiya ikawanoi kani ikalai, yaiya iloyai kani ilobai yo yaiya ikipisi kani gamwa isoke koina. ¹¹⁻¹³Kabo takatai tem takawanoi Yaubada koina yakato Yaluyaluwa Tabuna iyeyama kolila kani iginauli besiele, kaiwena iya katena sokesokena yawasosi. Iya ana mulolo kita natunao kolila ilalakisosi kabo tama yanuwa yaulina ali mulolo natuliyao kolili. Komiu tamaliyao, tem natumiyao sikawanoi iye kaiwena, gubesi, kani weso kwaolena? Nigele. O tem sikawanoi pou kaiwena, kani gasakilikili kwaolena? Nigele. Bwaine besiele, tem takawanoi Tamala koina Yaluyaluwa Tabuna kaiwena kani iyeyama kolila.”

Yeisu iya nige Seitani ana boda yabo kaiwena ikalekaleya

Seitani ana boda koina

(Madiu 12:22-30; Malika 3:20-27)

¹⁴Yaluyaluwa biki yabo imiyamiya tomo yabo koina yo nige sowasowana iedeede. Yeisu ilau tomone koina yo yaluyaluwa bikine itao-yawatagilan. Kabo tomone iyatubu iedeede kabo sauganane koina boda kateli sipitali. ¹⁵Na Palisi tupwaliyao siwaloba, “Yeisu iya imiyamiya Seitani ana boda kalona mena mwa kaiwena sowasowana yaluyaluwa biki itao-yawatagilagili.” ¹⁶Boda tupwaliyaoyoi nuwanuwali Yeisu sitonan kabo siwalo koina siwaloba, “Kilakilala yabo uginauli na kakatai walo yawasosi am kaiwe ilaoma Yaubada koina.”

¹⁷Yeisu bodane ali nuwatu ikataiyako kabo iwalolau kolili iwaloba, “Tem boda kaigeda na siyakasa boda labui sipaisowai kolili na sibomayoi

siekalekaleya-yagili kabo bodane kani mwayamwayau itatagwaligwali imwawasi. Tabe besiele tem susu yabo iyakasa kani mwayamwayau itatagwaligwali imwawasi. ¹⁸Ee besiele tabe Seitani ana boda. Tem sibomayoi siekalekaleya-yagili kolili kabo bodane kani mwayamwayau itatagwaligwali imwawasi. Na iyamo nigele, Seitani ana boda ikaiwe, kaiwena siyesagusagu-wagili, na nige siekalekaleya-yagili. Na komiu kwawawalo yakato yau Seitani ana boda yabo mwa kaiwena yaluyaluwa biki yatao-yawatagilagili. Bwaine mwakota kaiwena tem yau yamiyamiya Seitani ana boda kalona mena kani nige yaluyaluwa biki yabo yatatao-yawatagilan. ¹⁹Komiu Palisiyao ami tobenaliyao yaluyaluwa biki sitao-yawatagilagili. Na yau tem Seitani ana kaiwe koina yaluyaluwa biki yatao-yawatagilagili kabo yaiya ana kaiwe koina komiu ami tobenaliyao yaluyaluwa biki sitao-yawatagilagili? Kaiwena ama paisowa kaigedana. Na ami tobenaliyao ami yakewa mwakomwakotana kani siwalo-masalan kolimiu kaiwena siya sikataiyako yakato Yaubadamo ana kaiwe koina sowasowana yaluyaluwa biki tatao-yawatagilagili. ²⁰Na tem Yaubada ana kaiwe koina yaluyaluwa biki yatao-yawatagilagili walo yawasosi Yaubada ana kaba lolina ilaomako kolimiu. ²¹⁻²²Tem tokaiwe yabo ana nume igitekalatan yo ana kaleya kelepana yo ana ebeu inonowaili, me ana nuwadaumwali kaiwena ana meli ipei ana kaleya kelepana yo ana ebeu kolili. Na saugana tem yabo iya ana kaiwe ilalakisosi ilaoma mekanakava sikaleya yo iunui kani ana kaleya kelepana yo ana ebeu ikele-gabaegili koina. Imwawasi kani ana gogo wasawasa iyauyan. Bwaine besiele yaginauli saugana tomone nige kainana yawoisi, yakaleya Seitani koina, yaunui, ana kaleya kelepana yo ana ebeu yakele-gabaegili yo tomone yawasina yaolena-yavivila. ²³Yaiya nige imiyamiya koliyau iya kagu tokalomagigili. Yo tem yaiya yabo nige mekaukava kapapaisowa-gogo iya yago paisowane kana tosibayanae.”

Yaluyaluwa biki ana pileyoima tomone kalona mena
(*Madiu 12:43-45*)

²⁴Yeisu iwaloyoi iba, “Saugana yaluyaluwa biki iyawatagilima tomo yabo koina, yaluyaluwane dedei leleyana ule bwagabwaga mena itakitakikili ana kaba kaiyawasi iloyaloyai, na nige yabo ilolobai. Mwa iba, ‘Naga kani yapileyoi tomone yalologabaenne koina.’ ²⁵Saugana ipileyoi igitai tomone katena besiele nume yabo sikuyayako yo sikatububu-nonowaiyako. ²⁶Kabo ilau yo ana tali yaluyaluwa biki kolili kali baibaiwa seben tabe ikalaili siya mumugali naenaesosili, kabo mekanakavao silusae yo simiyamiya tomone katena koina. Tomone ana miyamiya bagubagunana inae na bwaite muli mena inaesosi.” ²⁷Saugana Yeisu iyaele iedeededede kabo sine yabo iyoga-laoma bodane luwali mena iba, “Sinene ikabiwo yo susuna koina kususu tatobalani.” ²⁸Yeisu kainana

iyamaisa iwaloba, “Siya analiyao Yaubada ana walo sibenalan yo siobigai sinamwanamwasosi kabo muli mena sinene iya ikabiyau kana tobali.”

Tomo nuwanuwali Yeisu kilakilala yabo iginauli sigitai
(*Madiu 12:38-42*)

²⁹Tomo bodali ilalaki ilaulau kabo Yeisu iwalolau kolili iwaloba, “Yaso bwaite komiu toyauyaule, nuwanuwamiu kaba gite yabo yaginauli kaiwemi na kani nige kaba gite yabo yaeyawa, bwaimwanamo iyawatagiliko palopita Yona koina. ³⁰Yona iyamala kaba gite tomo Ninibe kaiweli, na besiele tabe yau Tomo Natuna yaemala kaba gite yaso bwaite saugane kaiwemi. ³¹Kaliyate yatala koina Seba ali toloina lalakina sine yabo (kuin) kani itolo yo ikawa-naena-yagimiu kaiwena sauga beyabeyana koina ilaoma dedei kelamamalawe koina yavana ana dedei mena nuwanuwana Kin Solomoni ana yakayakatai sonosonogana ibenalan. Na yawalo kolimiu, yabo iyaele bwaite, iya Kin Solomoni esana ilalaki-gabaen. Na ana yakayakatai nige kwabebenalan yo nige kwanunuwabui. ³²Tabe kaliyate yatala koina tomo Ninibe kani sitolo sikawa-naena-yagimiu, kaiwena sauga beyabeyana koina Yona ana guguye sibenalan kabo mumugali naenaena koina sinuwabui. Na yawalo kolimiu, yabo iyaele bwaite, iya Yona esana ilalaki-gabaen. Na ana guguye nige kwabebenalan yo nige kwanunuwabui.”

Kaba gite mayale kaiwena
(*Madiu 5:15; 6:22-23*)

³³Nige sowasowana tomo yabo mayale igabu kabo iwadam o gulewa ikalai yo mayalene ikopwai. Na kani ipei ana kaba miya mena na mesabana siya tolusae numene koina mayalena sigitai. ³⁴Manim iya besiele yom kana mayale. Tem manim sinamwanamwa, kani yom meuloina imayale. Na tem manim sinae, kani yom meuloina iboniboniyai. ³⁵Ugitekalatagiwo tabu mayalene katem mena iboboniboniyai. ³⁶Kabo tem yom meuloina imayale yo nige dedei yabo iboboniboniyai kani meuloina imayale yawasosi besiele odam mayalena imayamayale koliwo.

Palisiyao yo loina kana toyakayakataiwo ali mwakota
kaiwena maisana silobai
(*Madiu 23:1-36; Malika 12:38-40*)

³⁷Saugana Yeisu ana walo iyemwawasi Palisi yabo ikawanoiyen tem ilau ana nume mena yo mekanakava sikekan. Kabo Yeisu ilau ana nume mena ilusae yo imiyasio kaba kekan mena. ³⁸Na Palisine igitai Yeisu nige nimana idedeuli kekan kana loina kaiwena kabo katena ipitali.^g

g 11:38 Yudiya ali loina bwaite besiele. Baguna nimali sideulili kabo sikekan.

³⁹Kabo Yeisu iwalo koina iwaloba, “Komiu boda Palisi besiele komwa yo gaeba bikibikili, kaiwena dagelamiumo kwadeudeulili, na kalomiu ipowon yawasosi kewali yo mumuga naenaeli kolili. ⁴⁰Toyauyaule komiu. Iya Yaubada kaigedana dagela yo kalo iboma labuine iyamayaleli. ⁴¹Na temga gogo wasawasane kalomiu mena siya kwamankikiwasi-yagili sauga meuloina kwasoiyagili tobubutumao kolili kani yomiu meuloina sipapwa. ⁴²Oo katekamkamnamiu Palisi, bwaliga kwasilae. Kaiwena loina lalakili kwanuwa-mwatainagili na loinamo kikiuli kwanuwawatu-kalatagili. Loina lalakili siya Yaubada ana mulolo yo yatala dudulaina. Loina kikiuli siya loina kaigalu yo pam yo venavena kaiweli. Komiu ami sauga wagabagabaen kaigalu yo pam yo venavena kali yakasa koina, kikiuna kwaolena Yaubada koina na meuloina wakalai kaiwemiu. Na ilonamwayagimiu bwaite ginauli lalakiline waginauli-baguna-yagili kabo muli mena ginauli kikiuli. ⁴³Oo katekamkamnamiu Palisi, bwaliga kwasilae. Kaiwena nume tapwalolo koina nuwanuwamiu kwamiyasio baguna tomo manli mena. Tabe tem tomo silobaimiu kaba maketi koina nuwanuwamiu sigitaimiu na me ali yakasisi sikawatoki kolimiu. ⁴⁴Oo katekamkamnamiu, bwaliga kwasilae. Kaiwena komiu katemiu luwana mena ginauli naenaeli sipowon besiele salai siya nige kilakilala yabo yo tomo nige sikakatai yakato kalona mena bowa ikalapowon, kabo silolokeikeile pwatali mena siutumonamona.”

⁴⁵Loina kana toyakayakatai yabo Yeisu ana walo ibenalan, kabo iwalolau koina iwaloba, “Toyakayakatai, saugana am walo kuwalowen palisi kaiweli ee kai tabe ukawa-naenaeyagimai.” ⁴⁶Yezu kainana iyamaisa iwaloba, “Oo katekamkamnamiu loina kana toyakayakataiwo, komiu tabe bwaliga kwasilae. Kaiwena loina polopoloweli kwapeili tomo pwatali mena kabo kali kayakayale ipolowesosi kolili na komiu nige ginauli yabo kwapapaisowai na yakato kwasaguili. ⁴⁷Oo katekamkamnamiu, bwaliga kwasilae. Kaiwena palopitao salaili mena kali nuwatu-kalatan kwapaisowaili na siya palopitaone tubumiyao siunuyamateli. ⁴⁸Kabo kwawalo-masalagimiu tubumiyao ali paisowa wakawa-namwanamwa-yani, kaiwena siya palopitao siunuyamateli yo komiu salaili mena kilakilala kwapaisowaili. ⁴⁹Bwaite kaiwena Yaubada ana sonoga mena iwaloba, ‘Palopitao yo apositoloyao kani yayawasali silau kolili, mwa tupwaliyao kani siunuyamateli yo siya tupwaliyao siyakamkamnali.’ ⁵⁰Mwa koina komiu yaso bwaite kani maisa naenaena meuloina kwalobai palopitaone ali boita kaiweli yanuwa yaulina ana kaba tubu mena yo kanasiga kabona. ⁵¹Iyatubuya Eibeli koina kanasiga Sekalaiya. Sekalaiya siunui kaba pwaoli yo Nume Tabu kana dedei yakayakasisina luwaluwalili mena. Na yawalo kolimiu, todudulai ali boita meuloina maisana komiu yaso bwaite kani kwalobai. ⁵²Oo katekamkamnamiu komiu loina kana toyakayakataiwo, bwaliga kwasilae.

Kaiwena Yaubada ana katai kana ki iyaele wakele-gabaenako. Nige Yaubada wasana kwayayakatai-yadudulai tomo kolili. Mwa kaiwena kani nige kwaboma kwalulusae. Tabe siya nuwanuwali silusae ali kamwasa wakaukausi.”

⁵³Yeisu numene ilogabaenako. Kabo sauganane koina Palisi mekalikavao loina kana toyakayakataiwo me ali munamunai kabu siyatubu Yeisu sikawa-naenae-yani mwa siloina yakato kani neli sibaibaiwa sineliyagili koina na tem sigamwapakiki mekalikava.

⁵⁴Kaiwena siya nuwanuwali tem Yeisu ana edeedede koina lopwano yabo silobai na mesabana koina sikabikalatan.

12 ¹Sauganane tomo bodali kali baibaiwa tausau yo tausau silogogoma yo sietubatubali-yagili, kabu Yeisu iedeede baguna ana tobenaliyao kolili iwaloba, “Wagite-kalatagimiu Palisi ali yisti kaiwena, mumugali mwakomwakotana bwaite kabona yawalolenako kolimiu kisi mumugaline ipanaisiwa kolimiu. ²Tawae ginauli wadawadamli waginulili kani simayale tomo sigitaili sikataili. ³Kabu tawae kwawalowalolen boniboniyai mena kani tomo sibenalan imayale, yo tawae kwabalabala-mumuwan kamikavao tenali mena biliutusi kalona mena kani siyoga kaikaiwe ganamuli mena na tomo meuloili sibenalan.”

Tabu kwamamatausi tem tomo nuwanuwali siunuyamatemiu
(*Madiu 10:26-33; 12:32; 10:19-20*)

⁴“Yagu eliyamwao, tabu tomo kwamamatausagili siya tem nuwanuwali siunuyamatemiu kaiwena siya sowasowana kwapimiumo siunuyamate, na nige sowasowali ginauli yaboyoi siginauli boita mulina mena. ⁵Ami wasa yaeyawa, Yaubadamo iya kwamatausan, iya ana kaiwe imiyamiya sowasowana yomiu iunuyamateli yo muli mena tabe sowasowana ikeleluse-yagimiu mayau wedowedolina koina. Besiele yawalo kolimiu, iya bwaite kwamatausan. ⁶Bwagana kitekitele valigigi sigimwala-yagili maisana toeya labuimo, na Yaubada nige kitekitelene yabo igigitegabaen. ⁷Besiele tabe komiu itomiu wiyaliyao kali baibaiwa iyasiliyako. Kabu tabu kwamamatausi kaiwena komiu maisamiu ilalakisosi kabu kitekitele meuloili maisali. ⁸Na yawalo kolimiu, tem yaiya tomo manli mena iwalo-masala yakato iya yagu tomo, iya esana kani yau Tomo Natuna yawalo-masalan Yaubada ana aneloseyao manli mena. ⁹Na tem yaiya tomo manli mena siuvalayagau, yau tabe kani yauvalayan Yaubada ana aneloseyao manli mena. ¹⁰Yaiya tem Tomo Natuna ikawanaenaeyan, sowasowana inuwabui na nuwatu-pwaiki ilobai Yaubada koina sauga yatala koina, na yaiya iwalo kawasewa Yaluyaluwa Tabuna koina, Yaubada tomone ana pwanoli kani nige inuwatu-pwaiki. ¹¹Saugana tem sikalaimiu silawagimiu Yudiya ali nume tapwalolo mena yatala kaiwena, o tem sipeimiu yanuwa kana toloinao manli mena tabu

kwanuwanuwatu tawae kani kwawalowen na koina livasi kwalobai.
¹²Kaiwena sauganane koina Yaluyaluwa Tabuna iyakenayagimiu tawae kani kwawalowen.”

Tabu tanuwanuwatusosi yanuwa yaulina kana wasawasa kaiweli

¹³Tomo yabo boda luwali mena iwalo Yesu koina iwaloba, “Toyakayakatai, kuwalo kaukava koina tamamai ana wasawasa bwaite iboita-gabaegili iyakasa tupwana iyeyama koliyau.” ¹⁴Yesu kainana iyamaisa iwaloba, “Eliyam, yaiya ipeiyau na yaemala ami toloina na mesabana tamamiu ana wasawasa yayakasa yomiu labui kaiwemiu?” ¹⁵Kabo Yesu iwalo bodane kolili iwaloba, “Wagite-kalatagimiu, tabu kwamamankikiwasi ginauli uloi yo uloi kaiweli, kaiwena bwagana tem ami wasawasa ibaibaiwa, nige sowasowamiu yawasimiu kwalobai wasawasane kolili.” ¹⁶Kabo walo kobwaibwaili mena iedeede kolili iwaloba, “Towasawasa yabo ana witi kana tano kanna ilalakisosi. ¹⁷Kabo inuwanuwatu yo iba, ‘Nige yagu kaba lopei ipapagan na yagu tano kanna yatano-gogon na yapeiseyan. Kani gubesi yagu paipaisowaina?’ ¹⁸Kani yaginauli bwaite besiele. Yagu lakawa kani yasokeli na lalakili yakabili kabo bwaine koina yagu witi kanna mekanakava yagu wasawasa tupwaliyao tabe yakatububunagili na yapeiseyagili. ¹⁹Imwawasi kabo yabomayoi kani yawalo koliyau yaba, Oo yagu gogo wasawasa sibaibaiwasosi mwa yapeiseyagiliko sowasowana bolime sibaibaiwa sisaguiyau. Kabo yakaiyawasi, yakekan, yanuma yo yayaliyaya kanasiga yaboita.’ ²⁰Na Yaubada iwalo koina iba, ‘Yauyaule kowa. Bwaite boniyaine koina yawasim yakelegabaen na kuboita. Ginauline meuloina bwaite kupepeiliwa kaiwem siya kani tomo uloililikalaili.’” ²¹Ana walo kobwaibwaili iyemwawasi kabo Yesu iwaloba, “Na besiele tabe tomo meuloililikalaili, siya ali wasawasa sikele-gogonagili sibomayoi kaiweli kani sibubutuma Yaubada manna mena.”

²²Kabo Yesu iwalo ana tobenaliyao kolili iwaloba, “Yawalo kolimiu, tabu kwanuwanuwatusosi yawasimiu kaiwena yo kwawaloba, “Tawae kan kakan o tem tawae kani kalilikwane?” ²³Yawasi kana nuwatu ilalakisosi kabo kan kana nuwatu. Yola kana nuwatu ilalakisosi kabo kaleko kana nuwatu. ²⁴Kwanuwatui man aoao kaiweli, siya nige sikumakuma yo nige sikekelikeli. Yo bwagana nige ali lakawa ipapagan na iyamo Yaubada iya iyakayakanli. Komiu ginauli lalakisosina Yaubada manna mena kabo man. ²⁵Gubesi, yaiya luwamiu mena sowasowana yawasina kana sauga ikabi-yamamalawe tem sauga meuloina inuwanuwatusosi me ana kate wakaka? Nigele, awa? ²⁶Walo yawasosi katewakaka ginauli bwaite kikiuna kaiwena nige ana sagu kolila. Kabo tawae kaiwena ginauli kikiuli tupwaliyao tabe kaiweli kwanuwanuwatusosi? ²⁷Kwanuwatui mula lalali kaiweli. Siya nige sipaipaisowa yo siya nige ali kaleko

sikokonakona. Na yau yawalo kolimiu, walo yawasosi Kin Solomon ana kaleko wasawasa inamwanamwasosi. Na iyamo mula lalaline kali koleya sinamwanamwasosi kabo muli mena Kin Solomon ana kaleko wasawasa kana koleya. ²⁸Kabo takatai Yaubada kawasi kali kwama iwolegili kawasine kabona tagitaili silala na bwaliga siboita yo sigabuli mayau mena. Komiu kawasi kwanamwanamwa-gabaegili mwa walo yawasosi kami kwamaone kani iyeliwa. Na komiu ami meli nige ilalalaki bwaite yagu walone kwanuwatu-kalatan. ²⁹Tabu me ami katewakaka na kwanuwatuwatu tawae kani wakakan yo tawae kani kwanunuma. ³⁰Yanuwa yaulina tomonliyao siya nige tomeli sauga meuloina ginauliline besiele siloyaloyaili. Na Tamamiu iya ikataiyako komiu ami nuwatu ginauline kaiwena. ³¹Na Yaubada ana kaba lina kwaloya-bagunayan kabo muli mena ginauline kaiweli kwanuwatuwatu kani iyeliwayoi kolimiu. ³²Komiu yagu boda kikiuna, tabu kwamamatausi, kaiwena Tamamiu nuwanuwana lalakina tem ana kaba lina iyeyawa kolimiu. ³³Ami gogo wasawasa wagimwala-yagili na manenane kwaolena tobubutumao kolili. Bwaite kamwasane koina bulibuli kana wasawasa wakalai, iya bwaite Yaubada ana tobwane nige sowasowana sauga yabo inae yo nige sowasowana sauga yabo imwawasi (gaibuna). Dedeinane koina nige tokewali silaulau yo nige sowasowana wesoweso sisibayanaeli. ³⁴Toisabo dedei koina ami wasawasa imiyamiya kani yaluyaluwamiu imiyamiya tabe koina.”

Takatububu Yesu ana laoma kaiwena
(Madiu 24:45-51)

³⁵Yesu iwaloyoi iba, “Wakatububu-nagimiu paisowa kaiwena, kami kaleko kwalikwali, kami beleti kwapanli yo tabe ami odam siwedowedoli. ³⁶Kwayamala besiele topaisowa sisanasana ali taubala ipipileyoima kasole kekanna yabo koina. Kabo sauganane iyawatagilima ikipisi gamwa mena mwayamwayau sisoke kaiwena. ³⁷⁻³⁸Inamwanamwa topaisowaone kaiweli tem saugana ali taubala ipileyoima na ilobaili siyaele sisilasilawa bwagana boniyai luwaluwalina o tem yanuwa layalayanna koina iyawatagilima. Yawalo yawasosi kolimiu, ali taubala paisowa kalekone kani ilikwa yo kana beleti ipan-kalatan, kabo iwalo simiyasio ali kaba miyasio kolili yo kali ikalailima iwolegili yo sikekan. ³⁹Kwanuwatu-kalatan bwaite. Tem nume tanuwagana ikataiyako toisabo sauga tokewali ilalaoma kani ikatububu na isanasana tabu tokewaline ana nume isosoke yo ilulusae. ⁴⁰Na komiu wakatububunagimiu. Saugana Tomo Natuna iyawatagilima kani iyakate-yapitalimiu kaiwena ana sauga laoma nige wakakatai.”

⁴¹Pita ineli Yesu koina iwaloba, “Guyau, kaba gite bwaite kuwalowenne kai kaiwemai o tomo meuloili kaiweli?” ⁴²Guyau kainana iyamaisa iba,

“Yau yaedeede iya yaiya topaisowa sanasanapuna yo kalakalakisiyena kaiwena. Iya ana taubala paisowa iwolena ana nume igite-kalatan yo ana susuyao iyakanli kekan kana sauga yawasosi koina. ⁴³Tem ana taubala ipileyoima yo igitai paisowane iginaginauli, kani ikawa-namwanamwanyi. ⁴⁴Yawalo yawasosi kolimiu, ana taubala kani igitessipwai yoi yo ipei ana gogo meuloina igitekalatagili. ⁴⁵Na tem topaisowane ana nuwatu yakato ana taubala kani nige imwamwaya-mwayauma kabo iyatubu ana tali topaisowao tatao yo sinesineo iunu-gwalagwalaili, yo ikekan, inuma yo tabe inuma kabakabaleya, ⁴⁶na saugana ana taubala ipileyoima kani katena ipitali kaiwena ana pileyoima kana kaliyate yo kana sauga nige ikakatai. Kabo taubalane topaisowane kani iunu-gwalagwalai yo igabaen toyauyaule ali dedei koina bwaimwa Giyena. ⁴⁷Tem topaisowa yabo ikataiyako tawae ana taubala nuwanuwana iginauli kaiwena, na tem nige ikakatububu tawae ana taubala ana nuwatu kani ana pileyoima koina unu lalakina ilobai. ⁴⁸Na tem topaisowa yabo ana taubala ana nuwatu nige ikakatai yo ipaisowa-yanae sowasowana sisapi na kana sapi nige ilalalaki. Tabe besiele tem topaisowane kana yauyauya lalakina ilonamwayan ana taubala kaiwena ipaisowa lalakina na tem kana yauyauya lalakisosina ilonamwayan ipaisowa lalakisosina.”

Yeisu kaiwena miya yakasa yo kalomagigili kani siyawatagili
(*Madiu 10:34-36*)

⁴⁹Kabo Yeisu iwaloyoi iwaloba, “Yau yalaoma na mayau kalapulupululuna yakalaiyama yanuwa yaulina mena. Ilonamwayan tem baguna mayaune iyatubu iwedowedoli kabo yalaoma. ⁵⁰Babitaeso yabo polopolowena iyaele manigu mena kani yababitaeso koina na iyamo yaluyaluwagu ipolowesosi kanasiga babitaesone yaemwawasi. ⁵¹Tabu kwanuwanuwatu yakato yalaoma yanuwa yaulina mena daumwali yakalaiyama. Nigele, na yalaoma kolimiu kani miya-yakasa iyawatagili. ⁵²Bwaite koina yo sauga ilalaoma susu kani miya yakasa silobai yoli yaiyona siya yagu boda na siya yoli labui kagu tokalomagigiliwo o nuwana tabui dedei yabo. ⁵³Tama yo natuna tauna koina kani yakasa iyawatagili kolili, yo tabe sina yo natuna sinena koina kani yakasa iyawatagili yo tabe lawana keduluma yo lawana sine koina kani yakasa iyawatagili kolili.”

Yeisu iyokoiyagili kilakilala kali nuwamayale kaiwena
(*Madiu 16:2-3; 5:25-26*)

⁵⁴Yeisu itagelakeile yo iwalolau boda kolili iba, “Saugana tem yaloyaloi dubadubana yabo wagitai ikin-saema bwauli mena, kwawaloba, ‘Kani galewa italu,’ kabo muli mena iyawatagili besiele. ⁵⁵Tem yaumai yavana ilotalu kwawaloba, ‘Kani yanuwa iwedowedoli,’ kabo muli

mena iyawatagili besiele. ⁵⁶Komiu tomwakomwakota. Yanuwa yaulina kali kilakilala wakilalali, na Yaubada ana kilakilalao nige nuwamiyao simamayale-yagili sauga bwaine waluwalunane kaiwena.”

Wakatububu yatala kaiwena

⁵⁷“Tawae kaiwena nige sowasowana kuboma ugitesipwa tawae inamwanamwa yo idudulai? ⁵⁸Tem tomo yabo iyakewaiwo yo nuwanuwana iyatalayagiwo, kutonon kaiwe na tem kamwasa mena kuyadudulai bagunayan na mesabana tabu ilalawagiwo kaba yatala koina kisi bwaine koina sipeiwo toyatala koina kabo toyatala ipeiwo pilisiman nimali mena na sipei-luseyagiwo deli mena. ⁵⁹Yawalo yawasosi koliwo, tem sipei-luseyagiwo deli mena, nige sowana kuyawatagili kanasiga kam yagayaga meuloina kuyamaisaoli.”

Tem nige tanunuwabui ala pwanoli kolili kani taboita yawasosi

13 ¹Sauganane koina tomo tupwaliyao silaoma yo Yeisu ana wasa siwolena yakato Pailato Galili tomoliyao tupwaliyao iunuyamateli saugana sipwaopwaoli Yelusalema Nume Tabu mena. ²Yeisu kainali iyamaisa iba, “Naga kwanuwatu bodane bwaite Pailato iunuyamateli siya ali pwanoli ilalakisosi Yaubada manna mena kabo tomo Galili meuloili ali pwanoli? Gubesi, bwaite kaiwena mwa sikamkamna? ³Nigele. Na yawalo kolimiu tem nige ami pwanoli kolili kwanunuwabui komiu tabe meuloimiu kani kwaboita. ⁴Beyabeyana nume malamalawesosina Sailoma koina iguli mwa italu tomo kali baibaiwa eitini (18) pwatali mena yo siboita. Gubesi, siya tomone bwaite ali pwanoli ilalakisosi Yaubada manna mena kabo tomo Yelusalema meuloili ali pwanoli? ⁵Nigele. Na yawalo kolimiu, tem nige ami pwanoli kolili kwanunuwabui komiu tabe meuloimiu kani kwaboita.”

⁶Kabo Yeisu walo kobwaibwaili mena iwalolau kolili iba, “Mayau yabo besiele damaya tomo yabo ikumai ana tano mena, ikin kabo ilau kanna iloyaloyai, na nige yabo ilolobai. ⁷Kabo iwalo tano kana togitekalatan koina iba, ‘Ugitai, bolime yaiyona koina yalaoma mayaune kanna yaloyaloyai, na nige yabo yalolobai. Ukogabaen kaiwena bwatano kanna iyaveyavenuwana bwagabwagai.’ ⁸Togitekalatan kainana iyamaisa iba, ‘Taubala, imiyamiya bolime kaigedayoi naga kabo bwatanone yaina mena yakeli-takikilan yo bwatanone kanna mekanakava yaebweli. ⁹Tem bolime ilalaoma na iuwe, ee inamwanamwasosi. Na tem nigele kani kabo tako-gabaen.’ ”

Yeisu sine dagelana youyouna iwoisi Sabati mena

¹⁰Judiya ali Sabati yabo koina Yeisu ilau nume tapwalolo mena yo iyakayakatai tomo kolili. ¹¹Na sine yabo iyaele imiyamiya nume

tapwalolo mena yaluyaluwa biki yabo ilusae koina yo ikasiebwa bolime kana baibaiwa eitin (18). Sinene dagelana iyou yo ilolopwalopwalou yo nige sowasowana dagelana iyadudulai. ¹²Saugana Yeisu sinene igitai iyoga isaema koina kabo iwalo sinene koina iba, “Sine, livasi kulobaiyako kam kasiebwa koina.” ¹³Nimana ipelli sinene koina kabo sauganane koina sinene itolo-dudulai yo Yaubada itobalan. ¹⁴Kabo nume tapwalolo kana tobaguna imunamunai, kaiwena Yeisu tokasiebwane iwoisi kaliyate sabati koina. Kabo tobagunane iwalo tomo kolili iwaloba, “Kaliyate sikisi sowasowana tapaisowa. Kabo kaliyateliyaone kolili kwalaoma woiwoisi kaiwena na kaliyate sabati koina nigele.”

¹⁵Yeisu tomone kainana iyamaisa iba, “Tomwakomwakota komiu, meuloimiu kaliyate Sabati koina kwapaisowa saugana ami yakayakan kwalivasili ali nume mena kwaniuli-yawatagilagili na kwayakanli yo kwayanumali. Besiele wa? ¹⁶Na sinene iya Abelamo tubuna yabo, yo Seitani ipan bolime eitin. Na sowasowana kana panne talivasi Sabati koina. Kaiwena tomo ginauli lalakina Yaubada manna mena kabo yakayakan.” ¹⁷Saugana Yeisu iwalo bwaite besiele kabo kana tokalomagigiliwo simwalimwaline. Na tomo meuloili ginauli namwanamwali meuloina Yeisu iginaulili kaiwena siyaliyaya.

Yaubada ana kaba loina kana koleya kaba nuwapwanopwano
(*Madiu 13:31-32; Malika 4:30-32*)

¹⁸Kabo Yeisu iwalo yoi iwalo, “Toisabo kaba gite koina na Yaubada ana kaba loina kana koleya yawalo-lawan koina? ¹⁹Bwaite besiele mayaune esana ketabu patuna, tomo yabo ikalai yo ikumai bwatano mena. Patune kikitoinane ikin yo iyamala mayau lalakina yabo, kabo man meuloili silaoma na ali noi siginaulili lagalagana kolili. Bwaite kaba nuwapwanopwano kolila.” ²⁰Kabo Yeisu iwalo yoi iba, “Kaba gite labuina bwaite koina na Yaubada ana kaba loina kana koleya kani yawalo-lawan koina. ²¹Bwaite besiele, sine yabo yisti kikiuna ikalai yo isuwai pwalawa baike yayiona kalona mena, kabo mekanakava iyebweli kanasiga yistine pwalawa meuloina ilusae kalona mena kabo pwalawa isese. Bwaite kaba nuwapwanopwano kolila.”

Gamwa kipakipana kana lusae kaiwena
(*Madiu 7:13-14, 21-23*)

²²Yeisu ilalau Yelusalema kaiwena na ana laune koina yanuwa lalakili yo yanuwa kikiuli kolili iyakayakatai tomo kolili. ²³Tomo yabo luwali mena ineli koina iba, “Guyau, nuwana tomo nige sibabaibaiwa kani lebo silobai?” ²⁴Kabo Yeisu iwalo boda kolili iba, “Wakaiwe kwalusae kaba lusae kipakipana koina. Yawalo kolimiu, tomo sibaibaiwa sitonan nuwanuwali silusae na nige sowasowali. ²⁵Saugana tem nume

tanuwagana ana gamwa ikausi, komiu Yudiya kani kwatotolo gana muli mena yo wakipikipisi kwawaloba, ‘Guyau, gamwa kusoke kaiwemai,’ na kabo kani kainamiu iyamaisa iwaloba, ‘Sauga imwawasiko, nige yakakataimiu yo tabe toweya kwalaomaya.’²⁶ Kabo kani kwawalo koina kwaba, ‘Na iyamo tauna kona mekamakava kowa takekan yo tanuma. Yo kutolo ama kamwasa kolili, mwa kuyakayakataimai.’²⁷ Na kainamiu kani iyamaisa iba, ‘Nige yakakataimiu yo tabe toweya kwalaomaya. Meuloimiu kwalowasi, komiu tonaenaena.’²⁸ Komiu Yudiya kani kwavalavalam yo mwakamiu siyekalasi saugana ami tali Yudiya bwaimwa Abelamo, Aisake, Yakobo yo palopitao wagitaili simiyamiya Yaubada ana kaba loina mena. Na komiu kani sikele-yawatagilagimiu kwamiyamiya gana muli mena.²⁹ Tomo uloili kani silaomaya dabwelo ana kaba sae yo ana kaba sugu, dedei pwata yo dedei pae, kabo simiyasio Yaubada ana kaba loina koina na sikekan.^h³⁰ Kabo tomo siya esaliyao kikiuli kani simiya-baguna yo siya esaliyao lalakili kani simiya-muliya.”

Yeisu nuwana inae Yelusalema kana tomiya kaiweli
(*Madiu 23:37-39*)

³¹Sauganane koina boda Palisi tupwali silau Yeisu koina siwalolau siba, “Yanuwane bwaite kulogabaen na kulau dedei uloina koina kaiwena kin Elodi nuwanuwana iunuiwo.”ⁱ³² Yeisu kainali iyamaisa iba, “Kwalau kwawalo bwaine bwauwane sokasokanane koina kwawaloba, ‘Kabona yo bwaliga yaluyaluwa biki kani yatao-yawatagilagili yo tokasiebwaone yawoisili, na kaliyate yaionane koina kani yagu paisowa yaemwawasili.’”³³ Yo Yeisu iwaloyoi iba, “Na besiele bwaite kabo kaliyatene kabona yo bwaliga yo bolawa yalalauyoi mwa kaiwena nige sowasowana palopita yabo iboita dedei uloina koina bwaimwanamo Yelusalema.³⁴ Oo Yelusalema kana tomiya, komiu tubumiyao baguna palopitao siunuili yo siya Yaubada iyawasali tubumiyao kolili silovekuili. Sauga meuloina nuwanuwagu ami tomo yakele-gogonagilima besiele kamkam sinena natunao ikele-gogonagili pepena yaulina mena, na nige nuwanuwamiu besiele.³⁵ Na kabo ami nume tabu kani imiya-bwagabwaga. Na yawalo kolimiu, nige tabe kani wagigitaiyau yoi kanasiga yapileyoimayoi, kabo sauganane koina kani kwatobalanagau kwawaloba, ‘Yaubada iwalo-muloloi iya ilaoma Guyau esana mena.’”

Sabati kana loina kaiwena

14 ¹Yudiya ali Sabati yabo koina, Yeisu ilau Palisi ali boda kali tobaguna yabo ana nume mena ikekan. Na siya tupwaliyao

h 13:29 Iwalowalo siya nige Yudiya kaiweli. **i 13:31** Elodi bwaite esana Elodi Antipas. Na iya nige Elodine nuwanuwana Yeisu iunuyamate Yeisu mekikiuna mena.

kekanne koina simanman-kulakulai nuwanuwali tem ginauli yabo sigitelobai na tem siyakewai. ²Na tomo yabo iyaele imiyamiya Yeisu manna mena yona silolo. ³Kabo Yeisu ineli Palisiyao yo loina kana toyakayakataiwo kolili iwaloba, “Ilonamwayan tem tokasiebwa tawoisi kaliyate Sabati mena o tem nigele?” ⁴Na simwanoumo nige kainana siyayamaisa. Kabo Yeisu ikabi-lau tomone koina yo iwoisi inamwanamwa yo iyawasa ilau. ⁵Mwa kabo iwalolau kolili iba, “Tem yabo kolimiu natum tauna o tem am bulumakau ibeku waila keli kalona mena kaliyate Sabati koina, kani mwayamwayau kulau kutabeisin, besiele wa?” ⁶Na simwanoumo.

Tem tomo yabo iboma ipeiseyan, Yaubada kani ipei-yatalu

⁷Yeisu igitai tomo siya kekan kaiwena siyoganlima numene koina sibomamo tomo lalakili ali kaba miya sigitesipwaili yo simiyasio kolili. Saugana mumugali igitelobai kabo walo bwaite iwalowen kolili iwaloba, ⁸“Tem tomo yabo ikawanoi kulau kasole soina koina tabu kumimiyasio tomo lalakili ali kaba miyane koina, kisi kaba miyane sigitesipwaiyako tomo uloina kaiwena, bwaite iya esana esam ilalaki-gabaen. ⁹Kabo soi tanuwagana iya yomiu labui iyoganmiu kani ilaowa yo iwalo koliwo, ‘Bwaite kaba miyane kutolo-gabaen na tomone bwaite imiyasio koina,’ mwa kowa kani kumwalimwaline yo kulau kumiyasio mulisosi mena. ¹⁰Na tem siyoganiwo kekan koina kulusae kulau kumiyasio mulisosi mena kabo sauganane tem soi tanuwagana ilaowa, kani iba, ‘Yagu eliyam, kutolo kulau kaba miya namwanamwana koina kumiyasio.’ Kabo tomo meuloili siya mekamkavao wakekan kani sigitaiwo kowa esam ipagan. ¹¹Kaiwena tem tomo yabo iboma ipeiseyan Yaubada kani ipei-yatalu, yo tem yabo iboma ipeiyatalu, Yaubada kani ipeiseyan.” ¹²Kabo Yeisu iwalo nume tanuwagana koina iba, “Saugana kala pwasinasina kanno o tem lolau kanno kupaisowai, am eliyamwao tem kamkavao o tem totoumwao, tem towasawasao siya am yanuwa mena, tabu kuyoyoganli. Kaiwena tem uginauli besiele, ee siya kani siyamaisayoi koliwo. Mwa bwaite kani maisam ukwalaiyako. ¹³Sauganane tem soi uginauli kabo tobubutuma siya nima youyouli yo tolosigesige yo tomangibugibu kuyoganli. ¹⁴Kani mumugamne koina Yaubada ana walo-mulolo kulobai. Siya nige sowasowali siyamaisa-yapileyoi koliwo na sauga ana kaba mwawasi koina tem todudulai sitoloyoima boita mena Yaubada kani maisam iyeyawa.”

Analiyao siya simiyasio soi kanno sikekan Yaubada ana kaba loina koina?

(Madiu 22:1-10)

¹⁵Siya Palisiyao tokekanne simiyasio kekanne koina, kalikawa yabo Yeisu ana walone ibenalan, kabo iwalo-gagasa koina iba, “Siya simiyasio soi kanno sikekan Yaubada ana kaba loina koina siya

kani siyaliyaya lalakina.”¹⁶ Kabo Yeisu walo kobwaibwaili yabo iwalowen kolili iba, “Tomo yabo kekan lalakina iginauli kabo tomo sibaibaiwa iyoganli kekanne kaiwena.¹⁷ Kaliyatenane koina kekanne iginauli kabo ana topaisowa iyawasa ilau iwalo siya beyabeyana kekanne kaiwena ikawanoi-yagili iwalo kolili iba, ‘Kwalaoma ginauli meuloina sikatububunanako.’¹⁸ Kabo kaigeda kaigeda siwalo-panaisi. Tomo bagubagunana iwalo topaisowane koina iba, ‘Bwatano yabo yayamaisayako naga yalau yagitai mwa yawalo koliwo kani nige yalalaowa.’¹⁹ Yo yaboyoi tabe iwaloba, ‘Bulumakau sanaulu yayamaisaliko, na yalalau yapaisowa-tonagili.’ Mwa yawalo koliwo kani nige yalalaowa.’²⁰ Yaboyoi tabe iba, ‘Bwaite waluwaluna kabo yakasole mwa kani nige yalalaowa.’²¹ Kabo topaisowane ipileyoilau tomone ali sikote wasana iwalowen ana taubala koina. Taubalane imunamunai lalakina kabo iwalo ana topaisowa koina iba, ‘Mwayamwayau kupileyoilau kulau yanuwane kana kamwasa lalakili yo kikiuli kolili na tobubutumao yo siya nimali siyou, tomangibugibu yo siya kaeli sinae kuyoganlima silaoma yagu nume mena.’²² Kabo topaisowa iginauli besiele ana taubala ana walo. Imwawasi kabo ipileyoima yo iwalo koina iba, ‘Taubala, am walo yaginauliyako besiele kuwawalowenwa, na nume kalona ilakili iyaele imiyamiya nige naga ikakalapowon.’²³ Mwa taubala iwaloyoi ana topaisowane koina iba, ‘Kupileyoilau kulau kuyawatagili ganamuli molosi mena kamwasa lalakili yo kikiuli kolili, na tomo kuwalo samasamalululili silaoma na mesabana yagu nume siloyakalapowon.’²⁴ Na yawalo kolimiu, siya tomone yayoga-bagunayagili kani nige yagu soi kanna yabo sikakan-tonan.’”

**Tem nuwanuwam Yeisu kumuliya baguna kunuwanuwatu gubesi
sowasowana kupaisowai o nigele
(Madiu 10:37-38; 5:13; Malika 9:50)**

²⁵ Tomo boda lalakina mekalikava Yeisu silotoyawa silaulau, kabo itagelakeile kali koleya mena iwalo kolili iba, ²⁶ “Tem tomo yabo nuwanuwana imuliya kolyau baguna tamana, sinana, wainena, natunao, kanakavao, dunao kali nuwanuwatu isikotanagili yo tabe ibomayoi mumugana isikotanagili kabo sowasowana iyamala kagu tomuliya. ²⁷ Yaiya tem nige kana kelose ikekewai yo imumuliya kolyau ee iya nige sowasowana iyamala kagu tomuliya. ²⁸ Tem yabo kolimiu nuwanuwana nume lalakina ikabi baguna imiyasio na inuwanuwatu kabikabine maisana kana lalaki isa, kabo ikatai tem ana mane besiele sowasowana numene ikabiwoli o tem nigele. ²⁹ Na tem tuki iyatololi

j 14:19 Tem nuwanuwana ipaisowa-tonagili kani ipeili kaba giyali valigigi kolili na igitai tem sipaisowa dudulai.

yo nige sowasowana numene ikabi woli ee kani tomo meuloili sigitai sitalatalawasiyan. ³⁰Kani siwaloba, ‘Tomone bwaite numene iyatubu ikabi, na nige sowasowana iyemwawasi.’ ³¹Tem kin yabo ana tokaleyayao kali baibaiwa ten tausan yo nuwanuwana siyawatagili silau mekalikava kin yabo tabe ana tokaleyayao kali baibaiwa tuwenti tausan na sikaleya kani baguna imiyasio na inuwanuwatu gubesi sowasowana situbali-yavivilali siya silalaoma kaleyane kaiwena o tem nigele. ³²Tem nige sowasowana kana kaleyane mekalikavao sikaleya kani ana tosagenawasao iyawasali silau kana kaleyane koina yo sikawanoi saugana naga silalaoma salili mena siwaloba, ‘Tawae kani kaeyawa na tabu kaleya iyayawatagili?’ ³³Besiele tabe bwaite, tem yabo kolimiu nige ana wasawasa meuloina isisikotanan, ee iya nige sowasowana iyamala kagu tomuliya. ³⁴Ilonamwayagila tem kita besiele kalita me ana kaiwe. Kalita ginauli namwanamwana na tem ana kaiwe yo kamnana imwawasi, nige sowasowana taula-kalikalitayoi. ³⁵Nige ana paisowa ipapagan. Nige ilolonamwayan na bwatano ikabi-namwanamwai,^k mwa sowasowana tagabaen mowoi. Tem metenamiu, walo bwaite kwabenalan na kwanuwatu-kalatan.”

**Palisiyao ali walo lolokwalaleleli kaiweli Yeisu walo kobwaibwaili
yaiyona iedeedede-yagili
(Madiu 18:12-14)**

15 ¹Tonaenaeli sibaibaiwa silaoma Yeisu koina simiya-takikilan nuwanuwali ana edeedede sibenalan. Yo tonaenaeli bodane kaloli mena takesi kana totano tupwaliyao simiyamiya. ²Na saugana Palisi mekalikavao lina kana toyakayakataiwo sigitai tonaenaeli sibaibaiwa silalaoma Yeisu koina kabo sibalabalamumu yo sietaetalapili siba, “Tomone bwaite tonaenaeli iyoganli, yo mekanakavao sikekan. Tawae kaiwena ana sauga iyavenuwan lolokwalaleleli kolili?” ³Kabo Yeisu kainali iyamaisa yo walo kobwaibwaili yaiyona iedeedede-yagili.

Sipi lolokwalalelena

⁴Yeisu ana walo kobwaibwaili bagubagunana iwalowen Palisiyao kolili iba, “Tem yabo kolimiu ana sipi kali baibaiwa wan andeledi na kaigeda ikwalalelele kani tawae iginauli? Sowasowana naenti naen (99) ilogabaegili sikekakekan mala bakubakuna mena na iya ilau sipine ikwakwalalelene iloyai kanasiga ilobai. ⁵Sauganane ilobai, me ana yaliyaya ikalai isapwali yo ipeiseyan leyaleyana mena, ⁶kabo ikewai yo ipileyoi yanuwa mena yo ana eliyamwao yo yanuwa tomonliyao iyoga-gogonagilima yo iwalo

k 14:35 Yakato kalita bwatano mekanakava siebweli na kan ikin namwanamwa. (Kaina Dimdim siba fertilizer)

kolili iba, ‘Kaukavao, tayaliyaya kaiwena yagu sipi yabo ikwalalele na yalobaiyako.’ ⁷Na yawalo kolimiu, tem tolokwalalele yabo ana naenaena koina inuwabui tomiya bulibuli ali yaliyaya ilalakisosi kabo muli mena ali yaliyaya tonamwanamwa naenti naen kaiweli, kaiwena siya nige silolokwalalele.”

Siliba kwalakwalalelena

⁸Yeisu ana walo kobwaibwaili labuina iwalowen Palisiyao kolili iba, “Saugana tem sine yabo ana mane siliba kali baibaiwa sanaulu, yo kaigeda ikwalalele tawae kani iginauli? Odam igabu na ana nume kalona ikuya yo iloya-namwanamwai kanasiga ilobai. ⁹Sauganane ilobai kabo ana eliyamwao yo ana yanuwa tomonliyao iyoga-gogonagilima yo iwalo kolili iwaloba, ‘Kaukavao, tayaliyaya kaiwena yagu siliba kwalakwalalelena yalobaiyako.’ ¹⁰Yawalo kolimiu, tem tonaenaena yabo ana naenaena koina inuwabui Yaubada ana aneloseyao ali yaliyaya ilalakisosi besiele bwaite.”

Natu lolokwalalelena

¹¹Yeisu ana walo kobwaibwaili yaiyonana iwalowen Palisiyao kolili iba, “Taubala yabo natunao tatao labui. ¹²Tomulimuliye iwalo tamana koina iba, ‘Tamagu, am wasawasa kuyakasa na yau gogo saugamo bwaite kuyeyama.’ Kabo tamali ana wasawasa iyakasali yoli labuine kaiweli. ¹³Nige sauga imamamalawe, kabo tomulimuliye ana wasawasa meuloina ikelegogon ikalaili yo ilau dedei kelamamalawe koina. Kabo ginauli bwagabwaga kolili ana wasawasa iyawenuwagili. ¹⁴Ana wasawasa meuloina iyemwawasili, kabo guliyam lalakina iyawatagili dedeinane koina yo nige ginauli yabo imiyamiya koina. ¹⁵Kabo gamene paisowa iloyai. Na yanuwa yabo kana taubala ilobai yo taubalane iyawasa ilau ana polo ali dedei mena igitekalatagili. ¹⁶Kabo gamene guliyam lalakina ilobai. Nuwanuwana lalakina tem polo kali bembem kwapina tupwana koina ikekan na tem diyana isese. Na nigele, nige tomo yabo kan iwowolena ikakan. ¹⁷Kabo nuwana imayale iba, ‘Kategu tamagu, ana topaisowa meuloili siya siyaele kan namwanamwali sikekakekan na kan tupwa ilalaki imiyamiya, na yau kabona guliyam kaiwena kani yaboita. ¹⁸Saugamo kani yatolo yapileyoi tamagu koina yo kani yawaloba, Tamagu, yalopwanoko Yaubada koina yo kowa koliwo. ¹⁹Nige yagu namwanamwa yabo imiyamiya na ukwawa-natu-wagau, kupeiyau yau besiele am topaisowa yabo.’ ²⁰Kabo itolo yo ilau tamana koina. Gamene iyaele ilalaoma kelamamalawe mena mwa tamana manna ilau igitai yo katena ikamkamna kabo isagena ilau, natuna isapwali yo inisoi. ²¹Gamene iwalo tamana koina iba, ‘Tamagu, yalopwanoko Yaubada koina yo kowa koliwo, nige yagu namwanamwa yabo imiyamiya na

ukwawa-natu-wagau.’ ²²Kabo tamana iwalo ana topaisowao kolili iba, ‘Mwayamwayau kwama namwanamwasosina malamalawena wakalai kwalawanama yo kwayalikwa. Yo nimana mena pasa kwapeili yo kaena kana suma kwapeili. ²³Na kwalau bulumakau natuna sinisinibuna wakalaiyama kwaunuyamate kabo takekan toyawa yo tayaliyaya. ²⁴Kaiwena natugu bwaite iboita na sauga bwaite yawasina ilobaiyoi, ilokwalalele na talobaiyoi.’ Kabo kan lalakina siginauli yo siyaliyaya.”

Yeisu ana guguye Palisiyao kolili tonaenaeli siya sinuwabui kaiweli

²⁵Yeisu ana walo kobwaibwaili yaiyonana ietulan iba, “Sauganane tobagubaguna ipileyoima iyawatagilima nume salina mena ibenalan dagugu yo talawauwau lalakina nume mena. ²⁶Kabo topaisowa yabo iyoganama yo koina ineli iba, ‘Tawae sipaipaisowaine?’ ²⁷Kainana iyamaisa iba, ‘Kamkava ipileyoima mwa tamamiu kan lalakina iginauli kaiwena kamkava lolokwalalelena ilobaiyako me ana namwanamwa.’ ²⁸Saugana tobagubagunane walone bwaite ibenalan kabo imunamunai yo isikote nige nuwanuwana ilusae numene kalona mena. Mwa tamana iyawatagili koina ikawanoi samasamalulu yakato ilau ilusae. ²⁹Na tamana kainana iyamaisa iwaloba, ‘Ugitai, bolime ibaibaiwasosi yapaisowa kaiwem yau besiele topaisowa panpanna, yo nige sauga yabo am loinane yalilikwaili. Na nige sauga yabo gouti natuna kuyeyeyama yo meyagu elieliyamwao kayaliyaya. ³⁰Na natum bwaite iya am wasawasa meuloina iyavenuwana sinesineo ganaganawalili kolili na saugana ipileyoima kuwalo bulumakau natuna sinisinibuna siunuyamate iya kaiwena.’ ³¹Tamana iwalo koina iwaloba, ‘Natugu, sauga meuloina kowa te yau tamiyamiya mwa ginauli meuloina koliyau kowa am gogo. ³²Na sauga bwaite kamkava inuwabuiko mwa ilonamwayagila takekan yo tayaliyaya. Kaiwena kamkava bwaite iboita na meyawasina, ilokwalalele na talobaiyoi.’ ”

Tanuwanuwatu namwanamwana na takatububu ala sauga yatala kaiwena
(*Madiu 11:12-13; 5:31-32; Malika 10:11-12*)

16 ¹Yeisu nuwanuwana ana tomuliyayao ikabiyakaiweli yanuwa yaulina kana wasawasa siyapaisowa na mesabana tem wasawasane imwawasi Yaubada iyoganli silusae simiyamiya ana nume miyamiya yaina koina. Mwa walo kobwaibwaili bwaite iwalowen kolili iba, “Taubala yabo iya towasawasa na togitekalatan ipei ana wasawasane igitegite-kalatan. Kabo sauga yabo tomo tupwaliyao silau taubalane koina ana wasa siwolena siwaloba, ‘Togitekalatanne am wasawasa isibasibayanae.’ ²Kabo taubalane togitekalatanne iyoganama yo iba, ‘Wasam siwalowen yabenalan gubesi? Yagu wasawasa isa kuyapaisowailiko yo isa simiyamiya kuleleli pepa mena yo kuyeyama koliyau, kaiwena kani nige kuyayamala togitekalatan yoi kaiwegu, kani ukwaisulu paisowane koina.’

³Mwa togitekalatanne iboma inuwanuwatu yo iba, ‘Tawae kani iyawatagili koliyau? Toweya kani yamiyaya? Kaiwena kikiunamo yagu taubala yagu kaba paisowane koina kani ikele-gabaegau. Genuwagu yaemala tokawakawanoi kisi yamwalimwaline yo nige yagu kaiwe na paisowa polopolowena yapaisowai besiele siya tokelikeli bwatano. ⁴O, kabo nuwagu imayale, yakatai tawae kani yaginauli. Kani toloyagane kali yagayaga yatom-yataluli na tem saugana yagu kaba paisowane yalogabaen siya toloyagane kani siyoganiyau yalusae yamiyamiya ali nume mena.’ ⁵Kabo siya analiyao kali yagayaga simiyamiya ana taubalane koina kaigeda kaigeda iyoganlima koina. Ineli bagubagunana koina iba, ‘Kam yaga kana lalaki isa yagu taubala koina?’ ⁶Kainana iyamaisa iwaloba, ‘Oo yagane olo olibe kali baibaiwa dalam andeledi.’ Kabo togitekalatan iwalo koina iba, ‘Ee kam yagayaga kana lalaki pepana bwaite, ukwalai kumiyasio mwayamwayau na andeledi kusoke-gabaen na kulele-lobiyen pipti.’ ⁷Kabo togitekalatan ineliyoi labuina koina iba, ‘Kowa kam yagayaga kana lalaki isa?’ Kainana iyamaisa iba, ‘Yagayagane kana lalaki witi kanna baikina andeledi.’ Mwa togitekalatan iwalo koina iwaloba, ‘Ee kam yagayaga kana lalaki pepana bwaite ukwalai na andeledi kusoke-gabaen na kulele-lobiyen eiti.’ Kabo toloyagaone iwalo silau. ⁸Kabo ana taubalane togitekalatanne ana paisowa wasana ibenalan yo iwalo koina iba, ‘Bwagana ukewali koliyau na iyamo yawasosimo kusonoga kaiwena toloyagaone kani siyoganiwo ali nume mena saugana tem yasikotanagiwo am paisowane koina.’ ” Yeisu ana walo kobwaibwaili iyemwawasi kabo iba, “Bwaite kobwaibwailine iyakenayagila yakato yanuwa yaulina tomoliyao ali bisinisi paisowana koina sisonogasosi kabo muli mena tomeliwo ali sonoga. ⁹Na yau yawalo kolimiu, yanuwa yaulina kana wasawasa kwasoiyagili tomo tobubutumao kolili na siyaliyaya kolimiu yo siyamala ami elieliyamwao mesabana tem wasawasane imwawasi Yaubada iyoganmiu kwalusae kwamiyamiya ana nume miyamiya yaina koina.

¹⁰Yaiya tem ginauli kikiuna koina iobiga tabe ginauli lalakili kolili iobiga. Na tem ginauli kikiuna koina imwakota tabe ginauli lalakina koina imwakota. ¹¹Besiele komiu, tem nige yanuwa yaulina kana wasawasa kwayayapaisowa namwanamwai kani Yaubada nige sowasowana wasawasa yawasosi iyeliwa wagigite-kalatagili. ¹²Yo tem kamikavao ali wasawasa nige kwayayapaisowa namwanamwai kani nige tabe Yaubada ami wasawasa iyeyeliwa. ¹³Nige sowasowana tomo kaigeda ipaisowa tautaubalao labui kolili. Kani yabo imulolo koina na yabo isikotanan. Nige sowana labuine kolili kupaisowa Yaubada yo wasawasa.”

¹⁴Boda Palisi siya tonuwa-mane, kabo saugana Yeisu ana edeedede meuloina kabona iwalowen sibenalan mwa ana walone simalumuwan.

¹⁵Kabo Yeisu iwalo kolili iba, “Tomo manli mena kwayakenayagimiu

yakato komiu todudulai na Yaubada katemiu ikatailiko. Na tawae tomo sigitai yo siwalo inamwanamwasosi, Yaubada manna mena ginauline ikawa-naenaeyan. ¹⁶Loinao yo palopita ali palopisai simiyamiya ilaoma kanasiga Yoni Toyababitaiso koina. Mulina mena tomo sibaibaiwa wasana namwanamwana Yaubada ana kaba loina kaiwena sibenabenalan kabo sitonan kaikaiwe na tem silusae. ¹⁷Mosese ana loina yabo kikiuuna kana soke-gabae ikololososi kabo muli mena bulibuli yo yanuwa yaulina ali tatagwaligwali. ¹⁸Tem tau wainena isikotanan yo sine uloina ikasolanan kani taune iganawali. Yo tem tau yabo ilaoma na sinene inainawasenane ikasolanan bwaimwa taune iya iganawali.”

Towasawasa yabo mekanakava Lasalo edeededeli

¹⁹“Towasawasa yabo sauga meuloina kwama kali koleya namwanamwasosili maisaliyao lalakili ilikwalikwali yo kaliyate kaigeda kaigeda kan namwanamwana ikankan. ²⁰⁻²¹Tobubutuma yabo esana Lasalo sauga meuloina sikalakalaiyama towasawasane ana nume gamwana manna mena sipeipei, iya nuwanuwana towasawasane ana kantele sigabagabaegili ikalaili kolili ikekakekan. Yona meuloina silobalibaliyan yo bwauwa silau koina kana baliyan sinamonamosili. ²²Imiyamiya kabo Lasalo iboita kabo aneloseyao sikalai silawan Abelamo salina mena yo mekanakava simiyamiya. Yo mulina mena towasawasane iboita kabo tomo yona sipei salai mena. ²³Kabo imiyamiya Edesi yo kamkamna lalakina ilobalobai. Isakaisae igitai Abelamo mekanakava Lasalo siyaele kelamamalawe mena. ²⁴Mwa iyoga iba, ‘Tamagu Abelamo, ukwate-kamkamna-yagau na Lasalo kuyawasa ilau nimana gibuna iyabuta waila mena na ilaoma memenagu mena ipei na memenagu iyatulu. Kaiwena yau yakamkamnasosi mayau bwaite kalona mena.’

²⁵Na Abelamo kainana iyamaisa iba, ‘Natugu, kunuwatu-kalatan tauna kona meyawasim koina yanuwa yaulina mena gogo namwanamwali ukalakalaili, na Lasalo iya gogo naenaeli ikalakalaili. Na sauga bwaite Lasalo iyaliyaya dedei bwaite koina yo kowa kamkamna lalakina kulobai. ²⁶Na ginauli yabo tabe, komiu yo kai luwaluwalila mena sowasowaga lalakina imiyamiya, nige sowasowamai kalopanaisiwa yo komiu tabe besiele nige sowasowamiu kwalopanaisima kolimai.’ ²⁷Towasawasane iwalolau Abelamo koina iba, ‘Tamagu, tem besielene yakawanoi koliwo Lasalo kuyawasa ilobi tamagu ana nume mena. ²⁸Kaiwena kaukavao yoli valigigi siyaele simiyamiya. Tem ilau na iyanuwapeili na sinuwabui tabu silalaoma kamkamnane yanuwane bwaite koina.’ ²⁹Abelamo kainana iyamaisa iwaloba, ‘Mosese ana walo yo palopitao ali walo siyaele Buki Tabu mena sowasowali sibenalan.’ ³⁰Na towasawasane iwalo Abelamo koina iba, ‘Tamagu Abelamo, bwaite nigele. Na tem tomo yabo besiele Lasalo itoloyoima boita mena na ilau iwalo kolili kani sinuwabui.’

³¹Abelamo iwalo koina iba, ‘Tem Mosese yo palopitao ali walo nige sibebenalan tabe besiele tem toboita yabo itoloyoima boita mena nige sowana nuwali ikoi na sinuwabui.’ ”

Naenaena kana nuwatu-pwaike walona

(Madiu 18:6-7,21-22; Malika 9:42)

17 ¹Yeisu iwalo ana tobenaliyao kolili iba, “Walo yawasosi, ginauliline siya tomo siwoya-pwanolili kani siyawatagili na yaiya tomo koina woyane iyawatagili kani maisana polopolowesosina ilobai Yaubada koina. ²Tem towoyane tomeli kikiuna iwoya-pwanoli kana maisa Yaubada koina kani ipolowesosi. Kaba gite yabo bwaite yawalowen. Tem tomo yabo veku polopolowena galogalona mena sipan yo sigabaen kalita mena igalomwasi iboita maisana tupwana ipolowe kaiwena yona iboita. Na towoyane maisana Yaubada koina ipolowesosi kaiwena Yaubada kani towoyane yaluyaluwana isibayanae. ³Mwa wagite-kalatagimiu kisi yabo kwawoya-pwanoli. Tem kamkava ilopwano kuwalo koina kuba, ‘Tabu ugiginauli besiele bwaite’ yo tem iwaloba ‘O, walo yawasosi tomala yalopwano,’ kabo ana lopwano kunuwatu-pwaike. ⁴Tabu am nuwatu-pwaike kamkava koina ilolopei. Tem kamkava ilopwano koliwo yo ikawanoi nuwatu-pwaike kaiwena ee kunuwatu-pwaike. Tem kaliyate kaigeda kalona mena iginauli besiele meseben kabo sauga kaigeda kaigeda ilaowa yo iba, ‘Yalopwano koliwo tem sowasowana kunuwatu-pwaikeiyau’ kabo sauga kaigeda kaigeda ana pwanoli kunuwatu-pwaike.”

Meli walona

⁵Apositoloyao siwalo Yeisu koina siwaloba, “Ama meli kuyalalakiyoi.” ⁶Kainali iyamaisa iba, “Tem ami meli kikitoitoina imiyamiya, bwagana ana kikiu besiele ketabu patuna, sowasowamiu ginauli kaba nuwapwanopwano kwapaisowaili. Kabo tem kwawalo mayau lalakina yabo koina kwawaloba, ‘Kuboma kutasulu yo kuboma kulau ukumaiwo kalita mena,’ kabo kani iginauli besiele ami walo.”

Kita Yaubada ana topaisowa ilonamwayagila tapaisowamo me ala nuwalobi

⁷“Tem yabo kolimiu me ana topaisowa panpanna na topaisowane ilau ipaisowa tano mena, o nuwana sipi igitekalatagili, saugana ipileyoima tano mena, kani nige kuwawalo ilaoma imimiyasio na ikekan baguna kabo muli mena kowa. ⁸Nigele. Kani kuwalo koina mayau ipei na kam iloliga isugu ikatububunan kabo kam ikalaiyama na ukekan yo kunuma. Imwawasi kabo muli mena iya ikekan yo inuma. ⁹Nige kana lonamwa yakato taubalane ikawa-toki ana topaisowane koina kaiwena topaisowane iya ipaisowamo besiele ana taubala ana walo. ¹⁰Na besiele

tabe bwaite komiu, saugana tem paisowa bwaite yaeyawa kolimiu kwaemwawasi woli, kabo kwaba, ‘Kai topaisowa bwagabwagamo nige ama namwanamwa kolimai imiyamiya, ama paisowa bwaite kuyeyama kolimai kapaisowamo.’ ”

Tolepelo kali baibaiwa sanaulu Yeisu iwoisili

¹¹ Saugana Yeisu ilalau Yelusalema kaiwena, Galili yo Sameliya luwaluwalili mena iyawatagili. ¹² Kikiunamo iyawatagili yanuwa yabo koina kabo tolepelo yoli sanaulu ilobaili. Sitolo tupwana kali mwayaga iyai, ¹³ kabo siyoga kainali lalakina mena siba, “Taubala Yeisu, ukwatekamkamna-yagimai.” ¹⁴ Saugana igitaili, mwa iwalolau kolili iba, “Kwalau topwaoli kolili yomiu kwayakenayagili.” Silaulau kamwasa mena kabo kali lepelu imwawasi. ¹⁵ Kalikava yabo saugana yona igitai inamwanamwa kabo ipileyoi ilotobatobali Yaubada koina kainana lalakina mena. ¹⁶ Ipileyoi ilau Yeisu koina italu-pwaopwaom kaekaena mena mwa ikawatoki koina. Na iyamo iya Sameliya tomona. ¹⁷ Yeisu iba, “Tomo yoli sanaulu (10) yawoisili, na yoli naen (9) toweya siyaele? ¹⁸ Iya nige Yudiya dedeina tomona na iya ibomamo ipileyoima na Yaubada itobalan.” ¹⁹ Kabo Yeisu iwalo tomone koina iba, “Kutolo yo kulau, am meli kaiwena kunamwanamwa.”

Yaubada ana kaba loina ana sauga laoma kaiwena (Madiu 24:23-28,37-41)

²⁰ Boda Palisi sineli Yeisu koina siba, “Sauga esana Yaubada ana kaba loina iyawatagili?” Kainali iyamaisa iwaloba, “Saugana tem Yaubada ana kaba loina iyawatagili, nige besiele yakato tomo manli mena kilakilalane sigitaili, ²¹ o tem siwaloba, ‘Kagitai iya bwaite’ o ‘iya bwaine,’ nigele, kaiwena Yaubada ana kaba loinane iyaele imiyamiya luwamiu mena.” ²² Kabo Yeisu iwalo ana tobenaliyao kolili iba, “Sauga ilalaoma nuwanuwamiu lalakina Tomo Natuna ana kaliyate yabo wagitai na iyamo kani nige wagigitai. ²³ Tomo kani siwalo kolimiu siwaloba, ‘Wagitai iya bwaine’ o tem ‘iya bwaite’ na tabu kwamumuliya kolili. ²⁴ Kaiwena Tomo Natuna ana kaliyate kana kilakilala besiele pigabu tem ipigabu luwaluwali bwagabwaga mena na mayalena mena dedei meuloina imayale kani tomo meuloili sigitai. ²⁵ Na baguna Tomo Natuna kani kamkamna lalakina ilobai, yo tabe yaso bwaite kani sisikotanan. ²⁶ Besiele beyabeyana Nowa ana sauga koina Tomo Natuna ana sauga besiele. Kani tomo iyakate-yapitalili. ²⁷ Sauganane tomo sikekakekan yo sinumanuma sikasokasole kanasiga kaliyatenane koina Nowa ilau ilusae waga kalona mena kabo yalubwasi ididi yo tomo meuloili siboitaoli. ²⁸ Na mumuga kaigedana besiele tabe Lota ana sauga koina tomo sikekakekan sinumanuma gogo sigimwagimwala-yagili, sikumakuma yo sinumenumu-

kabi. ²⁹Na kaliyatenane koina Lota Sodoma iyabubu-gabaen kabo Yaubada veku salepa wedowedolina isuwe-lobiyenama bulibuli mena italu besiele galewa yo tomo meuloili igabuli siboitaoli. ³⁰Na kani bwaite besiele kaliyatene koina Tomo Natuna tomo sikilala. ³¹Kaliyatene koina tem tomo yabo iyaele ana nume kewana mena yo ana gogo iyaele nume kalona mena, tabu ikakaisulu ilulusae ana gogone ikakalaili kaiwena nige sauga imiyamiya. Besiele tem tomo yabo iyaele ipaipaisowa tano mena tabu ipipileyo ginauli yabo kaiwena. ³²Kwanuwatu-kalatan Lota wainena tawae iyawatagili koina. ³³Yaiya tem itonan yawasina ileboi kani igabaen yo yaiya tem yawasina igabaen kani yawasina ileboi. ³⁴Yawalo kolimiu, boniyainane koina tomo labui kaba keno kaigeda koina sikenokeno, yabo kani sikalai na yabo imiyamiya. ³⁵Besiele tabe sinesineo labui sipaisowa toyawa witi kanna sitamtam, yabo kani sikalai na yabo imiyamiya. ³⁶Tatao labui sipaipaisowa tano mena besiele, yabo kani sikalai na yabo imiyamiya.” ³⁷Saugana tobenaliyao walone bwaite sibenalan, mwa sineli Yeisu koina siba, “Guyau, toisabo dedei koina kani ginauli bwaite kuwalowegili siyawatagili?” Kainali iyamaisa iba, “Tem wagitai aoao bodali sitowa niu liguli kolili sivalavalam ee wakatai bowa kana kilakilala iyaele yauli mena imiyamiya.”

Takawanoi samasamalulu tabu yola ikwakwatakwata

18 ¹Kabo Yeisu walo kobwaibwaili yabo iedeede-yani ana tobenaliyao kolili na tem iyakenayagili yakato sauga meuloina sikawakawanoi na tabu silolopei. ²Iba, “Yanuwa yabo koina toyatala yabo imiyamiya iya nige Yaubada iyayakasisiyan yo nige tomo kaiweli inuwanuwatu. ³Na kwabukwabuli yabo imiyamiya tabe bwaine yanuwane koina ilaolaoma toyatalane koina yo iwalowalo, ‘Kusaguiyau yo kagu tokalomagigili kuyatalayan ana pwanoli kolyau kaiwena.’ ⁴Sauga imamalawe toyatalane isikote, genuwana isagui. Muli mena kabo ibomayoi iba, ‘Bwagana nige Yaubada yayakasisiyan yo nige yanuwanuwatu tomo kaiweli, ⁵na kaiwena kwabukwabuline iyapoloweyau kani yasagui yo ana yatala yaginauli. Tem nigele, kani isamasamalulu ilaolaoma kabo kani yogu ikwatakwata-yani.’” ⁶Yeisu ana walo kobwaibwaili iyemwawasi kabo iba, “Wagitai toyatala naenaenane ana waloyameli sinene koina. Kabo ala toyatala dudulaina ana waloyameli kolila sowasowana tameliyan. ⁷Yaubada iya bulibuli kana toyatala ana lolina idudulaisosi kabo muli mena yanuwa yaulina kana toyatala ali lolina. Mwa koina takatai yawasosi Yaubada ana gitesipwa tomonliyao siya kaliyate yo boniyai sivalavalam koina sagu kaiwena kani isaguili. Nige sowana ali kawanoi ipepei-yavivila na isanasana besiele yanuwa yaulina kana toyatala mumugali. ⁸Yawalo kolimiu Yaubada kani mwayamwayau ana tomoyao isaguili. Na saugana Tomo Natuna

ipileyoima, kani isa tomo siya simiyamiya yanuwa yaulina mena sitolo kaiwe me ali meli ilobaili?"

Palisi yo takesi kana totano ali kawanoi

⁹Tomo tupwaliyao sibomayoi siwaloseyagili yo kalikavao meuloili tabe sigite-lobiyegili. Kabo Yeisu iwalo-kobwaibwaili-yagili tonuwasaesaene kaiweli iba, ¹⁰"Sauga yabo tomo labui silau Nume Tabu koina na sikawanoi. Yabo Palisi yo yabo takesi kana totano. ¹¹Palisi ilusae itolo mwa ibomayoi kaiwena ikawanoi iba, 'Yaubada, yakawatoki koliwo yau nige besiele tomo tupwaliyao kaiwena siya tokewali, siya mumugali inae yo siya siganaganawali, yo yau nige besiele takesi kana totano bwaite. ¹²Wiki kaigeda kalona mena kaliyate labui tapwalolo kaiwena guliyam yakalakisiyeyan. Wiki kaigeda kaigeda yaginauli, mumugagu besiele. Yo ginauli meuloina yalobai kabo yayakasali gwau sanaulu, na gwau kaigeda yamulolowan koliwo.' ¹³Palisi ana walo iyemwawasi kabo takesi kana totano ilusae na itolo suwala gamwa mena. Nige isasakaisae bulibuli mena kaiwena me ana mwalimwaline yo gamwagamwalina mena ikoikoi iba, 'Yaubada yau tonaenaena, ukwate-kamkamna-yagau.' ¹⁴Yeisu ana walo kobwaibwaili iyemwawasi kabo iba, "Yawalo kolimiu, saugana tomone ipileyoi ana nume mena, iya idudulai Yaubada manna mena na Palisi iya nigele. Kaiwena tomo meuloili siya sibomayoi sipei-seyagili Yaubada ipei-yataluli yo siya sibomayoi sipei-yataluli Yaubada kani ipei-seyagili."

Yeisu melumeluwo kikiuli iwalo-muloloili

(Madiu 19:13-15; Malika 10:13-16)

¹⁵Tomo tupwaliyao melumeluwo kikiuli sikalailima Yeisu koina na tem nimana ipeili pwatali mena. Tobenaliyao sigitaili kabo ali paisowane kaiwena siyokoiyagili. ¹⁶Na Yeisu melumeluwone iyoganli silaoma koina yo iba, "Melumeluwo kwatalamwagili silaoma koliyau, tabu kwanunuwaili kaiwena melumeluwo besiele bwaite Yaubada ana kaba lolina ilonamwayagili yawasosi. ¹⁷Yawalo yawasosi kolimiu, tem tomo yabo Yaubada ana kaba lolina nige iyayaliyaya-yani yo nige ikakalai besiele melumeluwo kikiuli ali kalai, iya kani nige ilulusae koina."

Towasawasa yabo ana neli Yeisu koina

(Madiu 19:16-30; Malika 10:17-31)

¹⁸Toloina yabo ineli Yeisu koina iba, "Toyakayakatai namwanamwana, tawae yaginauli na yawasi miyamiya yaina yalobai?" ¹⁹Kabo Yeisu iwalolau koina iba, "Gubesi, ukwatai tawae kuwalowen saugana ukawa-namwanamwa-yagau? Nige tonamwanamwa yabo imiyamiya, Yaubadamo iboma iya tonamwanamwa. ²⁰Na ukwatai bwaite loinane iba,

Tabu ganawali, tabu unuyamate, tabu kewali, tabu kamkava kuyakewa bwagabwagai, tamam yo sinam kuyakasisiyagili.” ²¹Towasawasane iba, “Yagu sauga melumelu koina kanasiga sauga kabona loina bwaite meuloili yaobigaili.” ²²Yeisu walone ibenalan kabo iwalolau koina iba, “Ginauli kaigeda koina kudeva. Kulau am wasawasa meuloili ugimwala-yagili maneliyao kuwolegili tobubutuma kolili kabo kani am wasawasa kulobai bulibuli mena. Kabo muli mena kulaoma kumuliya koliyau.” ²³Saugana tomone walone bwaite ibenalan kabo nuwana inae kaiwena iya iwasawasasosi. ²⁴⁻²⁵Yeisu tomone imankulakulai kabo iba, “Towasawasao ali lusae Yaubada ana kaba loina koina ikololososi kabo muli mena kameli sinalom gulana mena ana lusola.”

²⁶Siya ana walo sibenalan sineli siba, “Na kabo yaiya sowasowana lebo ilobai?” ²⁷Yeisu kainali iyamaisa iba, “Ginauli tawae tomo nige sowasowali sipaisowai Yaubada iya sowasowana ginauline ipaisowai. Yaubada ibomamo iloina yaiya ilusae bulibuli mena yo yaiya nigele.” ²⁸Kabo Pita iwalo koina iba, “Na gubesi kai? Ama gogo meuloina kalogabaegili na kalaoma kamuliya koliwo.” ²⁹Yeisu iwalo kolili iwaloba, “Walo yawasosi yawalo kolimiu, yaiya tem ana yanuwa, tem wainena, tem kanakavao, tem sinana yo tamana o tem natunao ilogabaegili Yaubada ana kaba loina kaiwena, ³⁰kani sauga bwaite koina maisana lalakisosina yo sauga muli mena yawasina miyamiya yaina ilobai.”

Yeisu iedededeyoi ana tobenaliyao kolili ana boita kaiwena

(Madiu 20:17-19; Malika 10:32-34)

³¹Yeisu tobenaliyao yoli tuwelo iyoga-suwalagili yo iwalolau kolili iba, “Iyaele talalau Yelusalema kaiwena kabo ginauli meuloina siya palopitao sileleleliwa Tomo Natuna kaiwena kani iyamala yawasosi. ³²Kani siwolena siya nige Yudiya^l kolili yo sitalawasiyan, sikawa-naenaeyan, sikaikaisoi, sisapi-gwalagwalai yo siunuyamate, ³³iboita yo kaliyate yaiyonana koina kani itoloyoi boita mena.” ³⁴Tobenaliyao Yeisu ana walo nige nuwali imamayaleyan, ana walo kana nuwa-mayale iwadam kolili kabo nige sikakatai tawae walona iwalowalo.

Tomangibugibu yabo ana meli Yeisu koina mwa woisi ilobai

(Madiu 20:29-34; Malika 10:46-52)

³⁵Yeisu kikiunamo iyawatagili yanuwa Yeliko koina kabo tomangibugibu yabo silobai. Iya imiyasio kamwasa dedeina mena yo ikawakawanoi tomo kolili. ³⁶Saugana ibenalan boda silologabaen, kabo ineli tomo kolili iba, “Tawae signaginuline?” ³⁷Kainana siyamaisa siwaloba, “Yeisu game Nasaleta ilalau.” ³⁸Kabo iyoga iba, “Yeisu, kowa

Deibida tubuna, ukwate-kamkamna-yagau.”^m ³⁹ Tomo siya sibagubaguna siyokoiyan yo siwalo koina yakato imwanou, na iyoga samasamalulu yoi iba, “Deibida tubuna, ukwate-kamkamna-yagau.” ⁴⁰ Yesu ilotolo mwa iwalo tomo kolili tomangibugibune sikalaiyama koina. Saugana ilaoma Yesu koina mwa Yesu ineli koina iba, ⁴¹ “Tawae nuwanuwam yapaisowai kaiwem?” Kainana iyamaisa iba, “Guyau, nuwanuwagu mangu silala.” ⁴² Yesu iwalo koina iba, “Am meli kaiwena manim silala, kunamwanamwa.” ⁴³ Sauganane manna sinamwanamwa kabo Yesu koina imuliya yo Yaubada itobatobalan. Tomo meuloili ginauline sigitai kabo siya tabe sitobatobali Yaubada koina.

Tomo lolokwalalelena Sakiusa ana meli Yesu koina mwa lebo ilobai

19 ¹ Kabo Yesu Yeliko koina ilusae mwa yanuwane kalona mena ilaulau. ² Na tomo yabo iyaele esana Sakiusa iya takesi kana totano ali tobaguna yabo, yo iya towasawasa. ³ Nuwanuwana lalakina tem Yesu igitai na nige sowasowana kaiwena saliyana ikubwa yo boda ilalaki. ⁴ Kabo isagena baguna boda luwali mena ilau mayau esana sikamole ivinaei kaiwena Yesu ana laomane koina tem igitai. ⁵ Saugana Yesu ilaoma iyawatagili dedeinane koina kabo isakaisae yo iwalo koina iba, “Sakiusa, mwayamwayau ukwaisuluma, kaiwena nuwanuwagu sauga bwaite koina am nume mena yamiyamiya.” ⁶ Kabo saugana Sakiusa isaluluma mayaune koina me ana yaliyaya Yesu iyogan silau ana nume mena. ⁷ Tomo meuloili sigitai kabo sietaetalapili Yesu kaiwena siba, “Gubesi mwa Yesu ilusae tonaenaenane ana nume mena.” ⁸ Na numene kalona mena Sakiusa itolo yo iwalolau Yesu koina iba, “Guyau, kani yagu wasawasa yayakasa gwau labui kabo gwau yabo kani yaolena tobubutumao kolili. Tem tomo yabo yamwakotayanako yo ana gogo yakewaliyako, kani me esopali yayamaisa-yapileyoi.” ⁹ Kabo Yesu iwaloba, “Kabona Yaubada nume bwaite kana tomiyayao ileboili, kaiwena tomone bwaite Sakiusa ana meli ipei Yaubada koina kabo sowasowana tawalo yakato iya tabe Abelamo tubuna yabo. ¹⁰ Kaiwena Tomo Natuna ilaoma lolokwalaleleli iloyaili yo ileboili besiele tomone bwaite.”

Tapaisowa kaikaiwe Yesu ana pileyoima sauga yatala kaiwena
(*Madiu 25:14-30*)

¹¹ Tomo siya siyaele Yesu ana edeedede sibenabenalan mwa walo kobwaibwaili yabo ieedeedeyan kolili kaiwena tomo ali nuwatu yakato kikiunamo Yesu ilusae Yelusalema na Yaubada ana kaba lolina iyatubu. Yelusalema nige imamamalawe Yeliko koina. ¹² Iba, “Tomo lalakina

m 18:38 Saugana tomangibugibune walone bwaite iwalowen Yesu koina, Yesu ikatai yakato tomangibugibune me ana meli ikilala iya Tolebolebo.

yabo ilalau yanuwa kelamamalawe koina na tem kana pwaopwaom wasawasana siwolena na ipileyoimayoi iboma ana yanuwa mena iloina. ¹³Ana topaisowao yoli sanaulu iyoganlima, mwa yoli sanaulune mane siliba andeledi kaigeda kaigeda iwolegili kolili yo iwalo kolili iba, 'Mane bwaite kwayapaisowaili kanasiga yapileyoima.' Imwawasi kabo ilau. ¹⁴Na ana yanuwa tomonliyao sikalomagigilan kabo tomo tosagenawasa siyawasali silau yanuwane ilalaune koina mwa siba, 'Nige nuwanuwamai tomo lalakinane bwaite iyamala ama kin.' Na walone bwaite nige sibebenalan."

¹⁵"Na iyamo tomo lalakinane sipei iyamala kin kabo ipileyoima iboma ana yanuwa mena na iloina. Saugana ipileyoima, kabo iba, 'Topaisowa siya beyabeyana mane yaolegili kolili kuyoganli silaoma kolyau nuwanuwagu yakatai mane gubesi ali yapayapaisowaili, nuwana kana etulan isa tabe silobailiko.' ¹⁶Topaisowa bagubagunana ilaoma iba, 'Taubala, beyabeyana mane siliba andeledi kaigeda kuyeyama, mwa yayapaisowa mwa kana etulan andeledi kaigeda tabe yalobai.' ¹⁷Kainana iyamaisa iba, 'Kowa topaisowa namwanamwana am paisowa idudulai kaiwena bwagana ginauli bwaite nige ginauli lalakina na iyamo ugitekalatan namwanamwai, mwa kani yapeiwo yanuwa kali baibaiwa sanaulu kuloinayagili.' ¹⁸Topaisowa labuina ilaoma koina iba, 'Taubala, beyabeyana mane siliba andeledi kaigeda kuyeyama mwa bwaite yayapaisowa kana etulan pipti yalobai.' ¹⁹Tomo lalakinane iwalo koina iba, 'Inamwanamwa, kani bwaite maisam yaeyawa yapeiwo yanuwa kali baibaiwa paibi kuloinayagili.' ²⁰Yo topaisowa yaboyoi ilaoma koina iba, 'Taubala, beyabeyana siliba andeledi kaigeda kuyeyama ee iyaele bwaite, kaleko tupwatupwana kikiuna yakalai mwa yasuma koina yawadam kisi ikwalalele. ²¹Kowa tomo kolokololona kaiwena am wasawasa ukwalakalai tomo uloili ali paisowa koina. Siya sipelipeli yo sikelikeli na kowa nonowanamo ukwalakalai na kupepei am lakawa mena. Kabo yamatausagiwo mwa manene nige yayayapaisowa.'

²²Tomo lalakinane iwalolau koina iwaloba, 'Kowa topaisowa naenaena, na kuboma am walo ipileyoi koliwo yo iletaiwo. Ukwataiyako yau tomo kolokololona yo yagu wasawasa yakalakalai tomo uloili ali paisowa koina. ²³Na tawae kaiwena nige kulalau yagu mane kupepei benki koina na siyapaisowa? Tem uginauli besiele kani kana etulan yalobai. Na nigele, nige kupaipaisowai.' ²⁴Kabo iwalo siya sitotolo salina mena kolili iba, 'Manene wakele-gabaen koina yo kwaolena topaisowa bagubagunanane koina iya siliba tu andeledine koina.' ²⁵Na siwalo koina siba, 'Na Taubala, iya siliba andeledi ikalaiyako.' ²⁶Kabo tomone lalakinane kainali iyamaisa iba, 'Yawalo kolimiu, yaiya ipagan koina, kani Yaubada ietulan. Na yaiya nige ipapagan koina bwagana kikiuna imiyamiya koina Yaubada kani ikele-gabaen mowoi.' ²⁷Na siya

n 19:26 Nuwana iwalowalo meli kaiwena.

sikalomagigili kolyau yo nige nuwanuwali yaemala ali kin, kwalau wakalaili silaoma kolyau, kabo wakoyamateli mangu mena.’ ”

Yeisu ana lusae Yelusalema kana koleya besiele kin yabo ana lusae
(*Madiu 21:1-11; Malika 11:1-11; Yoni 12:12-19*)

²⁸Yeisu ana walo iyemwawasi kabo ilalauyoi yakato ilau Yelusalema.
²⁹Yeisu me ana tobenaliyao silokelakubwamako kalo kikiuli labui kolili bwaimwa Bedipegi yo Bedani koya Olibe salina mena kabo tobenali labui iyawasa-bagunayagili. ³⁰Iwalo yoli labuine kolili iba, “Kwalau kalone koina na manimiu mena ase yabo kani wagitai bwaimwa sipan-kalatan. Asene wauwau-bona nige yabo tomo imwamwalisae-tonan. Kwalivasi yo kwayoganama. ³¹Tem tomo yabo iwalo kolimiu, “Tawae kaiwena asene kwalivalivasi?’, kabo kainana kwayamaisa bwaite besiele kwaba, Guyau nuwanuwana.” ³²Tobenali labuiwa siya iyawasaliwa silau yo silobai besiele Yeisu ana walo kolili. ³³Saugana tobenaline asene silivalivasi ase tanuwagaliyao siwalo kolili siba, “Tawae kaiwena asene kwalivalivasi?” ³⁴Kabo tobenaliwone kainali siyamaisa siba, “Guyau nuwanuwana.” ³⁵Asene sikalaiyama Yeisu koina, ali kaleko siyeseli pwatana mena kabo Yeisu sisagui sikele-mwaliseyan asene koina. ³⁶Ase mena ilaulau yo tomo tupwaliyao kali kwama siyeseli kamwasa mena. ³⁷Saugana iyawatagilima koya Olibe salina mena kabo tomuliyayao siya boda lalakina siyatubu Yaubada sitobalan kainali lalakina mena kaiwena ginauli kaba nuwapwanopwano sibaibaiwa sigitailiko. ³⁸Siba, “Osana. Yaubada iwalo-muloloi kinne iya ilaoma Guyau esana mena. Osana. Daumwali yo wasawasa bulibuli mena.” ³⁹Palisi tupwaliyao siyaele bodane luwali mena nige siyayaliyaya tomuliyayao ali walo-tobali kaiweli kabo siwalolau Yeisu koina siwaloba, “Toyakayakatai, am tomuliyayao kuwalo simwanou.” ⁴⁰Yeisu kainali iyamaisa iba, “Na yawalo kolimiu, tem simiya-mwanou kani vekune meuloili siyoga.”

Yeisu ana palopisai Yelusalema kaiwena

⁴¹Yeisu Yelusalema ilokela-kubwai-yamako mwa saugana manna igabaen ilau igitai kabo me ana valam tawae kani iyawatagili Yelusalema tomiyayao kaiweli, ⁴²iba, “Tem komiu kaliyate kabona wakatai tem tawae waginaulti yakato daumwali kwalobai inamwanamwa, na iyamo nige sowasowamiu wakatai kaiwena iwadam kolimiu. ⁴³Na sauga ilalaoma kani kami tokalomagigiliwo silaoma sikaleya kolimiu, kabo simiya-takikilagimiu kani ami kaba lusae yo ami kaba yawatagili meuloina simiya-kausili. ⁴⁴Ami yanuwa kani sikele-gwaligwali yo sisibayanaeli, nige veku tupwa yabo imiyamiya dedeine koina yo kana tomiyayao siunuyamateli. Ginaulti bwaite siya kani siyawatagili kaiwena Yaubada ilaoma nuwanuwana ileboimiu, na iyamo nige wakikilala.”

**Yudiya tautaubalao yo topwaoli lalakili ali mane kana
kamwasa Yesu isibayanae**

(Madiu 21:12-17; Malika 11:15-19; Yoni 2:13-22)

⁴⁵Yesu ilusae Nume Tabu kalona mena yo togimwala kalona mena iyatubu itawoili siyawatagili. ⁴⁶Iwalolau kolili iba, “Buki Tabu mena Yaubada ana walo silele iba, ‘Yagu nume esana kani sipei kaba kawanoi.’ Na komiu kwayapaisowa besiele tokewali ali gula kaba lowadam.” ⁴⁷Kaliyate kaigeda kaigeda Yesu iyakayakatai Nume Tabu mena. Topwaoli lalakili yo lolina kana toyakayakataiwo yo Yudiya tautaubalao simunamunai lalakina yo nuwanuwali siunui, ⁴⁸na nige sowasowana ginauli yabo siginauli koina, kaiwena tomo meuloili nuwali iyai ana yakayakatai kaiwena.

**Yudiya toloinao sitonan tem Yesu siyakewai ana edeedede koina na Yesu
isonoga-gabaegili**

(Madiu 21:23-27; Malika 11:27-33)

20 ¹Saugana Yesu tomo iyakayakataili Nume Tabu mena yo tabe wasa namwanamwana iguguguguyeyan, kabo kaliyate yabo koina Yudiya toloinao siya topwaoli lalakili yo lolina kana toyakayakataiwo yo tautaubalao silaoma koina sabi yokoiyanna, ²siwaloba, “Yaiya ana lolina mena kulaoma na togimwala kutawoili siyawatagili Nume Tabu mena? Yaiya ana lolina mena kupaisowai besiele?” ³Yesu ikataiyako yakato sitonatonan na siyakewai ana edeedede koina kabo kainali iyamaisa iba, “Baguna bwaite yagu neli kaigeda kani yaeyawa kolimiu. ⁴Kita takataiyako Yoni Toyababitaisto tomo iyababitaistoli. Yagu neline bwaite besiele. Gubesi, yaiya ana lolina koina Yoni Toyababitaisto ipaipaisowane, Yaubada ana lolina koina o nuwana tomo ali lolina kolili?” ⁵Toloinaone Yesu ana neli sibernalan kabo siedeedeede sibomamo kolili siba, “Tem tawaloba, ‘Yaubada ana lolina koina’ kani Yesu ineliyagilayoi kani iba, ‘Na tawae kaiwena mwa nige Yoni kwamemeliyan?’ Tem neline iwalowen kolila kani tamwalimwaline lalakina boda bwaitete manli mena kaiwena siya sikataiyako yakato Yoni tasikotanan. ⁶O tem tawaloba, ‘Tomo ali lolina kolili’ kani boda bwaitete silovekuila kaiwena ali nuwatu yakato Yoni iya palopita yabo yo ipaisowai besiele Yaubada ana lolina koina.” ⁷Mwa koina siba, “Nige kakakatai.” ⁸Kabo Yesu iba, “Tem nige sowasowamiu yagu neline kwayamaisa, yau besiele kani nige yawawalowen yaiya ana lolina koina ginauliline bwaite yapaisowai.”

Walo kobwaibwaili togitekalatan naenaeli kaiweli

(Madiu 21:33-46; Malika 12:1-12)

⁹Muli mena Yesu walo kobwaibwaili bwaite iwalowen Yudiya toloinao yo tabe boda meuloili kolili iwaloba, “Taubala yabo ana tano

ikumai wain bwagabwagamo. Kabo iwolegili tomo tupwaliyao kolili na siyapaisowa na wain maisana siwolena koina. Na iya ilau ilokeikeile dedei yabo koina sauga imamamalawe kaiwena. ¹⁰Na kelikeli kana sauga koina taubalane iya imiyamiya dedei yabo mena na ana topaisowa yabo iyawasa yakato ilau wain uwena maisana tupwana tano togitekalatanwo kolili ikalai ilawan iwolena koina. Na iyamo tano togitekalatanne topaisowane sikabikalatan yo sisapi mwa siyawasa-yapileyoi menimana. ¹¹Kabo taubalawa ana topaisowa labuina iyawasayoi kolili kabo kana kaleko silolo yo siunu-gwalagwalai mwa siyawasa-yapileyoi menimana. ¹²Yo tabe yayionana iyawasayoi kolili yo topaisowane siunui kelepa mena yo mekwaskwasinena sitawoi ipileyoi. ¹³Kabo taubalane iwaloba, ‘Kani tawae yaginauli? Natugu tauna yamulolo lalakina kani yayawasa, nuwana iya bwaite natugu kani siyakasisiyan.’ ¹⁴Na saugana togitekalatan taubalane natunane sigitai sibomayoi siedeede kolili siba, ‘Iya tano tanuwagana natu yawasosina. Talau taunuyamate na kita tanone takalai ala tano.’ ¹⁵Mwa sikabikalatan yo sigabae-yawatagilan ganamuli mena na siunuyamate.” Yo Yesu ana edeede iyemwawasi yo iwalo kolili iwaloba, “Tawae kani taubalane ipaisowai? ¹⁶Walo yawasosi, taubalane kani ilaoma togitekalatanne iunuyamateli yo tanone kani iwolena togitekalatan uloili kolili.” Saugana tomo walo bwaite sibenalan siba, “Tabu Yaubada iginauli besiele.”

¹⁷Yo Yesu imankulakulaili yo iba, “Buki Tabu ana walo bwaite, ‘Baguna vekune tokabi nume sisikotanan na sauga bwaite Yaubada iyatoloyoi iyamala veku kaikaiwena yo veku meuloili iloinayagili.’ ¹⁸Tem yayia ibeku veku bwaite pwatana mena kani ikogaogaoli. Na tem veku bwaite ibeku tomo yabo pwatana mena kani ikomutumutu.” ¹⁹Saugana topwaoli lalakili yo loina kana toyakayakataiwo walo kobwaibwailine bwaite sibenalani, sikatai yakato siya kaiweli mwa iwalowalo, kobwaibwailine tano togitekalatan bwaimwa siya. Simunamunai kabo sauganane koina nuwanuwali Yesu sikabi-kalatan na iyamo boda simatausagili kaiwena boda bwaite meuloili ali nuwatu yakato Yesu iya palopita yabo.

Yudiya toloinao sitonatonan tem Yesu siyakewai ana edeede koina takesi kaiwena na iyamo isonoga-gabaegili
(*Madiu 22:15-22; Malika 12:13-17*)

²⁰Toloinaone Yesu sigitagitai kabo tomo tupwaliyao siyawasali koina na sineli mwakota mena gubesina Yesu kaba yakewaina yabo siginauli na siwalo-masalan Pailato koina kaiwena nuwanuwali Yesu siyatlayan. ²¹Kabo tomone silau Yesu koina sitobali-mwakomwakota siba, “Toyakayakatai, kakatai yakato sauga meuloina kuwalo yawasosi yo am yakayakatai Yaubada ana kamwasa kaiwena idudulai. Yo tabe nige tomo yabo kumamatausan, bwagana tosonosonga o nuwana towasawasa

na iyamo nige uogolulau kolili. ²²Gubesi, sowasowana Sisa kaiwena takesi tapei o nigele?”^o ²³Yeisu ikataiyako yakato siya nuwanuwali Sisa kana kawa-naenae sibenalan na ana walone siwalo-masalan toloinao kolili na tem siyakewai kabo iba, ²⁴“Mane siliba wakalaiyama kwayakenayagau.” Mwa sikalaiyama yo siyakenayan kabo ineliyagili iba, “Yaiya makamakayauna yo tabe yaiya esana silele manene koina?” Siwalolau koina siba, “Sisa.” ²⁵Yo Yeisu iwalo kolili iba, “Ginauline siya Sisa ana gogo kwaolena Sisa koina na ginauline siya Yaubada ana gogo kwaolena Yaubada koina.” ²⁶Saugana ana walo sibenalan kateli sipitali, nige sowasowali ana lopwano silobai tomo manli mena kabo simwanou.

Sadusi Yeisu sineliyan toboita ali toloyoi kaiwena

(*Madiu 22:23-33; Malika 12:18-27*)

²⁷Taba Sadusi tupwaliyao silaoma Yeisu koina. Na Sadusi ali nuwatu yakato nige toloyoi yaboyoi, ²⁸mwa Yeisu sineliyani siba, “Toyakayakatai, Mosese iwalo tem tomo yabo ikasole nige natunao na iboita kani kanakava yawasosi ilaoma yo kanakavane kwabukwabulina ikasolanana na tem natunao ipagan siya melumeluwone siyamala kanakavane boiboitanane iya natunao. ²⁹Na bwaite kaba gite yabo. Tomo yabo mekanakavao yoli seben, tobagubaguna ikasole nige natunao na iboita, ³⁰⁻³¹kabo kwabukwabulina kanakava ikasolanana. Besiele kaigedana iyawatagili kanakava labuina koina besiele yaiyonana koina yo besiele meuloiline kolili paganne silobai. ³²Ana kaba mwawasi sinewa iboita. ³³Tem yawasosi toboita kani sitoloyoi, ali toloyoine koina yoli seben luwali mena yaiya iya wainena yawasosi, kaiwena meuloiliwa sikasolanana?”

³⁴Yeisu kainali iyamaisa iwaloba, “Sauga bwaite koina tomo sikasole, ³⁵na siya Yaubada ikawa-namwanamwa-yagili yo sitoloyoi nige kasoleyoi, ³⁶kaiwena nige sowana siboitayoi. Sitoyatoyawa aneloseyao kolili yo Yaubada natunao kaiwena sitoloyoiko. ³⁷Mosese iyakenayagila yakato toloyoi ipagan kaiwena mayau kalapulupululuna edeededena koina Mosese iwalo Yeoba koina iba, ‘Kowa Abelamo, Aisake yo Yakobo ali Yaubada.’ Bwagana siboitako yoli yaiyonane siyaele bulibuli mena meyawasili. ³⁸Mwa koina Yaubada nige tomo boiboitali ali Yaubada, siya tomo meyawasili ali Yaubada.” ³⁹Kabo lina kana toyakayakatai tupwaliyao siya toloyoi walona sikawa-namwanamwayan siwaloba, “Toyakayakatai am walo idudulai”. ⁴⁰Kabo Sadusiyao yo tabe toloinao meuloili nige nuwanuwali neli yaboyoi sineliyan kisi simwalimwaline.

o 20:22 Na Sisa iya Loma tomona yo dedei meuloili iloiloineyagili na takesi polopolowena ipei tomo meuloili kolili na tem Sisa kamwasa kaba lokeikeile sibaibaiwa ipaisowaili yo tabe ana tokaleyayao sibaibaiwa iyamaisali. Na tomo Yudiya nige siyayaliyaya takesine kaiweli.

Yudiya toloinao ali katai Mesaiya kaiwena nige idududulai
(*Madiu 22:41-46; Malika 12:35-37*)

⁴¹Yeisu iwalolau bodane sitotolo salina mena kolili iwaloba, “Gubesi na Yudiya toloinao siwalo yakato Mesaiya iya besiele tomo molosi na naga iya kani ilaomaya Deibida kana mumuga kalona mena? ⁴²Na Deibida ana nuwatu nige besiele kaiwena ana Same koina iwaloba, ‘Yeoba Yaubada iwalo yagu Guyau koina, ulaulagu mena kumiyasio, ⁴³kanasiga kam tokaleyayao yapeili kaekaem yaulina mena.’ ⁴⁴Tem toloinao ali nuwatu idudulai Mesaiya kaiwena kani Deibida Mesaiya ikawa-tubu-wan na iyamo nigele. Ikawa-Guyau-wan besiele talobai ana Same Buki Tabu mena.”

Yeisu loina kana toyakayakataiwo ikawa-naenae-yagili
(*Madiu 23:1-36; Malika 12:38-40*)

⁴⁵Saugana tomo meuloili ana yakayakatai sibenabenalan Yeisu iwalo ana tomuliyayao kolili iba, ⁴⁶“Wagite-kalatagimiu loina kana toyakayakataiwo kaiweli. Kaiwena gagasa mena silaoma kwama malamalawena siluwuili silolokeikeile kaba gimwala kolili na mesabana tomo sigitaile na sikawatoki kolili. Yo yaboyoi nuwanuwali kaba miya namwanamwali nume tapwalolo kolili yo besiele soi kali sauga koina nuwanuwali simiya-baguna tomo manli mena kali yakasisi kaiwena. ⁴⁷Yo tabe kwabukwabuliwo ali nume sikalaili mwakota mena. Kabo muli mena silau sitapwalolo yo ali kawanoi simamalawe na mesabana tomo ali nuwatu yakato siya todudulai. Na nigele, naga Yaubada maisa polopolowena iwolegili.”

Kwabukwabuli ana mulolo ilalakisosi Yaubada manna mena kabo muli
mena towasawasao ali mulolo
(*Malika 12:41-44*)

21 ¹Yeisu igitai towasawasao silaolaoma Nume Tabu koina ali mulolo mane sipepeili mulolo kaba peina koina. ²Yo tabe igitai kwabukwabuli iya tobubutuma yabo ana mulolo pene kikiuli labuimo ipeili. ³Kabo Yeisu iwaloba, “Yawalo yawasosi kolimiu, Yaubada manna mena, kwabukwabuli bwaine ana mulolo, meuloili ali mulolo ilalaki-gabaegili. ⁴Kaiwena meuloili ali tupwa lalakili simiyamiya na bwaite kwabukwabuline iya tobubutuma yo ana mane meuloina ipei yo nige yaboyoi ana tupwa imiyamiya na koina kana igimwala.”

Yeisu ana walo-masala Nume Tabu ana tatagwaligwali kaiwena
(*Madiu 24:1-2; Malika 13:1-2*)

⁵Tobenaliyao tupwali Nume Tabu kana koleya namwanamwana sigitai mwa Yeisu siyakenayan yo siwalo siba, “Taubala, Nume Tabune

kana pasao kali koleya sinamwanamwasosi kaiwena veku lalakili kolili sikabili na tabe tomo ali mulolo namwanamwali kolili siyapasali.”
⁶Kabo Yesu kainali iyamaisa iwaloba, “Sauga ilalaoma koina ginauline wagitagitailine kani meuloili sitatagwaligwali yo nige sowasowana veku yaboyoi itupwa ana kaba miya mena imiyamiya wagitaiyoi.”
⁷Mwa sineliyani siba, “Toyakayakatai, toisabo sauga koina ginauline kuwalowalowegiline kani siyawatagilima? Toisabo kilakilala kani kagitai na kakatai ginauline kani kikiunamo siyawatagili?”
⁸Kabo Yesu iwalo kolili iwaloba, “Sauganane koina kani tomo sibaibaiwa esagu mena silaoma na kaigeda kaigeda iwaloba, ‘Yau Mesaiya’ yo ‘Sauga ilaomako.’ Na wagitekalatagimiu, kisimo tomo simwakotayagimiu. Tabu kwamumuliya kolili.
⁹Yo sauganane koina tabe kani wasa kwabenalagili kaleya yo talawauwau lalakili. Tabu kwamamatausi yo tabu wakakatewakaka kaiwena ginauli bwaitete kani siyawatagili baguna, kabo muli mena yanuwa yaulina ana kaba mwawasi iyawatagili.
¹⁰Boda yo boda kani sikaleya yo tabe yaboyoi kaba lina yo kaba lina kani sikaleya.
¹¹Mwanikiniki lalakili yo guliyam lalakili yo muya lalakili kani siyawatagili dedei meuloili kolili. Yo ginauli kaba matamatausi yo kilakilala bulibuli mena kani siyawatagili tabe.
¹²Na baguna kani tomo sikabi-kalatagimiu yo siyakamkamnamiu yo silawagimiu nume tapwalolo yo nume pan kolili yatala kaiwena. Kaiwena komiu kwameliyagau kani sikalaimiu yo silawagimiu siyatolomiu toloinao yo kinyao manli mena.
¹³Sauganane koina sowasowana wasa namwanamwana kwayawasaan kolili.
¹⁴Tabu kwanuwanuwatu ali yakewaimiu kaiwena yo tabe ali walo kolimiu kaiwena,
¹⁵kaiwena sonoga yo ami walo kani yaeliwa kabo kami tokalomagigili nige sowana sikawa-mwakomwakotayagimiu.
¹⁶Yo kani ami susuyao, nuwana tamamiyao, sinamiyao, kamikavao yo dumiyao yo ami eliyamwao siwalo-masalagimiu toloinao kolili. Yo tupwamiyao kani siunuyamatemiu.
¹⁷Yo tomo meuloili kani sikalomagigi-lagimiu kaiwena komiu kagu tomeliwo.
¹⁸Na iyamo nige sowasowana itomiu kaigeda ikwalalele.
¹⁹Na tem me ami kalakisiye yo kwatolo kaiwe kani yawasimiu kwalobai.”

Sauga Naenaena Ana Yawatagili
(Madiu 24:15-21; Malika 13:14-19)

²⁰Yesu iwalooyoi iba, “Na saugana wagitai tokaleyayao yanuwa Yelusalema siyatakikilan kabo wakatai yanuwane kani kikiunamo sisibayanae.
²¹Bwaine sauganane koina Yudiya dedeina kana tomiya meuloili ilonamwayagili siyabubu koya kolili. Yo siya simiyamiya Yelusalema taon kalona mena ilonamwayagili silogabaen. Yo siya Yelusalema gana muli mena tabu silulusae.
²²Kaiwena sauganane koina Yaubada ana sauga gum yai Buki Tabu iwalo-masalanako kani iyamala

yawasosi. ²³Ooo. Yawasosi yakatekamkamna-yagili siya tosiu-mao yo toyasuyasusuwo kaiweli, kani ikololososi kolili sauganane koina. Kaiwena kamkamna lalakina kani iyawatagili dedeinane koina yo tomo Yudiya bwaitete kani sikamkamna, ²⁴yo siboita kaleya kelepana mena. Siya nige siboboita kani sipanili yo silawagili dedei uloi uloi kolili me kali pan. Siya nige tomo Yudiya kani silaoma na Yelusalema sisibayanae yo dedeinane siutumutumutu molosan kanasiga ali loinane kana sauga imwawasi.”

Tomo Natuna ana laoma kana kilakilala

(Madiu 24:29-31; Malika 13:24-27)

²⁵“Sauganane koina kani kilakilala siyawatagili dabwelo, waikena yo utu kolili. Yo yanuwa yaulina mena tomo meuloili kani sikatewakaka kaiwena kani kalita iyokoyokososi yo dibwali yo bagolu balamumuliyao kani silalakisosi. ²⁶Tomo meuloili kani simatausi yo mankaluwa isaeili yo yoli siwelai yo sisawosawowoli saugana sisanasana tawae kani iyawatagili yanuwa yaulina mena. Yo tabe ginauli meuloili bulibuli mena Yaubada kani inukuili. ²⁷Kabo tomo kani sigitai Tomo Natuna ilalaoma yaloyaloi mena, me ana kaiwe yo me ana wasawasa lalakina. ²⁸Na saugana ginauliline bwaite siyatubu siyawatagili kwatolo kaiwe yo wakatepatu kaiwena ami lebo kikiunamo kwalobai.”

Kaba gite saido koina

(Madiu 24:32-35; Malika 13:28-31)

²⁹Kabo kaba gite bwaite iwalowen iba, “Tem saido yo mayau meuloili tagitaili, ³⁰yo liguli waluwaluli sikin takatai yaikin kana sauga ikelakubwamako. ³¹Yo tabe besiele saugana tem ginauli meuloina yawawalowegiline wagitaili siyawatagili, wakatai Yaubada ana kaba lolina ikelakubwa-olimako. ³²Yawalo yawasosi kolimiu, ginauli meuloiline yawawalowegiline kani siyawatagili kabo muli mena yasone bwaite imwawasi. ³³Naga bulibuli yo yanuwa yaulina simwawasi na iyamo yagu walo kani nige sowana imwawasi. ³⁴Na wagite-kalatagimiu tabu numa yauyaule yo tabu katemiu yanuwa yaulina kana polowe kolili siloloyapowonli kisi yaluyaluwamiyao sikabi-yabeluli. Tem mumugamiu besiele kani Tomo Natuna katemiu iyapitali ana yawatagili kaliyatenane koina besiele yakayakan sokasokali ali beku sipwasipwa kalona mena. ³⁵Kaiwena tomo meuloili simiyamiya dedei meuloili kolili yanuwa yaulina mena kani kateliyao sipitali. ³⁶Kabo tabu miya bwagabwaga, sauga meuloina wagitekalatagimiu yo wakawakawanoi yakato me ami meli kaikaiwena na tabu ginauli naenaeline siyayawatagili kolimiu. Wakawanoi ami meli ikaiwe na mesabana kwatolo Tomo Natuna manna mena.”

³⁷Kaliyate kaigeda kaigeda Yeisu iyakayakatai Nume Tabu mena. Iboniyai kabo ilau ikeno koya Olibe koina. ³⁸Malala kikiuna tomo meuloili silogogoyoima Nume Tabu koina na ana yakayakatai sibenalanyoi.

Yudiya ali tobagunao kamwasa siloyaloyai Yeisu sabi unuyamatena
(*Madiu 26:1-5,14-16; Malika 14:1-2,10-11; Yoni 11:45-53*)

22 ¹Na mwalelikwa soina kana nuwatu-kalatan kana sauga iyawatagilimako. Soine esana labuina pwalawa gaibumo nige kana ebweli.^p ²Topwaoli lalakili yo lolina kana toyakayakataiwo kamwasa siloyaloyai tem gubesi na wadam mena Yeisu sikabikalatan na siunuyamate, kaiwena tomo simatausagili.

Yudasa Isikaliota ana paisowa

³Kabo Seitani ilusae Yudasa Isikaliota koina, iya yabo yoli tuwelone kolili, ⁴ilau topwaoli lalakili yo Nume Tabu kana pilisiman ali tobagunao kolili na mekanakavao siedeedede gubesina Yeisu iwalo-masalan kolili. ⁵Yo ana walo kaiwena siyaliyaya na siwaloyameli yakato maisana mane siwolena. ⁶Mwa Yudasa italam kabo sauga namwanamwana isanai na wadam mena Yeisu italamwan kolili na sikabikalatan.

Guyau ana kekan kana katububu (*Madiu 26:17-19; Malika 14:12-16*)

⁷Beledi gaibumo nige ebwelina soina kana kaliyate iyawatagilima yo bwaine koina lamiyao siunuili mwalelikwa kanna kana nuwatu-kalatan kaiwena. ⁸Kabo Yeisu iwalo Pita te Yoni kolili iba, “Kwalau yo mwalelikwa soina wakatububun kaiwela na takekan.” ⁹Siwalo koina siba, “Toweya nuwanuwam kakatububun?” ¹⁰Kabo iwalo kolili iba, “Kwalusae Yelusalema kabo tomo yabo waila patu ikalakalai kani ilobaimiu. Na tomone kwayamulikusuli yo mekamikava kwalusae nume mena, ¹¹yo nume tanuwagana koina kwawalo bwaite besiele. “Toyakayakatai iwawalo yakato toisabo biliutusi kutalamwan na meyagu tobenaliyao mwalelikwa soina kanna kakatububun na kakekan?” ¹²Kani iyakenayagimiu biliutusi lalakina kewa mena sikatububunanako. Na bwaine koina mwalelikwa kanna wakatububun kaiwela.” ¹³Kabo yoli

p 22:1 Sauga beyabeyana koina Yaubada ana anelose, iya boita kana anelose, iyawasa Itipita koina na Itipita kabi bagubagunali iunuyamateli na siya tomo Isileli ali gamwa mena ebaebai kwasineli sisau mwa koina boita kana anelose ilaoma na siya tomo Isileli imwalelikwaili, nige iunuyamateli. Tabe ali yabubu Itipita koina sitotoyasosi, nige sowana sisanasanai yisti ana sese kaiwena kabo kali kanalene nige kana ebweli ipapagan. Bwaite kaiwena bolime kaigeda kaigeda tomo Yudiya soine kana nuwatu-kalatan sipaipaisowai. Wagitai Buki Tabu beyabeyana esana Siyawatagili peina 12 koina.

labuine silau Yelusalema koina silusae, yo tawae besiele Yeisu iwalo-masalan kolili ginauli meuloili silobaili. Mwa numewa koina mwalelikwa kanna sikatububun kaiweli.

Guyau ana kekan

(Madiu 26:20-25; Malika 14:17-21; Yoni 13:21-30; 1 Kolinita 11:23-25)

¹⁴Kekan kana sauga koina Yeisu imiyasio teibeline koina me ana tobenaliyao. ¹⁵Yo iwalo kolili iba, “Nuwanuwagu lalakina tem kekan bwaite takekan toyawa kabo muli mena yakamkamna. ¹⁶Yawalo yawasosi kolimiu, kani nige yakekekanyoi kanasiga Yaubada ana kaba loina ilaoma kabo mwalelikwa soina kana dudulai iyawatagili yawasosi.” ¹⁷Kabo wain mekomwana ikalai yo kaiwena ikawatoki Yaubada koina kabo iba, “Wakalai bwaite yo kwayayuan kolimiu, ¹⁸kaiwena yawalo kolimiu, sauga bwaite yo sauga muli mena wain bwaite nige sowaswana koina yanumayoi kanasiga Yaubada ana kaba loina iyawatagilima.” ¹⁹Yo pwalawa ikalai yo ikawatoki Yaubada koina. Imwawasi ikivi yo iwolegili ana tobenaliyao kolili iba, “Bwaitete yogu yaeyawa kaiwemiu. Waginauli besiele yakato ami kaba nuwatu-kalatagau.” ²⁰Besiele tabe kekan mulina mena komwane ikalai yo iwolena kolili iba, “Komwane bwaitete kamwasa waluwaluna iya kwasinegu kani ididi kaiwemiu.” ²¹Na kagu tokalomagigili iyaele mekalakava teibeli mena yo nimana iyaele nimagu salina mena. ²²Tomo Natuna kani ilau boita mena besiele Yaubada ana nuwatu, na iyamo kana tokalomagigiline kani katekamkamnana.” ²³Kabo tobenaliyao siyatubu sienelineli-yagili sibomayoi kolili yaiya tokalomagigiline.

Yaiya esana ilalakisosi Yaubada ana kaba loina koina?

²⁴Tobenaliyao siyatubu sigamwagamwa-pakiki tem gubesi na yaiya esana ilalakisosi kolili. ²⁵Kabo Yeisu iwalo kolili iba, “Siya nige Yudiya ali kinyao mumugali bwaite besiele. Me ali nuwasaesae siloina kaiwe yakato tomo meuloili ali walo sibenalagili yo siyakasisiyagili. ²⁶Na komiu tabu mumugane waginauli besiele. Na yaiya kowa nuwanuwam esam ilalaki ilonamwayagiwo kuyamala besiele tomulimuliya. Na tem yaiya kowa nuwanuwam kuyamala tobaguna ilonamwayagiwo kuyamala topaisowa. ²⁷Yaiya esana ilalakisosi, iya imiyasio teibeli mena o iya topaisowane? Tomiyasione esana ilalakisosi, wa? Na yau yamiyamiya luwamiu mena na yaemala topaisowa kaiwemiu. ²⁸Saugana kamkamna yalobailiko komiu mekaukavao, ²⁹yo besiele Tamagu iginauliyako kaiwegu, kabo kaba loina yabo kani yaeyawa kolimiu, ³⁰na mesabana esamiyao silalaki yagu kaba loina koina, bwaine koina kani wakekan yo kwanuma yagu teibeli koina

q 22:20 Wagitai Ibeliu Peina 8 yo Peina 10.

yo kwamiyasio kaba miya wasawasali kolili na Isileli bodaliyao yoli tuwelo kwayatalayagili.”

Pita iwawalo yakato Yeisu kani nige iuualayan
(*Madiu 26:31-35; Malika 14:27-31; Yoni 13:36-38*)

³¹Yeisu iwalo yoi iba, “Saimon, Saimon, Seitani ilaomako Yaubada ana talam ikalai na tem inukuimiu besiele topaisowa yabo tano witi kannu inukui na tem iyakasali mosomosoliyao ikelegabaegili. ³²Na yau yakawanoiko Yaubada koina kaiwem tem tabu am meli ibebelu. Na sauga ilalaoma kani kunuwabui kolyau, na kamkavao ukwabi-yakawaieli.” ³³Pita Yeisu kainana iyamaisa iba, “Guyau, yatalamwagau mekaukava kowa talau nume pan mena yo mekaukava kowa taboita.” ³⁴Yeisu iwalo koina iba, “Pita, yawalo yawasosi koliwo, kansiga boniyai muliya kabo kamkam tauna ivalam kani kuuvalayagau meyaiyona, kani kuba, ‘Tomone bwaite nige yakakatai.’ ”

Mane mekanakava kaleko kana tobwa yo kaleya kelepana waloli

³⁵Kabo ineli ana tobenaliyao kolili iba, “Sauga beyabeyana koina yayawasamiu kwayawatagili yo nige ami mane kana tobwa, o tem kami kaleko kana tobwa o tem kaemiu kana suma kwalolokalaili. Gubesi, sauganane koina ginauli yabo kwadeva koina?” Kainana siyamaisa siwaloba, “Nigele”. ³⁶Mwa iwalo kolili iba, “Na sauga bwaitete tem ami mane kana tobwa o tem kami kaleko kana tobwa imiyamiya, kwalokalaili. Na tem nige ami kaleya kelepana ipapagan, kami kwama tulutulu kaiwena wagimwala-yani na manena wakalai yo kaleya kelepana yabo wagimwalai wakalai kabo kami koleya besiele kaleya lalakina kana toyatubu. ³⁷Kwapaisowai besiele yagu walo na mesabana Buki Tabu ana walo iyamala yawasosi iba, ‘Tomo kani siwalo yakato Mesaiya imiyamiya kaleya lalakina kana toyatubu ali boda koina.’ Na yawalo kolimiu kani tomo sipaisowai kolyau yakato yau kaleya lalakina kana toyatubu na mesabana ginauli meuloina bwaite sileleyako kaiwegu Buki Tabu mena kani kikiunamo iyamala walo yawasosi.” ³⁸Tobenaliyao siwalo koina siba, “Guyau, ugitali kaleya kelepana labui siyaele kolimai.” Mwa kainali iyamaisa iba, “Sowasowana.”

Yeisu ikawakawanoi koya Olibe koina
(*Madiu 26:36-46; Malika 14:32-42*)

³⁹Yeisu iyawatagili yo ilau koya Olibe koina besiele mumugana. Ana tobenaliyao siyamuli-kusuli. ⁴⁰Yo saugana iyawatagili dedeinane koina iwalo kolili iba, “Wakawanoi Yaubada koina na tabu kwabebeku woya koina.” ⁴¹Yo ilogabaegili ilau tupwana kana mwayaga iyai, yo tutulina italu-sakonayan yo ikawanoi. ⁴²Iba, “Tamagu, tem am nuwatu besiele,

kamkamna komwana bwaite ukwele-gabaen kolyau, na tabu yau yagu nuwatu mena, na kowa am nuwatu mena uginauli.” ⁴³Kabo anelose yabo ilobimaya bulibuli mena iyawatagili koina yo ikabiyakaiwe. ⁴⁴Yeisu yaluyaluwana ipolowesosi, kabo ikawanoi kaikaiwe, na kamweyaina ididi bwatano mena besiele kwasine ididididi. ⁴⁵Yo saugana itolo kawanoi koina, ipileyoiwa ana tobenaliyao kolili ilobaili nuwanae kaiwena sikenomate. ⁴⁶Kabo iwalo kolili iba, “Tawae kaiwena wakenokeno? Kwatolo yo wakawakawanoi na tabu kwabebeku woya koina.”

Yeisu sikabikalatan

(Madiu 26:47-56; Malika 14:43-50; Yoni 18:3-11)

⁴⁷Yeisu iyaelemo iedeedede kabo boda yabo siyawatagilima na Yudasa Isikaliota iya yoli tuwelo yabo, kamwasane koina ibagunayagili. Ilaoma Yeisu manna mena yakato Yeisu inisoi, ⁴⁸na Yeisu iwalo koina iba, “Yudasa, nuwanuwam kunisoiyau yakato Tomo Natuna kuwalo-masalan?” ⁴⁹Kabo saugana ana tobenaliyao sigitai tawae kani iyawatagili siba, “Guyau, gubesi, takaleya ala kaleya kelepana kolili?” ⁵⁰Yo tobenali yabo topwaoli lalakina ana topaisowa tenana ulaulana ikoutusi. ⁵¹Na Yeisu iba, “Besi.” Kabo topaisowane tenana ikabitonan yo iwoisi. ⁵²⁻⁵³Na bodane siya silaoma na Yeisu sikabikalatan kaloli mena topwaoli lalakili yo Nume Tabu kana pilisiman ali tobagunao yo Yudiya ali tautaubalao. Kabo Yeisu iwalo kolili iba, “Kaliyate sibaibaiwa mekaukavao komiu Nume Tabu koina yamiyasio yo yayakayakatai, na nige wakakabikalatagau. Na bwaite sauga gubesi? Kwalaoma me ami kaleya kelepana yo me ami kule na wakabi-kalatagau yakato yau kaleya lalakina kana toyatubu? Sauga bwaite koina komiu boniboniyai bodaliyao ami sauga loina.”

Yeisu silawan yatala kaiwena

(Madiu 26:57-58,69-75; Malika 14:53-54,66-72; Yoni 18:12-18,25-27)

⁵⁴Kabo sikabikalatan yo silawan siluseyan topwaoli lalakina ana nume mena. Pita iyamuli-kusulili kana mwayaga iyai. ⁵⁵Yo saugana mayau sipei iwedowedoli numene kana gana kalona mena Pita imiyasio mekanakavao. ⁵⁶Kabo topaisowa gamasine yabo Pita igitai imiyasio mayaune koina, imankulakulai yo iba, “Tomone bwaine Yeisu ana boda yabo.” ⁵⁷Na Pita iuvalayan iwaloba, “Gamasine, tomone bwaimwa nige yakakatai.” ⁵⁸Nige sauga imamamalawe na tomo yabo ilaoma Pita igitai yo iwalo koina iba, “Kowa ali boda yabo.” Na Pita iba, “Taubala, yau nigele.” ⁵⁹Sauga tupwana imamamalawe besiele wan awa mulina mena tomo yaboyoi ilaoma igitai yo iba, “Walo yawasosi tomone bwaite Yeisu mekanakava kaiwena iya game Galili tabe.” ⁶⁰Na Pita iba, “Taubala, nige yakakatai tawae kuwalowalowen.” Pita iyaele iedeedede kabo

sauganane koina kamkam tauna ivalam. ⁶¹Yo Yeisu itagelakeile yo Pita imankulakulai. Kabo Pita Yeisu ana walo nuwana mena isae saugana Yeisu iba, “Kansiga boniyai muliya kabo kamkam tauna ivalam kani kuuvalayagau meyaiyona.” ⁶²Kabo Pita numene kana gana ilogabaen ikaisulu iyawatagili bakubaku mena yo me ana nuwanae ivalam.

Yeisu siunu-gwalagwalai yo sitalatalawasi-yani
(*Madiu 26:59-68; Malika 14:55-65; Yoni 18:19-24*)

⁶³Na tomone siya Yeisu sikabikabi-kalatan na sitalatalawasi-yani yo siunuunui, ⁶⁴yo kaleko sikalai manna sisuma-kausili siunuiyoi kabo siwalo koina siba, “Tem kowa palopita yabo kuwalo kolimai yaiya iunuiwo.” ⁶⁵Yo walo polopoloweli sibaibaiwa siwalowegili koina yo sikawa-naenaeyani. ⁶⁶Yanuwa ilayan kabo Yudiya tautaubalao meuloili bwaimwa topwaoli lalakili yo lolina kana toyakayakataiwo silogogoma. Kabo Yeisu silawan ali logogone koina. ⁶⁷Siwalo koina siba, “Tem kowa Mesaiya ama wasa kuyeyama kolimai.” Na iwalo kolili iba, “Tem ami wasa yaeyawa, kani nige yagu walo kwamemeliyan, ⁶⁸yo tem yaneliyagimiu kani nige kainagu kwayayamaisa. ⁶⁹Na bwaite sauga yo sauga ilalaoma koina kani Tomo Natuna imiyasio Yaubada Tokaiwesosi ulaulana mena.” ⁷⁰Kabo meuloili sineliyan siba, “Yakato kowa Yaubada Natuna?” Yo iwalo kolili iba, “Iyaele bwaimwa komiu kwabomayoi kwawalowenako.” ⁷¹Mwa siba, “Besi, kani nige tomo taloloyaiyoili na silaoma siedeede koiwena. Kawasewane iwalowenako sopana mena na kita tabenalanako.”

Yeisu itolo Pailato manna mena
(*Madiu 27:1-2,11-14; Malika 15:1-5; Yoni 18:28-38*)

23 ¹Ali logogo imwawasi kabo Yudiya tautaubalao meuloili sitolo yo Yeisu silawan ali gavana Pailato koina, iya Loma tomona Sisa ipei Yudiya dedeina meuloina iloiloinanayan. ²Yo siyatubu Yeisu siyakeyakewai Pailato manna mena siba, “Tomone bwaite kalobai tomo meuloili iyakatai-yanaeli. Iwalo tabu Sisa ana takesi siyayamaisa. Yo tabe iwaloyoi yakato iya ibomayoi Mesaiya yo kin yabo.” ³Mwa Pailato ineli koina iba, “Gubesi, kowa Yudiya ali kin o nigele?” Yeisu kainana iyamaisa iba, “O, besiele am walo.” ⁴Kabo Pailato itagelakeile topwaoli lalakili yo bodane igitaili yo iwalo kolili iba, “Nige lolina yabo ililikwai na tem yakawa-naenaeyani.” ⁵Na sisamasamalulu siba, “Tomo meuloili Yudiya dedeina mena iula-munamunaili ana yakayakatai koina. Iyatubu Galili dedeina mena kabo muli mena ilaoma bwaite koina.”

Yeisu itolo Elodi manna mena

⁶Ali edeedede Pailato ibenalagili mwa ineli kolili iba, “Nuwana tomone bwaite Galili tomona?” Kabo kainana siyamaisa siba, “O, besiele.”

⁷Saugana Pailato ikatai yakato Yesu ilaomaya Galili bwaimwa Elodi ana kaba lolina mena kabo iyawasa ilau Elodi koina. Na sauganane Elodi iya iyaele Yelusalema koina. ⁸Na Elodi Yesu igitai kabo iyaliyaya lalakina, kaiwena wasana ibenalanako yo sauga imamalawe nuwanuwana tem igitai. Na nuwanuwana ginauli kaba nuwapwanopwano tupwaliyao Yesu ipaisowaili na igitaili. ⁹Kabo neli sibaibaiwa ineliyagili Yesu koina na nige kainana iyayamaisa. ¹⁰Topwaoli lalakili yo lolina kana toyakayakataiwo sitotolo salina mena kabo siyakewa-tupatupai. ¹¹Elodi mekanakavao tokaleyayao Yesu sitalawasiyan yo simalumaluwan. Kabo kaleko mamalawena kana saba namwanamwasosina sikalai siyalikwa, kabo siyawasa-yapileyoi ilau Pailato koina. ¹²Na kaliyatenane koina Elodi mekanakava Pailato sikelabilabin toyawa yo sikawa elieliyam tabe, na beyabeyana mekanakava siekalokalo-magigi-lagili.

Pailato Yesu italamwan iboita

(Madiu 27:15-26; Malika 15:6-15; Yoni 18:39–19:16)

¹³Pailato topwaoli lalakili, toloinao yo tomo meuloili iyoga-gogonagilima, ¹⁴mwa iwalo kolili iba, “Tomone bwaite wakalaiyama koliyau yo kwawalo yakato tomo meuloili iyakatai-yanaeli. Na manimiu mena yaneli namwanamwaiyako na yalobai nige lolina yabo ililikwai yakato yakawa-naenae-yani. ¹⁵Elodi tabe iya besiele nige yakewane yaina yabo ilolobai, kabo bwaite iya kaiwena mwa iyawasa-yapileyoyama kolila. Ee na wagitai, nige ginauli yabo igiginauli-yanae na yakato kaiwena iboita. ¹⁶Koinaele kani yawalo tokaleyayao sikabi-kalatan siunui balae mena, kabo silivasi ilau.” ¹⁷Na Pailato mumugana bwaite besiele, bolime kaigeda kaigeda, mwalelikwa soina kana sauga koina, tolusae deli yabo iya tem Yudiya sigitesipwai sikawanoiyen, Pailato kani ilivasi yo iyawatagili deli mena. ¹⁸Na boda lalakina meuloili siyoga kainali lalakina mena siba, “Tomo bwaimwana kuunuyamate na Balabasi kulivasi kaiwemai.” ¹⁹Na sauganane koina tomo yabo imiyamiya deli mena esana Balabasi, iya sipei-gabaen kaiwena tauna kona tomo yabo iunuyamate yo iya kaleya lalakina kana toyatubu Yelusalema taon koina. ²⁰Pailato nuwanuwana Yesu ilivasi kabo iedeedede yoi bodane kolili. ²¹Na siyogayoga siba, “Kuyakelose. Kuyakelose.” ²²Kabo iwaloyoi kolili iba, “Tawae kaiwena? Tomone tawae ana nae? Nige yaina yabo yalolobai na tem iboita, nuwanuwagu tem yasapi mowoi na yalivasi ilau.” ²³Na sisikote kaikaiwe yo siyogayoga kainali lalakina mena siba, “Kuyakelose. Kuyakelose.” Kabo bodane ali yoga-samasamalulu kaiwena mwa Pailato nuwana sikoi. ²⁴⁻²⁵Kabo iwalo ana tokaleyayao kolili Yesu siyakelose besiele bodane ali nuwatu. Na iya Balabasi sikawanoiyen, bwaimwa iya tounuyamate tauna kona sipei-gabaen deli mena kaiwena iya kaleya lalakina kana toyatubu, ilivasi-gabaen yo ilau.

Yesu silawan Goligota na siyakelose
(*Madiu 27:32-44; Malika 15:21-32; Yoni 19:17-27*)

²⁶Tokaleyayao Yesu sikabikalatan siyogan silawan sabi yakelosena kaiwena. Kabo tomo yabo silobai game Sailini esana Saimoni ilaomaya gana muli mena ilulusae Yelusalema kaiwena kabo sikabikalatan yo siyadidiga mwa Yesu kana kelose siwolena Saimoni ikewai leyaleyana mena Yesu siyabaguna Saimoni mulina mena silau. ²⁷Tomo boda lalakina Yesu siyamuli kusuli, luwali mena sinesineo tupwaliyao siya sivalavalam koyasili Yesu kaiwena. ²⁸Yesu itagelakeikeile yo iwalo kolili iba, “Yelusalema sinesineoliyao, tabu kaiwegu kwavavalam na kwabomayoi kaiwemiyo yo natumiyao kaiweli kwavalam. ²⁹Kaiwena sauga ilaoma kani nae lalakina iyawatagili yo tomo kani siwaloba, ‘Sinesineo siya miyamiya yaili siya sinamwanamwa, kaiwena nige natuliyao sikakabili yo nige siyayasuyasusu.’ ³⁰Mwa sauganane koina kani tomo kamkamna lalakina polowena silotonan kabo siwalo koya kolili siwaloba, ‘Wagunaima pwtamai mena yo wakopwaikimai mwayamwayau kaboita.’ ³¹Mayau kilaina tagabu kalapulupululuna nige ikakaiwe na tem mayau leleyanna tagabu kani kalapulupululuna ikaiwesosi. Walo yawasosi yau kani yasilae na komiu naga kwasilae yawasosi kaiwena yau besiele mayau kilakilaina na komiu besiele mayau leleyanna.”

³²Tomo labui tabe siya nae kana toginauli, tokaleyayao siyoganli yo mekalikava Yesu na siyakeloseli. ³³Saugana silau siyawatagili yanuwa esana siba Kulukulu Yanuwana, kabo Yesu siyakelose koina, mekanakavao toloinalikwa yoli labuine, yabo kana kelose siyatolo dedei ulaulana mena yo yabo dedei gegebana mena. ³⁴Yesu iba, “Tamagu, ali pwanoli kunuwatu-pwaikili kaiwena tawae sipaipaisowai koliyau nige sikakatai.” Na tokaleyayaone Yesu kana kwama sikalai yo venu yabo sivenuwan na tem analiyao sibaguna kwamane sikalaili. ³⁵Tomo meuloili sitolo Yesu simankulakulai kabo Yudiya ali toloinao sitalatalawasi-yani yo siwalo-lamwalamwai siba, “Tomo uloili ileboili, na tem iya Mesaiya, Yaubada ana gitesipwa tomona, sowasowana ibomayoi ileboi.”

³⁶Tokaleyayao tabe Yesu sitalawasi-yani. Silau koina yo oine malumaluluna siwolena yakato inuma, ³⁷mwa siwalo koina siwaloba, “Tem kowa Yudiya ali kin kubomayoi kuleboiwo.” ³⁸Lelelele yabo silele kabo situtu-yapatu kana kelose koina kulukuluna pwtatana mena iba, ‘Bwaite iya Yudiya ali kin.’ ³⁹Toloinalikwa yoli labuiwa sitaketake kali kelose mena, yabo Yesu ikawa-naenaeyani yo iwaloba, “Tem kowa Mesaiya ee kubomayoi kuleboiwo, na tabe kai kuleboimai.” ⁴⁰Na yabo ibenabenali mwa kanakawawa iyokoiyan iwaloba, “Nuwana nige Yaubada kumamatausan, wa? Na kubenali, yola yaiyonane kala lolina kaigedana. ⁴¹Kowa yo yau kala maisa idudulaisosi kaiwena kamwasa naenaena

tapaisowai mwa maisana bwaite, na tomone bwaite iya nige ginauli yabo ipapaisowa-yanae.” ⁴²Kabo tomone iwaloyoi Yesu koina iba, “Yesu, saugana tem am kaba loina koina kuyamala kin kunuwatu-kalatagau.” ⁴³Yesu kainana iyamaisa iba, “Yawalo yawasosi koliwo, kaliyate kabona kowa yo yau kani tamiyamiya Paladaisi.”

Yesu ana boita

(Madiu 27:45-56; Malika 15:33-41; Yoni 19:28-30)

⁴⁴Kala pwasinasina mena kabo dabwelo mayalena imwawasi yo yanuwa meuloina iboniboniyai kanasiga tili koloki lolau mena. ⁴⁵Kaleko tabatabana bwaimwa siyatake Nume Tabu kalona mena itaigali isae yo ilobi dedei labui. ⁴⁶Kabo Yesu iyoga kainana lalakina mena iba, “Tamagu, yaluyaluwagu yapei nimam kalona mena.” Saugana iwalo besiele mwa yawasina imwawasi. ⁴⁷Tokaleyayao ali tobaguna igitai tawae iyawatagili, kabo Yaubada itobalan yo iba, “Walo yawasosi tomone bwaite iya todudulai yawasosi.” ⁴⁸Tomo meuloili siya simiyagogo yo simanman-kulakulai saugana sigitai tawae iyawatagiline nuwali sinae kabo gamwagamwalili situtututu yo sipileyoi silau ali nume mena. ⁴⁹Na Yesu ana eliyamwao yo sinesineo siya beyabeyana simuliya mekanakavao silaoma Galili sitolo-suwala manli ilau ginauli meuloina sigitagitai.

Yesu sipei salai mena

(Madiu 27:57-61; Malika 15:42-47; Yoni 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹Tomo yabo esana Yosepa ilaoma Yudiya dedeina yabo esana Alimadiya mumugana inamwanamwa yo idudulai. Iya isanasanai Yaubada ana kaba loina kaiwena na iya Yudiya ali toloinao kalikava yabo, na iya nige besiele kanakavao ali nuwatu yo ali paisowa koina. ⁵²Ilau Pailato koina Yesu yona ikawanoiyen yakato ikalai, mwa Pailato italam. ⁵³Kabo ilau ikelegabaen kelose koina kaleko namwanamwana koina isuma yo ilau ipei salai bwaimwa ikeli-nonowaiyako veku koina, salaine nige toboita yabo sipepei koina. ⁵⁴Kaliyate kabona sabati kana kaliyate katububu na sauga kubwakubwana Yudiya ali sabati kana sauga iyatubu. ⁵⁵Sinesineone siya beyabeyana mekalikava Yesu silaoma Galili Yosepa siyamuli-kusuli kabo silau salai sigitai Yesu yona gubesi ana peipeina. ⁵⁶Imwawasi sipileyoi silau ali nume mena kabo kwapi kaba sausaui yo olo bwalaina namwanamwasosili sikatububunagili Yesu yona kaiwena. Na Yudiya ali sabati kana kaliyate ilaoma-oliko kabo sikaiyawasi besiele loina ana walo.

Yesu itoloyoi boita mena

(Madiu 28:1-10; Malika 16:1-8; Yoni 20:1-10)

24 ¹Wiki kana kaliyate bagubagunana koina malala kikiuna, sinesineone olo bwalaina namwanamwana sikatububunanako

sikalai yo silau salai mena. ²Sigitai veku salai gamwana kana kokaukausiwa siyatapipili-suwalanako. ³Kabo silau silusae salai kalona mena na iyamo nige Guyau Yeisu yona sigigitai. ⁴Siya siyaele sinuwanuwatu Yeisu yona kaiwena, kabo sauganane koina tomo labui kali kaleko pigapigabuli sitotolo salili mena. ⁵Sinesineone simatausi lalakina mwa sipwalou manli ilobi bwatano mena. Na tomo labuiwa siwalolau kolili siba, “Tawae kaiwena iya meyawasina kwaloyaloyai toboita ali kaba miya koina? ⁶Nige imiyamiya bwaite koina, itoloyoiko. Ana walo kwanuwatu-kalatan bwaite iwalowenako kolimiu saugana mekamikava kwamiyamiya dedei Galili koina, ⁷iwaloba, “Tomo Natuna kani sitalamwan tomo naenaeli nimali mena na siyakelose, kabo muli mena kaliyate yayonana koina kani itoloyoi boita mena.” ⁸Mwa sinesineowa kabo ana walowa nuwali mena isae.

⁹Saugana sipileyoima salai mena ginauli meuloina wasana siyawayasan apositoloyao yoli ileben kolili, kalikavao mekalikavao tomuliyayao meuloili tabe. ¹⁰Sinesineowa wasa bwaite siyawayasan kolili siya Meli Magidala yo Yowana yo Meli iya Yemesa sinana, mekalikavao sinesineo tupwaliyao tabe. ¹¹Na apositoloyao nige sinesineone ali walo simemeliyan, kaiwena ali nuwatune yakato ali edeedede besiele walo bwagabwaga. ¹²Na Pita itolo yo isagena ilau salai mena. Ipwalou mwa kaleko bwagabwagamo igitai mwa ipileyoi ana nume mena yo inuwanuwatu ginauli bwaite ana yawatagili kaiweli.

Emiusa kana kamwasa mena Yeisu iyawatagili tomuliyayao yoli labui kolili
(*Malika 16:12-13*)

¹³Kaliyate kaigedanane koina tomuliya yoli labui silalau dedei esana Emiusa kaiwena, Emiusa yo Yelusalema kali sowasowaga kana mamalawe besiele ileben kilomita. ¹⁴Yoli labui silolo-edeedede ginauli meuloina iyawatagiliko kaiwena. ¹⁵Siya siyaele silolo-edeedede yo sinelineli ginauline kaiwena, kabo Yeisu iyawatagili kolili yo mekalikava silotoyawa. ¹⁶Sigitai mowoi na nige sikikilala yo nige sikakatai yayi iya. ¹⁷Mwa kabo ineli kolili iba, “Saugana kwalaulau tawae edeededena kwalolo-edeededene?” Mwa sitalu-tolo kali koleya besiele nuwali sinae. ¹⁸Yabo esana Kaliyopasa iwalo Yeisu koina iba, “Tolokeikeile sibaibaiwa siyaele Yelusalema, na nuwana kowa kuboma nige ukwakatai tawae iyawatagili saugane bwaite kolili.” ¹⁹Kabo ineli kolili iba, “Ginauli esana walona?” Kainana siyamaisa siba, “Ginauli bwaite iyawatagili Yeisu game Nasaleta koina. Game bwaite iya palopita yabo, ana edeedede yo ana paisowa kaikaiwena Yaubada manna mena yo tomo meuloili manli mena. ²⁰Topwaoli lalakili mekalikavao ama toloinao sipei gavana nimana mena, kabo italamwan siyakelose na iboita. ²¹Na kai ama nuwatu yakato Yaubada tomone bwaite igitesipwai na kai tomo Isileli ilivasimai Loma ali

loina koina. Na ginauline siyawatagiliko kaliyate yaiyona simwawasiko. ²²Na kai sinesineo tupwaliyao katemai siyapitali kaiwena kabona malala kikiuna silau salai mena, ²³na nige yona silolobai. Saugana sipileyoima, kabo siwaloma kolimai yakato aneloseyao sigitaili na siwalo kolili siba, 'Yeisu itoloyoiko.' ²⁴Kamakavao tupwaliyao silau salai mena yo besiele sinesineo ali walo siya tabe besiele silobai, Yeisu yona nige sigigitalai." ²⁵Kabo Yeisu iwalo yoi tabe kolili iba, "Kwayauyaulesosi, yo ami meli ikikiu kaiwena palopitao ali walo Mesaiya kaiwena nige kwamemeliyan. ²⁶Beyabeyana siwaloko yakato Mesaiya kani kamkamna ilobai kabo muli mena ilusae ana wasawasa koina." ²⁷Kabo Yeisu Buki Tabu ana walo iya kaiwena ikabi-yamayale kolili, iyatubuya Moses ana buki kolili yo palopitao meuloili ali lelelele.

²⁸Kikiunamo siyawatagili yanuwane silalau kaiwena, kabo Yeisu iginauli besiele bwaite nuwanuwana yakato ilogabaegili ilauyoi. ²⁹Na sikawanoi samasamalulu koina siwaloba, "Mekamakava kowa tamiyamiya, kaiwena kikiunamo iboniyai yo yanuwa iboniboniyai." Kabo ilau ilusae nume mena yo mekalikava simiyamiya. ³⁰Kekan kana sauga kabo ilau mekalikava simiyasio kaba miya koina. Mwa beledi ikalai yo ikawatoki Yaubada koina kabo itabekivikivi yo iyauyan kolili. ³¹Iginauli besiele bwaite kabo sikilala yo sikatai yaiya iya, na ikwalalele manli mena. ³²Yoli labui sienelineli-yagili siba, "Saugana talaulau kamwasa mena yo iedeede kolila Buki Tabu ana walo-masala, walo yawasosi katela iwedowedoli, awa?"

³³Na sauganane yoli labuine sitolo yo sipileyoi silau Yelusalema, mwa apositoloyao yoli ileben silobaili mekalikavao tupwaliyao simiyagogo. ³⁴Kabo apositoloyao siwalolau yoli labuine kolili siba, "Walo yawasosi, Guyau itoloyoiko mwa iyawatagili Saimon koina." ³⁵Kabo siya yoli labuine ali wasa siwolegili tawae iyawatagili kolili kamwasa mena. Mwa siwaloba, "Saugana beledi ikalai yo itabekivikivi, kabo koina kakilala iya Yeisu."

Yeisu iyawatagili tobentaliyao kolili

(Madiu 28:16-20; Malika 16:14-18; Yoni 20:19-23; Apositolo 1:6-8)

³⁶Tobentaliyao siyaele sieedeede kalikavao kolili ginauline bwaite kaiwena, kabo Yeisu iyawatagili yoi luwaluwali mena yo iwalo kolili iba, "Me ami nuwadaumwali." ³⁷Kateli sipitali yo simatausi, ali nuwatu yakato kalukaluwa sigitali. ³⁸Mwa iwalo kolili iba, "Gubesi mwa kwanuwa-pwanopwano yo kwanuwa-labulabui? ³⁹Nimagu yo kaegu wagitaili. Bwaite yau. Yogu wakabitanon yo wakatai, kalukaluwa nige bulumana yo tuwatuwana ipapagan besiele wagigitaine kolyau." ⁴⁰Saugana iwalo besiele bwaite kabo nimana yo kaena iyakenayagili. ⁴¹Siya siyaliyaya lalakina yo kateli sipitali na nige naga simemeli mwa

ineliyagili iba, “Tabu kan yabo imiyamiya na yakan?” ⁴²Kabo iye gabugabuna maimaisana siwolena, ⁴³mwa ikalai yo ikan manli mena na mesabana sikatai iya nige kalukaluwa besi. ⁴⁴Kabo iwalo kolili iba, “Tauna kona komiu te yau tamiyamiya na yawaloko kolimiu bwaite besiele, ginauli meuloina sileleyako kaiwegu Mosese ana lolina koina, palopitao ali lelelele koina yo tabe Same koina siyamala yawasosi.” ⁴⁵Mwa ali nuwatu ikabi-yamayale na mesabana Buki Tabu ana walo kana dudulai sikatai. ⁴⁶Iwalolau kolili iba, “Buki Tabu iwalo bwaite besiele, Mesaiya kani kamkamna ilobai yo iboita na kaliyate yaiyonana koina itoloyoi boita mena. ⁴⁷Kabo iya esana koina kani siguguguguye na tomo sinuwabui na mesabana Yaubada ali pwanoli inuwatu-pwaikili. Kani siyatubu Yelusalema koina kabo muli mena siyadebalala dedei meuloili kolili. ⁴⁸Na komiu kani kwaemala toyawasa ginauli meuloili bwaite kaiweli. ⁴⁹Tawae Tamagu iwaloyameliyako kaiwemiu yau kani yayawasayama kolimiu. Na kwamiyamiya naga Yelusalema kanasiga kaiwe ilobima Yaubada koina wakalapowon.”

Yeisu isasae bulibuli mena
(*Malika 16:19-20; Apositolo 1:9-11*)

⁵⁰Yeisu tobenaliyao ibagunayagili yo iyoganli Yelusalema silogabaen silau Bedani dedeina mena, kabo nimana ikeleisinagili yo iwalo-muloloili. ⁵¹Iya iyaele iwalowalo-muloloili, na kabo ilogabaegili yo Yaubada ikalai isasae bulibuli mena. ⁵²Siya sipwalou yo sitapwalolo koina, imwawasi kabo me ali yaliyaya lalakina sipileyoi Yelusalema. ⁵³Kabo sauga meuloina silaulau Nume Tabu koina Yaubada sitobatobalan.